MIZO LEH VAI CHANCHIN

1[illegible]

kan in khawma, Zosaphluia pawh a tela, ch ngei chuan mihring chu kan tam, he ti ang i reng hian rasi ho awm china hian Thakthing ven mihringla awm in ka ring lo mihring chu chhiar . 600 chu kan tlin a rin awm hle, chu mi zan tluk chuan mizo zinga Kristmas hian la lawm lo ani ang. Chu mi zana chuan an en-nawm shiam te chu heng hi ani:—

1. Hla No. 19 Mipui shak tur.
2. Beram pu te hla No. 281 & 282. Kristmas hla, Thlan te shak tur.
3. Sap mi khuai leh Tawng let ling tu.
4. Hla No. 128 Kristmas hla Thlan ten an sha a,
5. Kristmas hria leh hre lo, (an lo chhuaka, an in hril fiaha)
6. Joy bella ringing, Naupang ho vin an sha (Saptawng in)
7. Kristian leh Kristian lo in biak na.
8. Hla No. 203 Mipui shak tur
9. Luka ziak B. 11 8.21 in shawi shiak na (Thakthing hmeichhia bik te.)
10. "He tah mikhual chauh ka ni", Nula ho vin an sha ang.
11. Hriat lawk lo va thu in shawi shiak (Saphluian lawm man a pe ang)
12. Hla No. 9, Nu ho shak tur, (Naupang fuih na hla bik)
13. Sap putar leh Mosolman putar lem in biak na.
14. Hla No. 184 Thlan te shak tur.
15. Khasi Dialoch (in biak na)

Be glad in the Lord & rejoice, Thlan te shak tur.
Mizo leh Vai in-thuam dan shawi shel shak na ve ve.

18. Round 4 parts a thu nen Thlan te shak tur.

19. Borsap lem, leh thu chhia nei tu 2 leh rasi lem chang be.

20. A sinner and the song, Thlan te shak tur.

21. Pathephone, Makthanga, thingrem zai thei.

22. Aw Lalpa chung nung ber, Naupang ho shak tur.

23. President's short speech

24. Lawm thu shawi, Palianan a shawi ang.

25. Isu! ka thlarau lawm rawh

26. Khawi a pawh ni a chhuak chhawng) Ban na hla, mi pui shak tur.

Tin, henga hla hi, a sha tur te pawh ziak ve bawk ila, nasha deuh takin an in buat shaih hman lo avang in, tlem in hla te chu duh ang in a ṭha thei mang lo, chu lo chu mi kan tâwt em avang ani bawk e, zan khat rei lo te chauh an zir ani, chu vang in a mawi ṭha zo lo ve, mi tawt em shuh shela chu mi zana pawh a ṭha hle ang, hla hmasha ber chu a mawi hle in a ring êm êm mai, a bula awm te chu ṭawng kan in hre thei tawp lo mai ani, hla sha tu te chu 30 lai an ni. heng te hi :-

MIPA LAM	HEMICHHE LAM.
1. Rozika	1. Nu-i
2. Lianhmingthanga	2. Pawngi
3. Pashena	3. Hautei
4. Zotuawnga	4. Saitawni
5. Lalbanga	5. Sekungi
6. Lianṭhuama	6. Riangi
Tebawnga	7. Vanthangi

8. Thla-haia
9. Darruma
10. Luaia
11. Liana
12. Thangtea
13. Hrangchhunga
14. Thanga
15. Hrangnghila
16. Dartuahkunga
17. Lianlkhaia
18. Behra.
19. Vankhawla

8. Chawntuahi
9. Tuahnuaii
10. Shiamkungi
11. Chawni
12. Chhingtei.

Tin, an hla shak tu a hlak ber crawh chu a mawi in a ring hle mai, a dawt tu dang te crawh chu a tha hle, nimahshela tlem in duh thu sham a: g in ani zo lo, amacrawh chu tupawn hmun chhia pawh mipa pawh zik hauh lova an ti avang in a tha ngawt in a lawm awm ngawt ani, tun china craw chuan hei ai hlira tha ani bei shei theuh tur ani, tih la kan la ti tha zawk bawk a ga.

Tin, Luka ziak bung II. 1 atanga 21 thleng in leh chang 8 atanga chang 14 thleng a zir te tan khan lawm man an tan a awm, pawl hniha shiam ani a. Nula pawl leh nu ho pawl, lawm nan chu in ang reng in. Nula pawla mi pahnih in an hmua a, Nu ho pawla pawh chuti bawk in mi pahnih in an hmu, tin, an lawm man chu Pathian lekhabu fin khawm ani pa hnih cheng khat man ve ve, a dang pahnih duli man ve ve ani. Ekzam tu, Makthanga leh Shon Rai Babu ani,

Nula pawla, (Tuahnuaiin cheng khat man a hmua,
(Hauteinduli man a hmu.
Nu ho pawla. (Laldulin cheng khat man a hmua,
(Vanchhungin duli man a hmu a.

He mi zan hian mi kan tam hle avang in kan in shak chu a hniam hle shia, mi kan tawt hlea, thaw a sha em em ani, a chhunga mi te tan chuan thli fim reng reng a tleh lut hauh lo, pawn lama mi te tan erawh chuan a vawt hle ani ang, thla shik ani bawk shi, thli fim hi a pawi mawh ber fo ṭhin ani, nakuma tih leh huna mi zir tir tu tur ani zawk anga.

Chhiar tu, hla shak mawi te, en-nawm leh nuiza te i hmu leh i hriat duh chuan kum tin in Aijal a 25th December thla apiang in lo kal ṭhin la, Pathian thu awi ho te nung chang i hmu anga, an hlim zia te pawh i hmu anga, Pathian i fak lo thei lo vang, tun hnu chuan lokal ve tawh mawlh ang che, lekha a ziak ai hian a nuiza thlak in a en nawm zawk ani, shawi hian a shiak lo na sha em mai.

Lianhmingthanga
Thakthing veng.
31. 12. 12.

Chan chin bu chhiar tu te zawng zawng tuna china Vai ho indo na kha chan chin bu a kan ziat leh dawn ani, ama erawh chu mi ṭawng ata lak chhuah tur ani avang in tlem in a har sha hle ani, chu vang in thla kip in an indo chhung chuan tlem tlem in kan chhuah tel fo ang, kan dam chuan; chu lo pawh chu kan Lushei Abor ram lama kal ta te chan chin pawh kha a lo chuang bawk ṭhin anga, Mizo kuli 1200 kal te kha tuna Abor rama an thang mek ani, Kobo khua an hian mizo kuli 400 lai tun thlęng hian an la awm reng ani, chung chuan khaw hmun tur leh in shak na hmun tur in hmun an shama, mi dang zawng leh Gurkha kuli 600 pen in Polton sipai 150 lai nen in Abor ram lam pan in an

kal chhuak ta riha, chung chu an thang rei dawn nge dawn lo 'kan la hre thei lo vanga, nimahshela an za in an dam tlang vek ani, tuma in mani chhung te kal te kha ngai tuah lutuk shuh she, zinga thi an la awm hlek lo ani, amacrawh chu ram vawt ani avangin puan lum te lukhum lum te an hmu hma kha chuan tlem in an zinga khuh te, khawsik te an awm, tuna erawh chuan puan lum 2 leh lukhum lum pakhat an hmu ṭheuh avang in ngai tuah an ṭul rih lo ani, thelret puan te, kawr lum te pawh an hmu ṭheuh hawka, tuma in ngai tuah shuh she. Tin, chu lo chu kan mizo ram thlang lama indo te kha tun thleng hian an la indo ta fo, amacrawh chu tupawh chan chin bu chhiar apiang in in la hria anga Tarki ho leh Itali ho thu kan ziak tawh kha, Itali ho nen chuan an in rem ta rih a, (Chal rem in) tin, Tarki ho leh a vela ram te tak te te te nen an indo leh ta zel ani, chung te chu, Servia te, Bulgaria te Greece (Gris) te an ni, hman lai chuan heng ram te te hi Tarki Sorkar hnuaia mai te vek ani, a mal chuan tumah hian do ngam tur an awm lo, mi pawh an tam vak lo ve, an ram pawh a zau lo hle, ma shela mizo ram ai chuan a zau hle ani, Russia leh Turki kum 1878 an indo lai khan in, heng ram te te hi Russia Sorkar in chhuah tir veka, mani lal hrang nei in, Sorkar ang in an lo awm ta ani, thiam pawh an thiam hle bawk e; chung ram pathum te ṭang kawp in Tarki chunga hian an do ani.

(Awm zel tur)

THIALRET HUAN SHIAM DAN.

Kum 1908 kum a khan Ṭhialret huan siam turin kan bei ṭana Chite-lui'an a chi kan ti ṭiaka, tin lal ho khua

an a runna phu tawk ṭheuvin ṭhialret ṭiak pek ani a, nimashelangin kum thum lai a china an enkawl ṭhat lo avangin sial leh ran dangin a lo ei zo ta a, tin kum 1910 aṭangin rem chang dang kan lo ruat leh ta a; Bawrsap in khaw tina in 20 zelin ṭia a ret-pu awm turin thu a ti tlu a, chumi te chuan kung 100 an phun in kuli awl-na an hmu ang ti in thu a pe a. Tin, tuna hian khaw sawm lai ṭhialret-pu an an lo ṭang ta a. Thialret-pu awm na khua a chuan sial leh ran dang a ei thei chu an vulh lova, chutichuan an ṭhialret te him takin a lo awm thei ta a.

He ṭhialret ni ṭin taka an ven reng chuan kum 15 laian a lo puitling anga tin a hnai in ser khata cheng li a man anga mon khat a tangka 160|- ai a lo ni anga chumi ata chu Sawrkarin leiman a 17|- an la anga a tang sawng chu a neitu ta a lo ni ta a, thil hlawk leh ei hmu thei na ṭha ber a te an lo ni ang.

Tupawh in he ṭhialret phun a ṭang chuan ti tak zetin a pui tlin' hma chuan ti tur ani. An tan kum khaw ṭhat na a lo ni anga an chunga sawrkar pawh a lawm ang. Tin thialret huan hmun chu hetiang tur ani :—

Thing hmun phai zawl deuh ni shela, lo angin thing lian leh thingte te awm lovin fai takin tifai tur ani, tin hlam nga a khatin phun tur ani, tin a phun na chu zem shiam kher tur ani lova lei lai pawn mai tur ani. Tin amah a a in hlim thei hma in a bula hnim chhek khawm tur ani; a zung ti hnawng turin. Kum khata chumi huan chu vawi hnih sam ilang a tawk thei mai. Sial awm na hmun te ni shelangin hung tur ani a, amahu rawchu sial awm lo na rama phun a ṭha ber ani. Kung 500 lai mi pakhatin a nei chuan a puitlin huna thlawhma nei lo vin hausha deuh tak pawh in kum khua in a

MIZO LEH VAI

CHAN CHIN BU

Bu 2 na. FEBRUARY 1913. A man kum khat chhungin cheng 1/-khat chauh.

A chhunga thu awm chin :--
Abor rama kal ho chan chin.
I haitual lama Sawrkar hrang ve ve in-do.
Mizo chi dang laka zilh na.
Mihring rah leh tha-hrui chan chin.
Fuih-na tlem te.
Lo shiam tu te tangkai zia.
Chipui tianga thir lian thu
Chan chin tin-reng tlem te.

Thla leh March a chuan Aijal lam chan chhung a buh thar chin kan ziak anga. Tin tun hnu a tupawh in chan chin thar ngaithlak nuam leh thu mak deuh emaw leh mihring in an lo chhiara mi ti-fing thei leh zilh thei leh ti-harh thei thu apiang hna ziak thei apiangin rawn ziak shelangin lawm takin kan chhuah zel tawh ang. Thla thum lai ani ta chan chin a ziak tur hi kan tlachham lek lek thin ani.

HRILH-NA

Tupawh chan chin bu January 1913 thla atangin la leh thar duh in awm chuan Aijal

pisa a Sentawta emaw Leta emaw Paliana emaw Thanga emaw kei emaw han hril ulangin tin Lungleh chan chhung a mi te chuan Rodanga emaw Thangruaia emaw hril ulangin an ni'n kei min han hril le'h chhawng ang. Chan chin bu lak hi thil ţangkai ani tih hre tu ai in a hre lo kan tam e.n em a, chu chu at vang ani deuh ani. Thupawi mawh a awm ţhin avangin Lal leh Khaw-chhiar tu tan phei chuan a ma-mawh bik ani.

M. K. Ch.

(1) ABOR RAMA KAL CHAN CHIN:—

Ka unau te u, he lekha hi khawngaih takin lo chhiar ang che u, tuna Abor run tura kan kal ta kha, Silchar kan thlen ni khan, ruah ashura, zana chuan bazar ina kan riaka; tin atuka chuan bungraw awm na rel (Birik) an tih a chuan kuli min chuan tira, Sordar erawh chu, Thata a kan chuanga bangla tina rei lo te kan chawl zelai tin, Badarpura chuan kan rel alai taka an ti bunga, Tu ruang lei ka i kana; tin, apiah a chuan ka i chhawla; tin mi pakhat apanga te, aban a te, a ke a te hnah thel a tawn bet luk maia, a hnah chu a ro luk maia, a hling chu a awm zeuh zeuh bawka. Tin, a lukhuma te, a pum-mai-in hnahthel a tawn bet chauh chu en aw ni, a in chei mak z'a ka lo tia; tin, kan kal dawn hnai chuan ka kiang lama alo kal pheia, a bianga te, a ban reka te tlak hi a bel kur nguai maia; anin chuan "ka thian

te u, tu khua nge in nih le," at ia." Khawtin kan ni' kan tia, ani chuan "Hman lai-in Lalbura khua a te. ka lo kal ve tawh a shin" atia; chuti-chuan, kan ṭawngin alo ṭawng chhuak ta mai a, tin, kan ṭawng a thiam avang chuan ama hnena chan chin zawh chan' chu kan lo zak ta zawka; tin, midang hnena kan zawta, "Hemi hi eng tizia a awm nge ni? ka tia; ka zawh a chuan "Ram hnuai Baje ani hi, in anei ni a, a ma a chaw ei lai tu ma in an hmu ngai lo, he ti bian ram hnuai a a kal a kal mi ua, a changin in a lo hawng a; tin, mite'n khawngaih-in pawisa lo pe mashela, hmeichhe naupang a hmn a piang a pe zel mai ṭhin," an tia; Tin, kan kal leh ta zela, ngai ban tlang verakan kal zela, a hnu hnung lama chuan zana te kan luta, a shei ber chu mel 1½ lai anih ka ring; tin, zan dar 8 laia Lamding kan thlenga, chaw te, dailuah te, alu kin nen, min lo hluia, kan ei zo ve leh chuan kan rel bung kan kal shan tak a kha, an lo thlenga, chaw chu an lo pe leh a, an ei zova, kan rel chu an zawm leh a; tin, Gauhati lam pan tur in thla thlak na lam pan in, kan kal a, tin, Gauhati chu a tuk dar 9 laia kan thlenga, kan kal na rel chu a shei lam mel ¼ lai a tling awme; tin, Gauhati a chuan a tuk dar 8 lai aṭangin lawnga kan kal ṭana; nili leh zan li kan kal in kan ṭhian te kal hmasha kan hmua, Dibrugarh an tia mi lo nghak ania; tin, chu mi aṭang chuan ak hma sha, 600 nen adang Gurkhali 600 nen.

hnu hnung 600 nen, lawng pu konen, kan za-in 1900 lai kan nia, kan ei tur nen; tin kan awm na lawng chu 'avang law van tlang hlam 8½ a dang lam hlam 40½ ania; tin, kan ṭhian te nen chuan ni khat leh zan khat kan kal ho va, a tuk dar 9 laia Kobo a kal tur in kan per chhuaka, kan chhuah na atangin Kobo chu mel 4 ania, kan kal na lui chu mel 3 avang lam ani. Abor chuan a hmei a pa in mau chang kar tan bial an beh ṭheuh mai. Tin, Kobo kan thlen' chuan Gurkhali kuli zinga hmei chhe pakhat 'alo tel ta maia; tin chu hmeichhia cha, a pasal chu kuli ania, a kal dawn tria a nupui chu a kal shan, ni hn'h lai a china a nupui chu mipa angin a in che'a, a um ta maia hmun khata an lo chawl khawma, ta chuan a um phaka, eng-nge i tih dawn? an tih leh "Ka sum dawng dawn" atia. Re'a te, Lawnga te a chuang vea, mi zinga a mu ve mai ṭhina, min hmei chhia ani tih an hre bik shilova, a pasal chu hmu zawng a hmu ṭhina, a hnena a in lan'duh shilova; tín, Kobo kan chhuah dawn ni chuan a pasal a hnena alo kala, a pasal chuan a hmu veleh "Aw, khawia ṭ ang i a nge ilo kal? atia; ani chuan, "Ka na leh kip i i a ka n a te ai-in nangmah ka hna ngaih ber chin, i tel lo chuan ka awm thei lova, ni thu n lek i awm lo pawh in, i hnel hnu hla ka ngai'k. hiel en en ṭhina; ava ng'n i thih na a nia ng a thih tur in i hnunga rawn um che an" at ia; he hmei chhia ril ra g hi mipa pawh a pa hi vangia ka ring ani

Tin, Kobo aṭanga kan kal chuan, Dihawng lui Assam ba a kan chhiar kha, a kam kan hruta. Tin, tlang s hang deuh va han thlir ilang, vur te hi a tam hle mai A dang ka thei chuan ka la han ziak leh ang e. Kan chhung te nen, kan ṭhian te nen, hlim taka in hmu leh turin Pathian in min veng tawn fo rawh she.

In thian, Chawnga
Abor Kuli Sordar.

VAI IN-DO NA
TARKI LEH BULGARIA TE SERVIA TE LEH GREECE NEN.

Kum 1911 atang in kum 1912 thleng khan Tarki leh Itali Sorkar te an indo tih chan chin kan hriat te kha, tuna chuan an lo in chal rem ta a; a khawi lam mah mah in tuar chuang lovin, tin, rei lo deuh a ni ta Tarki sorkar leh a vel ram te te, Bulgaria te, Servia te leh Greece te nen an an lo indo leh ta phut mai; heng ram te te te hi hmun lai chuan Tarki Sorkar hnuaia mi vek an ni, nimashela kum 1878 khan Russia leh Tarki indo lai in heng ram te hi Russian a chhuah tir hlawma, mani in lal hrang nei in, mi hnuaia awm bik lovin an lo awm ve ta ani; hmun then khata chuan an indo na chhan hi sakhaw tha ni in an ziaka, heng ram te kan t-h te hi a then tam tak Ta sorkar lama hna thawk tu te an awm, ch ho zinga te chuan Grik ho te an tela an m zawng Kristian an nia, mihring reng r

khawia pawn awm ila mani sakhaw thu ang in kan awm thei lo na khua chu eng pawh ei in bar ila a nuam lo em em anga, kan sakhua avang in mi in ti duh dah na kan chunga nei shela, chuti lai tak chuan a hreh awm hle ang, chuti ang deuh ani Tarki ho hian Patnuan thu awi te an hmu shit deuh thin an thu thu in an awm an phal lo ani awm e, eng lai pawh in Tarki sorkar hian Kristian a ti nawm nah deuh ani awm e, ram tin dang teh khin in, chuti chuan an thu a lo buai tan tir a, a buai tir lai in Greece ho te hnena chuan in rem na lekha te an thawn in, Greece te chuan an hming an lo ziak duh hauh lo ta maia, chuvang ber chuan in an in ti buai zo ta vek ni a langa, thil dang te pawh a awm bawk ani ang. Van tlang ngai chuan chu mi kawnga chuan Greece ho pawh an thiam lo hle ani, in ram duh lova ti buai lui tu te an ang ta zawk.

Heng ram thum te hian an do rawn ta chiama, in thu rualin vawi khat chu Greece ho vin Tarki khua thlang lam Janina kulh hi vawm puah in an vawm khunga, mihring pawh tam tak an thi, Tarki sipai te a tam zawk an lokal thei lo na tur mawlh an ngai tuah bera, tuna phei chuan Tarki lam hi an chau deuh ta rih zawk, indo na avang mai in mihring an thi ani chuang va, an khawpui lama te tuihri a lenga mi a tak tak an thia, chung chu Tarki sorkar ram danga te kai ve rawh she ti in mi thi ng te chu an zawn luta, sorkar dang te pawh

in hei hi an haw em em ani. He ti ang in Tarki hovinhri an vei avang hian India ramà tangin an mazi tanpui tur in Doktor sap 5 leh babu 23 leh 8 dressers leh dam lo enkawl tu mipa 10 leh an rawng bawl tu te an kala, heng te hian an khawpui Constantinople an lut anga dam lo awm na lam apainga ti dam turin an kal chhuak zel ang, tin, kal kawnga an ei leh an deh ral tur zawng zawng chu Sap ram atangin Mr Ameer Ali hian a tum shak vek anga; chu lo chu dam lo tan kum 100 leh daw dawi in thuam huaw dang te zawng zawng pawh Sap râm atang hawk in a rawn thawn chhuak ang, chunga atan chuan tangka ral tur chu Rs 30, 000|- ani ang.

SIPAI THU SHAWI RIH ILA.

Tin ram thum te kan shawi tawh te kha an lo pung khawma, an sipai te chu kawng eng kima an ring hle; kawng engpawh ti thei tawh in an ringa an thlamuang tawh hlea, an lo pun khawm chuan Grik sipai te nen 150,000 an lo nia, heng zanga hian tui sipai (lawng sipai) te pawh chu 20,000 leh mi dang 15,000 te chu Makedonia ţang te, Kret thliar kar aţang te Epiras aţang te leh ram dang ţang te in lokal an ni, chung chu Grik Manding sap thiam tak ten an lo hova, heng mi te hian Tarki sorkar-hi Europe (sap ram) lama hian awm lo turi hnaw chhuah vek the na an duh ber ania, a in biak hlat thei na thirhrui te zawng zawr pawh shah bun vek an duha.

He mi ni hian hneh ngei tuin in an in buat shaiha, engkin ngawi reng in an lo in buat shaih veka, Grik ho vin theipui tawp chhuah an tama, tlan reng reng tum lovin, tin, thla veng turin sipai 100,000 an awm bawka, chu mi ni chuan mi 3000 lai thi leh hliam in an in hria a leh lam thi leh hliam erawh chu kan hre rih lova, mi 185,000 zinga 3,000 mi hian engmah ti thei lovin an awm shan ta riha; tin, Grik ho ti dan pakhat chu lekha an thawn apiangin Postcard chauh vin lekha thawn an phala, chu pawh chu hetu te leh lawng mi te tan chauh phal ani, chuti chung pawh chuan awm na khaw hming an ziak thei lova leh eng te nge an tawh, tawh leh eng te nge nakin deuhva an ti leh dawn tih pawh shawi an phal lo bawka, tuna zawng an chanchin, ngai tuah in Tarki ho te kha an chau te tawh a ang hle mai an khawpui an ngawt an bei a nia, mah shela engmah zawng chu ti em in an ti thei bik lo ve; sorkar dang in Kumpinu te, German te France te leh mi dang sorkar ten remna shiam tum in tun lai in London khua an Rorel na in ropui taka chuan an in khawm fo ani.

Doh- G.

:D	s:– :l	s:—:f	m:—:r	d:—:m	r :—r	m:—:l
.S	d:—:d	d:—:t,	d:—:t,	d:—:d	t,:—t,	d:—:d
:M	m:—:f	s:—:s	s:—:s	m:—:s	s :—s	s:—:f
:D	d:—:f	m:—:r	d:—:s,	l,:—:m,	s,:—s,	d:—:f,

s:—:f	m:—:r	d:—	:D	m:—:r	d:—m	s:—m
d:—:d	d:—:t,	d:—	:S,	d:—:t,	l,:—s	r:—d
s:—:l	s:—:f	m:—	:m	s:—:f	m:—m.s	s:—s
m,:—:f,	s,:—:s,	d,:—	:D	d:—:s,	l,:—d	t,:—d

s:—:m	l:—:s	f:—:m	r:—:d	r:—:m	s:—:m.r
t,:—:d	d:—:d	t,:—:d	s,:—:l,	t,:—:d	d —:t
s:—:s	f:—:s	s:—:s	r:—:m,fc	s:—:d	m:—:s.f
s,:—:d	f:—:m	r:—:d	t,:—:l,	s,:—:d	d:—:s

d:—	:R	m:—:l:	s:—:f	m:—:r	d:—
d:—	:T	d:—:d:	d:—:r	d:—:t,	d:—
m:—	:S	s:—:f:	s:—:l	s:—:f	m:—
l,:—	:S,	d:—:f,	m:—:f,	s,:—:s,	d,:—

A chhuak
Mal shawm na tam Kalvari a
Chhandam tu a thi a vang in
A hau shak na a tawp lo va
Tuna tlem in a tla rih thin
Ruah-pui ina-lo la shur ang.
Nun na
Leh nawm na kin ngai tawp lo kha
A hnena kan chang reng anga
Chatuan in lawm tak leh hlim in
A mi thiang hlim te kan pawl ang
Kalvari hneh-na fak fo vin.
Tah chuan
Mit thi ngai te, ṭah te, ṇa te
Lung ngai thla phan mang an au reh
Ril ṭam tui hal an awm tawh lo

Chhandam tu ho vin an hlim fo
A nawm shawi hlei-thei lo chang in.
Lht.

KAN MIZO ZILH NA —:

Ka ṭhian te u, ka lekha hi lo chhiar ve ula.. Ṭhian te u, ka shawi ang hian ka zawh bik tur ani lo ve. Mizo hi kan khaw chhung lama chuan, Sorkar hna lian tak tak thawk thei pawh kan awm ve thawha; "Korel thiani tak" ti a Sapin a shawi te pawh kan awm ve bawka ; tin, mizo ṭi-in kan zak bik tur pawh ani bik lo, henga vai te pawh hi sipaia an ṭanga Sorkar silfen an in hela ropui takin kan hmua, an in lama chuan kei mah ni anga mirethei leh chhe tak bawk an ni. Vai na zawng hi kan hlau va, kan hriat lo vang ani. Kan hmena ṭawng ṭha erawh chu. kan thei tawk in kan hmang tur ani. Chidang ti-in kan chhang duh dah tur ani lo ; kan thiam tawkin kan chhang ve tur ani. Tumah in he thu hi kan mizo te hrena hian an la shawi chhuak lo ani ta veng. Hemi kawng a hian ka zak thei ber mai ṭhin, kei ni anga puak phur ve bawk, kan aia chhe zawk mah mah te hlau vin, chhang ve ngam lo in kan khur ta-hlawm mai ṭhina ; an chhan ve ngam lo avangin, thiam zawk tur pawh in, an chhan ve ngam lo avangin vai bawkin thiam an chang leh mai ṭhina, hei hi apawi em em ani. Kan mizo hi kawng ṭhen khata chuan, chi dang ai chuan kan in fak hle ani. Tuna kan kal ho a pawh, aia mi lian hnena thu an awi-in

hna an thawk tha hle ani Chumi kan kuli shang khat leh zahnih zinga chuan in hau leh in hnial ring deuh, in hnial shuh u, leh in hau shuh u, tia, zilh tur ka hre lo ani. Hemi kawnga chuan kan ṭhian te chunga ka lawm em em mai. Chuti-chuan kan mi zo te hnena in ti bu ti lo ila, chi dang in kan chunga tih duh dah tum an awm chuan, kan tluka mi chhe ve shi-ina, chumi chunga chuan khawngaih na bet in ka hre lo ani. Chumi chunga chuan an mi tih ang apiang in kan ti ve tur ani. Min ti duh dah hnena chuan, kapa in mipa a mi hring tih kan hre ve tur ani. Chuti chuan helama mi te pawh in "Hemi te chi hi, fel leh chhawr tlak leh, huai an ni" ti in, kan chunga zah na an dah in ka ring zawk ani. Chi bai pawh kan hmu ka ring zawk ani Chuti lo chuan nakina thlang lama zin pawh kan lo duh anga, Bangali ho zinga tak ngial pawh ṭhut na leh awm na hmun pawh kan hmu lo vang. Hemi kawnga chuan rorum leh huai deuh hi a ṭangkai in ka hria ani. Kawng ṭhenkhata chuan rorum bi a that-lo-na hmun a awm bawk ani. Tin, khawi-i hmuna pawh zun leh ek kan thiah dah tur ani lo, thiang hlim takin awm a ṭha fo ani.

Thang-hlianga Sai-lo Abor-Run.

Pasighat 1/1/1913.

L-MIHRING RUH CHAN CHIN.

Mihring pakhat hian ruh 200 lai kan nei a, Nghawng ruh hi pa 7 in a chher chhuana ; Nak ruh

hi leh-lama pa 6 leh-lama pa 6 bawk ani; chuti chuan a za in 12 ania. Kut-phah-bawr pakhat a hian ruh pa 8 a awma; tin, ke-phah ruh chu 7 a ni, ke-ţang ruh leh kut tang ruh a in ang. Nimahshela ke-tang ruh chu tisa in a khuh avangin a tawi hle. Kut-ruh 8 ani, chuvangin englo ţha tak a ti thei nau leh eng lo hum thei nan a rem ani. Ke-ruh hi erawhchu ţha taka leia kal thei nan ani. Tin, ruh zawng zawng a thil nung leh thil nung lo a awma chuti-chuan naupang ruh a thil nung a awm tam avangin a nela, tliak mah shela a dam leh hma ţhin. Upa ruh a erawh chuan thil nung lo a awm tam avang in a rama, chutichuan a tliak hma a, a tlia tawh chuan a dam har em em ani. Záng ruh hi rannung ang ani, a laia hriat thei na a awm. Ruh zawng zawng a hian thishen luan'-na a awm, ruh chhunga thil nung chu shem ila thil za zinga shawmthum leh pathum lai ani; thil nung lo chu za zinga shawmruk leh pasarih a awm, an hming chu chinai (Phoph ate leh chinai (Carbonate) an vuah; Sacrum leh Pubis ruh hian ril te leh zun bawm te a vawng him ani. Ruh hi a ţangkai em em mai. Englo shak deuh leh thawh har sha te kan tih chak thei na tur leh kan taksa tungding tu ani. Ruh a tlia' chuan thing in emaw, mau in emaw ţhem dawh ila, na vak lovin thishen kal thei na tawk in phuar ila, chutichuan naupang chu thla khat a emaw, a dam mai ang; upa erawhchu thla khata chuan a dam kher lovang, a ruh a chan-tawh a avangin a dam har deuh ani. Tin lu-ruh

hi a in chuktuah a, thingzaina pahnih ha ang in a in chuk-tuah a; chutichuan a shir zawnga a nghin'a a in pelh-shawlh lo nan, naushen lu ruh chu a in zawm lo avang-in a dup ani; chuvangin finikhur tak in enkawl a ṭul ani. Ram-vawta mi lu-ruh a pan deuh va, chuvangin ni-sha te an tuar thei lo deuh-va lukhum a ngai fo ani. Ram lum a mi lu-ruh chu a chhah deuh-va chuvang-in ni-sha te kan tuar thei deuh va, chutichuan lukhum a ngai lo.

Ruh hi chinai a shiam ani bera mi ei chhe deuh chu an ruh a chinai a awm a chhe deuh ani, Spinal-cord (Thling) he mi hi a ṭangkai em em mai zang ruh chhung a awma; chuti chuan hriat thei na ani, th'uak ang deuh ani, thluak aṭangin kut te, ke te a zawma, chuti chuan hriat thei ani a.

MIHRING THA HRUI CHAN CHIN:—

Mi pakhat taksha a hian tha 400 lai a awm a; a lian deuh te chu 240 lai ani a. Tha hi pumkhat ngawt ani lova, hrui awm khawm ania; chuti chuan hrui 24 in tha pakhat hi a shiama; chuvangin kan tha te hi a chak zawk, pakhat ani chuan a chak lo zawk ang. Hrui pa khat ai chuan a te hrual khawm a fei zawk thin ang bawkin, Pathian in tha a chak zawk nan hrui te hrual khawm in a shiam ta a. Chung tha chhunga chuan thisen a awm ṭheuh va, Taksa a mar chuan tha pawh a mar ve thina; tin, taksa a tawm chuan tha pawh a tawm bawka. Tha hian thluak a zawma, chuvangin thluak thu thu in a thawk thin. Tha hi taksa phuar hlawm tu ang ani. Tha chu taksa bung tina a awma. Ka a hian leilawm

ang d u'i in a ṭhlunga.

Tha a ṭargkai zia:—

Tha hi a tangkai em em a; tha lovin taksa leh ruh te pawh a che' thei lovang. Ke tha te kut tha techuan anmani thu in hna an thawk lo, kal tha te chuap tha te erawh chuan anmani thu thu in hna an thawka chuti chuan kum khua in an thawk ṭhin. Kawckhunga tha te awm suh-shela thisen te kan tir chhuak thei lovang; chuap a te awm suh-shela kan thak thei lovang. Kat tha te pawh awm shuh-shela kut te kan hun in kan pharh thei lovang. Ke tha pawh kan din' that theina tur leh kan kal that thei-na tur aui, kan nuih thema tha leh kan ṭah thei-na tha a awm ve ve, chuvangin mi an hmel en in ṭ ap hmel leh nui hmel kan hre thei, tha vang ani ber. Pum tha hian ril te leh kaw chhung thil te kha a zawma, chuvangin kan kan thei a kan ding mar thei bawka kan mai mi-chhin' thei nan tha in mi ṭanpui a kan ka a tha chuan ṭhial turin mi ṭanpui bawka, tha hian hna .. chak taka thawk thei turin min tanpui a hlau-awm laka te mi lum nim thei a, tih tur te mi tih tir thei bawka; kan tha chak zia hi pathum englo kar-na ang a awm a; pakhat in a sira a kara pakhat in a laia a kara pahhat in a kma wra a ding zawngin a kar bawka, tha hi kan taksa bung zinga a tangkai ber tih thei aui. A hmantalh em em in a hlu em em mai.

Tha hman'a tui za:—

Tha hi hman that a tul em em mai, kan ei zawn na ber tih theih ani. Na ipan lai atangin tha hmang uha turin kan in shiam tur ani. A ni lo leh hna thawh tur ani. Tha kan hman that chuan taksa lam leh rilru lama tan a shawt em em a tha hmang fo chu an riluru te pawh a lo tha deuh deah thina Roman

thu-fing tawi a "Taksa chaka rilru chak awm rawh she" ti in an ziak bawka. Thirdeng te hi thir an den' hma ai chuan an han tha te a a chak zawk em em ani. Mi awm mai mai te hian an tha chak na an hloh ani, mi chak lo ang bawkin englo chhel takin an tuar thei lovang. An nuih zawng mai pawh hian an nak te a lo na thei thin Kawng tinrenga tha hman that lo chu a pawi em em maia tha hmang ngai lo te ai chuan tha hmang lo chu a hlawh thing ang.

Laldailova
Zosap-Veng.

FUIH-NA TLEM TE.

Ka unau te u, he ka thu ziak hi khawngai takin lo chhiar te u,. Tuna hian kan mizo ram hi kan lo harh ta deuh a, a lawm awm em em mai ani. Ti chuan he thu hi ka shawi duh ber ani. Hman lai kan pi leh pu ten lekha te an thiam ve ngai lova, kei ni thangthar ten erawh chu lekha hi mani mizo tawng chuan kan chhiar thiam ta hlawm bawka, mi then khat te erawh chu sap tawng an thiamna a lawm awm hle mai; tin kei nin thiam ve lo chuan eng nge ei zawn'nana kan hman anga eng nge kan hmu ang. Hei hi ti tur ani. Lekha kan thiam ve lova sawrkar hna kan thawh lo bawk chuan kan rilru kan shiam tha anga mani thlawhma leh kan huan kan vawn' that thei a tiama taka kan beih chuan kan hlaw tling ve phawt tur ani. Khawthar kai sawn kai sawn lovin awm ilang kan huan leh kan lo te chuan sawrkar hnathawk ropui tak a lo hu anga, keimani pawh awm nuam takin kan lo awm tawh ang. Khawvela hian mi hausha tak kan hriat te hi vai lama lek phei

chuan mi rethei tak emaw bawi mi tih-deh-dah te hlir hi an lo ni mek thei ani. Nikum khan nasha takin kan tama kumina pawh hian kan mizo zawng zawng hi hmun thuma then ilang hmun hnih in ei tur an nei hmun khat erawh chuan an nei lo chutichuan eng tin nge kan tih tak ang sawrkhar lah chuan hmun thuma theha hmun khat nei lo mai chu in shem rual ulangin chutichuan in in-kaih-kep anga in thi tawh lovang a ti tlat si. Buh te mani sum ngawt lo chuan puk tur te a awm mang si lova a mang an' thlak em em mai ani hi. Kumina hian thlawhma tha takin nei ilang him renga a lo haw chuan mani khaw zawla zawng sarkhar hna thawk ropui tak te pawh kan awt bik lovang. In hmun sawn lo leh huan tha tak neih hi kan mizo rama hian a hlu ber ani. Vai te pawh keimani ang bawk an ni, engatinge thil engkim an nei bika an haushak bik ? Awm hmun an sawm lova thlawhma tha tak tak leh huan tha tak tak an nei a an lo hausha a thil engkim an lo zir thei zel ani. Keini mizo pawh hausha tak ni ilang vai rama thil eng kim kan zir anga a tawpa chuan mi hausha tak pawh kan lo ni mai ang. Dawr ropui tak pawh kan lo kai thei mai ang. Vai rama chuan dawrkai ropui tak tak te hi a tir a chuan alu pumkhat em aw antam bui khat emaw ang chauh ani. Tuna an haushak zia leh an ropui zia ngai tuah in. Kei ni mizo pawh hi tam zawng i tum tawh lo hram ang u. Sawrkhar in ritlam thih a phal lo na a, sawrkhar chawm meuh shi lova rethei taka awm te hi a hream em em mai ani hi, i tang lan angu.

Thangtea

P. W. D. Office.

MIZO LEH VAI

CHAN CHIN BU

Bu 3 na. MARCH 1913. Kum khat chhung-in a man cheng 1/- khat chauh ani.

A chhunga thu awm chin:-
Aijal chan chhung thlawhma chan chin.
Kawlvai lung-in chan chin.
Fimkhur-na thu (awm-zel)
Huai-na thianghlim.
Abor chan chin.
En-nawm kal thei.
Lei-leh thu leh awm-dan fel thu.

January thla 1913 atangin khaw per leh melveng khua zawng zawng te' lal ho khua nen tupawh in chan chin bu lak veh turin Bawrsap thu a lo tlu ta a, chuvangin tun hmalama kan fuih kan fuih ang chauh kha a lo ni ta. Kan Mizo ram ar hmai tia leka hian he chan chin bu hi a lo chhuak hmasha ani a, chuvangin kan ngai hlut hle tur ani. Chan chin bu hi skula zir tawh lo te tan skul fel tak leh thil tin renga mi hriat tir tu leh zir tir tu leh fuih tu ber leh, sawrkar dan hriat na emaw, ram dang leh hnam dang chan chin, awm dan hriat theih-na ber ani. Chan chin bu a ziak

KAWL-VAI LUNG IN TLAWH THU :—

Nikhat chu Kawl-vai Lung in kan va tlawh a. a chhunga khaw lai kan va leng a; lung in tang chu a mak in an mak mai ; a tam in an tam mai, Awk hiam tur pawh paruk kan hmu. Tin, shang leh zaruk ai-in an tam, mi tang dan khawm na ani: naushen te pawh pu in an pawm a, an tan pui ṭhin; hmeichhe tang erawh chu an tlem : shawm hnih emaw an ni. Mipa naupang tlei rawl dawn dawn te pawh an tang : Lung in chhung chu khua ang ani ani ; a pawn lam erawh chu a hmu thei lo ; kulh in a dang a. Tin, kan luh tir ber chuan, an chaw chhum na hmun kan en a ; tin, an chaw chhum na bel chu phur shawm dawng lai ani ; tin, an chaw chhum—dan chu mizo chaw chhum ang ani lo ; khawl in an chhum a, tui hu mai in an ti hmin ṭhin : mei a tel lo. Tin, an tang chaw chu kan han tem a, a vai dip a tam avang in a tui mang lo ; an chaw hmeh erawchu a tui hle mai. An chaw pek dan chu pindan a awng an shiam a, ei shiam tu in chu mi awng a chuan a va pe ṭhin. Tin, thenng haih in an dah zel a, mi pahnih kut in sui in an lo kal a, in mawt zel in an la ṭhin. Tin, an chaw ei zoh in a bel bawk in kam ṭhuah na tui an va la leh ṭhin, an tam zia chu mizo khaw pui zah an ni, a chhung pawh ka la fang chhuak lo, a pawi mawh deuh deuh chauh ka fang. Vawi khat lung in ṭang chu an puan shin a dang lam, vawi hnih tang chu a dang lam leh zual : a ṭial ani. Tin, tang ho va nung chang tha tak chu, tang veng tu a an shiam, lukhum chingal thlawr bur ang a chhip

zam an khu'na, a hniam ber chuan a var hlir a khuma, a shang leh zual in a pang khing dum, apang khing var a khum a, tang ho tu chu a shang leh zual an awm, chung chuan kekawr an ha, hlawh tlem te an nei, thla khat a duli an hlawh; tin, an ni chu vaibel zuk pawh an phal. Tin, an tan zia chu lekha thiam in an hmu chuan an hre'thei ang, an tan na thu kha an number a tan an shiam a, an awrh ţheuh ani. An chhuah ni tur te, an tan chhan te at ziak vek ani Vawi hnih tang chu ban-bun an bun tir a, chu mi dawt leh a chuan zung-bun ang an ban-bun a an thil leh a. pakhat phei chu vawi kua a tan na ani tawh kan hmua, ama chu thingrem shuan-tu thiam tak ani a, "Lung in tan ka duh zawk ani" a ti a, Lung in chhung a chuan tang ho chu a hrang hrang in an dah, an thil tih a thu chuan. Tual-that hmun khat a an dah, chu mi zing tak a chuan mi pakhat mi man mi that tu chu a awm a, achunga thu an la ti tlu lo, an rel lai tak ani, thi ve ngei ngei tur in ka hria, an in su-al na pawh chu a shah na a kut zung ţhenkhat pawh chu a bung tin, dam zawng a dam na a; nimah-shela, chhin chhiah na a fiah em em shia, thi tur in ka ring ani. Hmeichhe hmun tur a chuan mi pahnih an tela, tin an lai na te'n thi na hlo an paih lut a, chu chu an ni'n an lo chhar khawm a; tin, a lo tam deuh veleh an thian dan in an ei a, pakhat chu a thi a, pakhat erawh chu a thi hma deuh vin an hmu a; tin, a kaw chhung a thi na hlo chu Dactor in a la chhuak a, a thi ta lo. Tin, hmei chhe

hmun tur chu an shawn shak ta a, . Tin, kawlvai pakhat a nupui a uire a, a that a, lungin a tang a, ama chung thu an rel zawh hma in lung bang chunga a lawn a, tan in kawng khar thir chhip zum a a han lawn a, an pathian lem an dah na lam hawi-in a ṭawngtai a ṭawngtai a, chibai a buk a buka, a buk zawh a chuan, a zuang thla a, thir zuma chuan a in tar hlum ta a. Tang an hrem leh zual na chu an pindan bik chhung a, tel her na an shiam shak a; ti chuan, nitin ama chan tawk chu a her ṭhin, thian pawh anei snilo, a hreh awm em em mai. Tin, chu mi hmun lam bawk a chuan, awk-hlum tur mi pawh kan hmu, an lungngai en em mai; pakhat chuan rorel that leh a ngen a, an nghak bawk awm e. Tin, mi tang naran chu an mut-na a in zawm po va, anmani lu zawn ṭheuh va, thing tum an kheng bet a, an lukham atan: ṭhen khat chu chhuat an mu, an lukham chu thing bawk ani. Tin, awk hlum tur hmun lam a, chuan awh-hlum-na thang a awm a, an awh-hlum-na chu, bahra khur ang hian, bilati lei an bel shang a; chu ta chuan thir phek an dawh a, an din tir ṭhin a ; tin, lukhum in an hmai an hup a, tin, an nghawng a, hrui in an hling a, tin, chuta a li an hera a, chim thla ta a; a khai a. Ti chuan dan kar khat lai a in khai reng a, dar kar khat a china chuan daktawr in a thi nge, thi lo, ti-in a en a, a va en na kawng khar chu mi pakhat len'-na.

chauh ani A pawn lam a en chuan, tumah in awh hlum na thang ani, tih pawh an hre lo vang. Lung in tang ho chu, an kulh pawn lam a, chuan lo zau pui a awm ; mit thim tawp ngawt mai ani. An mani chuan in buh tam tak thlo chhuak mahshela, an in chawm zawh lo zia chu a bak chu sawrkar in an lei ṭhin a. Lung in tang chu an ke a, khaidiat an hlinga, pen tawk chauh chauh vin, an kut a pawh an hling bawk a tlan dawn mahshela, a ri chhuai chhuai shia, an tlan thei lo; chuti-chung chuan taw-lai lir a hna an thawk ṭhin. Tang kulh chhung a lu met mi an awm ; tin, an ho tu kan zawt a, "Enga ti nge heng hi chem in pek le, mi a zai in hlau lawm ni ? "kan tia ; "Hlau lo ve, heng hi zawng an chhuah huai tawh a; lu met mi a kan ṭan tir ani" an ti a ; Mihring hi in lam a te, eng kim a te, ropui lo ni mah ila, ṭhian te zinga nung chang sual te kan va zir chuan, sual man hi alo nasha mang e, mihrig reng reng hi nung chang ṭha tak a awm thei nishela, awm a a hian a va ṭha em.

Zosap thara

FIM KHUR NA THU AWM ZEL:—

Dan hre lo mi te chu kan fim khur lo a vang in, na tam tak kan tuar ṭhina, a pawi em em ani. Naupang te in eng mah a hriat lo a vang in nat na tam tak a khawi mai duh ang, a veng tu an awm lo chuan. Meiling te, lu kâ a tlak te nat na tih a hre lo vang, tak sha chan chin hre tu te chuan naupang nat na hre

lo tlak in min raat ang. Kan tak sha a nat a piang in, in thawi na mawlh kan ngai tuah ṭhin: chu chu a shawt lo ani. A hmasha in fimkhur tur ani. Heng lak a hian fimkhur ila. Uithak hi thil hlauawm tak ani, mi van duai in an vei chuan, rapthlak takin leh kut-tual lei-chham in an awm thei anl, a hlau awm êm êm ani, mi pakhat in an vei chuan mi tam tak in an kai thei ṭhin. Chu chu fimkur lo vang ani. Doctor sap in pan hrik nei a khawi chuan, a hrik thih na tui a a kut a shil ṭhin. Chutiang in fimkhur a ṭha ani. Tui bawlhlawh in a ṭhat lo zia mi tam tak in an ziak fo bawk ani. Tin, mei zuk hi thil ṭha lo tak ani; mei khu hi a ṭhat lo zia chu mau thiang hlim tak rap chung a i dah chuan, rei lo te a a in ting chhe vek ang: chu ti ang bawk in meikhu in kan kaw chhung a lu fo chuan chuap a ur chhe thei bawk ang; chuap a pan chuan zawi zawi in a tak sha a chau ang a, a boral nghal ang. Chu chu thil hlau awm tak ani bawk. Mizo vin ngawr kan ti, Sap in ei ral an ti. Mihring nat na hi Pathian rel ani lo ve, Pathian rel chu tar thi ani. Fim khur lo avangin mi thenkhat te kan bo ral nghal ṭhin. A ṭhen nâ te tak-sha en kawl loh in an dam thei; a ṭhen ná te damdawi lovin an dam thei lovang. A ṭhen nâ te mihring tih dam thei ani lo. A ṭhen mi dam lo en kawlh lo avangin an thi pha ṭhin. Mi dam lo in a boruak thiang-hlim kan vawng tur ani: chuti avangin

mi dawn lo hnena mi tam taki awm shuh ehs. Khawvel a hian tak sha dam na a hlu ber, taksa na chu dam-dawi in a ti dam thei, lei a hian kan awm reng dawn lo avangin thla-rau damna tur a fim khur tur ani. "Pathian in ka hnena awm tur in i dam lai in in buat shaih rawh" ati.

Lalkunga

HUAINA THIANG HLIM

Kan nit hmu a huai na thiang hlim Isua hminga an tih te kha; A tawi thei zia apiangin ka han hril anga. 1 Zobawk khua a Kristian nupa an awm a: Senbawnga leh Buki, dai pawn a biak in tur an sha a, an tan shiam zawh thei a harsha ani. Tin, thu hril pakhat zin hian a hmu a, shiam zo tur in a fuih a, an shiam zo thei ta a. Tin, an kan luah a: nupui chu amah chauh in thu ngai thla tur in a thu a a pasal chuan thu a han hril a. Kan thla tu Evi leh Adama'n chuti-ang in Eden huan a thu an zir tawh ani thei e; chuti anga Pathian rawng bawl tur chuan nang ni nupa in thei ve lo vem ni?

2. Champhai Rasi-venga mi pakhat a hming Hauzika kristian chuan amah chauh vin biak in a sha, amah tan shak zawh a harsha hle a; thu hril tu pakhat in ti zo tur in a fuih a, a lo zo thei ta a, a chung a i chhiar tawh ang

bawk hian an luah a, mashe chung chu Pathian in a thlir renga; nakin a in khawm pui tur in mi an lo kal ani thei e.

3. Sap-putara:—(dang awka tirko) Aijal a awm lai khan in Lalchhinga veng a hmeithai pakhat chu ar pakhat thu chunga Lal chuan Bawrsap hnena a hek a. Tin, Rs. 40/- chawi tur in thu a lo tlu ta a; chu hmeithai chu a mang ang a, chu mizo sap chu a hriat tir a, chu sap chuan " Ar pakhat man tur in cheng shawm li chu a nasha lutuk Bawrsap in ti mahshela. Pathian in a la phel thei leh dawn lo vem ni? " Haw u, Chapel a i kal ang u a duh apiang Isua hnena ṭawngṭai tur in" atia. Mizo pali lai nen vawi hnih ṭheuh kan ṭawngtai chhuak a, a tuk a eng tin nge a lo ni tak ? Chu Lal chu Bawrsap hnena a kal a chu thu chu ama thu thu in a phel leh ta mai a, engmah chawi nasha lo vin Lal rilru chu a nem ta mai.

4. Nu pakhat Lalshiama nu an tih hi mi ṭawng hmang thiam pawh ani lo ve. Isua a lo ringa in khawm na in a a kal apiang hian, thiam lo chung pawh hian thu a hriat chhun a Pathian fak a tum lo va, tlem te tal hian Pathian rawng a lo bawl chin a kam khat te kam thum te lek tal hian mi ten vawi za tam tak in na nui san a, amaerawhchu huai tak in ati fo ṭhina, tuna hian kan zir tir tu ber a lo ni ta. Huai na th ang hlim hi a hmau lo avangin nui tu te chuan an lo khawngai ta hle zawk a Kan zirtirtu ṭha ber a lo ni ta.

5. Hrangliana khua Sentlanga nu pakhat ṭawngṭai ni tawn:- A fapa 'chu a tlu ta: thi tur ang in rei deuh vin an nang ang a, Aijal a Dr Fraser sap chu an ko va, Dr Fraser sap chu a bei a dawng a "Isua lam en rawh u" a ti a; chu ti a a tih a piang te chu an thi ṭhin ti in ni chu a hlaa leh zaal a. Tin, Sap chu a kal ta a, Isua hnena a ṭawng-ṭai a, Pathian Pathian Pathian Ka fapa hi a thi chu rem ka ti thei lo va, ka mit leh ka beng ber ani. Mi fing tak sap te chu beidawng mah shela, Lalpa nang chu beidawng in ka ring lo a che. Pathian, Pathian Pathian, Pathian ti hlir in chawbel hmin lai a lo au ta mai a, a kiang a mi thin lang te a khawk ta vek main, kristian lo te pawh chuan "Chu nu ṭawngṭai na chu a na êm a mathei-lovin Pathian chuan a chhang ngei ngei dawn" ti-in an ngai ta mai a: eng-tin nge a lo ni tak? a lo tho ta mai. Chu nu chuan huai tak in a ṭawngṭai mai thu tam a shawi lo ve, a duh chauh kha a shawi nawn.

6. Phaisama Pathian thu hril tu fo hi in hma ṭhin hi ani; a awm na khua chu Baulpui Chinhleia khua ani. Tin, Sentlang Hrangliana khua a chuan a zuk pema chuta ṭang chuan, Chinhleia khaw lam a Pathian thu a lo duh leh a, a pem chho leh ta mai. Tin Phaisama a lo chho leh dawn tih an hria, chu mi khua a kristian te, awi lo mi te, Lal ho in an thu rual a, "Phaisa na a lo lut leh dawn a ni khat a tangka hlawh phal mah shela, tumah in a

hnena in-hlawh hauh lo tur" ti-in chu an tiam khap tlat a. Tin," A pur chawk pawh phal loh theuh tur tu-mah in eng mah pek lo tur" ti-in an in tiam a, Phaisama chuan chu thu chu a hriat in a pem tum chu a taul em? Thul love a lut lui ta mai a, Tin, in chu a han shiam dawna tanpui tur in Pathian in thil a ruat a. Luangpawn khua a tlangval pahnih Aijal a in hlawh tur in an kal a; Phaisama chuan "Nau te u, duli theuh theuh chu ka-hnena in hlawh rawh u, tangka 28/-lai chauh ka nei a, chu chu hlawh rawh u," a ti a; tlangvai te chuan an bei ta a. An thawk rei deuh deuh va, an hlim deuh deuh va, Phaisama in chu liam fet ani a, an sha zo va, dere pakhat pawh la duh lo vin, Pathian thu awi lo tlangval pahnih te kha hlim in an khua an pan leh ta. Tin thu tiam dang a awma, purchawk lo thu chu, Phaisama chhung te chuan an nghei dawn ta a, mi pakhatin ka buh chhim rawh u a ti a ... dangin ka buh lei rawh u an ti leh a a teh-na leh buh chu Phaisama in a an han keng luta tam-pui mitthi kha anga kum in Phaisama chu pur-chawk rorel turin a kawngkhar vawi khat mah kan lovin a lo nung chhuak ta mai.

7. Zachina Khawbung khua a christian pakhat a nupui a dam lova ni C. lai a na â, a naushen hnute pek na chang pawh a are lova, a pasal chu a mang-ang hle. Nimahshelá betiang rilru hi a lo pu, ka tawngtai ang a chu chu ka ring nghal anga, huai takin a ti a. Tin naushen te chu nu dam lo â bûal bûal thih hlau-thawn

awm tak kianga chuan a mut a, nu chu tho-harh shi lovin lo lama a feh shan ta miala; Isua hnena a ṭawngṭai kha huai taka ring tlat tura a tum avangin a lo sul hawn' thuai a duh rilru em em a; haw thuai shela huai thiarghlim chu hmang ngam lo ni a. in ruata mi dan angin a hawng a, nu leh fa chu pa tana rawng lo bawl shaka hlim takin a han hmu ta; huai na thiang-hlim hi i hmang ve ngam em? Huai na thianghlim hian ringlo tu leh ring a hrilh-fiah ani.

Khawlkhawm-tu a.

ABOR CHAN CHIN :—

Abor run thu tun thla March a ṭang hian ka shiam ang a, ka thei chuan ka la han shiam zel ang. November thla tdrik 17/1912 an khan in kan chhuak a, Silcnar tarik 25 an kan thlenga, tlai a chuan hlawh kan pak a Rs 2/8/-theuh vin, a tuk an kan kal leh a, Lamding kan thlenga, zan dar kua lai a, tin, chaw kan ei a, chaw chu an lo pei sa diam ani a, kan thlen ve leh chuan chaw ei rawh u, an tia ; Pulit sipai mian chaw ei min shiam a, kan ei zo va, kan kal leh a, Gauhati ding dar 7 lai a kan thlenga, ta chuan me lawng a kan kal a, Kobo chu December tarik 1/1912 an hian kan thlenga, Kobo hi Abor khua a lo ni ta a, ta hian ni 19 kan cham ani ; Nitin in kan sha ṭhina, in kan shak lo leh lawnga bukfai kan tniar ṭhin ani. Kobo an hian, puan te mi shem a, Ṭhialret-puan pakhat, Kaw-mawl pahnih, Kawr lum pakhat, Lukhum-lum

pakhat, Thleng kan vai a in hming kim in min pe bawk a, mi 23 a tan bel 6 ṭheuh min pe bawk ani. Tin, Kobo a ṭang hian kan chhuak leh a, Bangla kar tina kan in shem a Sakawr in bangla kar hnih an chang a, mihring in kar hnih bawk kan chang a, kan in hlan chhawng zut zut maia, Sakawr chu an tam hle mai a, 300 an ni: mihring kan vai in chidang nen 1800 kanlo tling. Kan vai in kuli zawng zawng 2600 kan tling ani. Sirdar leh, Hawldar chhiar lo vin. A ṭhen te chu kawng shiam in an awm bawka kan awm na chu. Passi ani. Passi, kan awm na hi Abor khaw-pui a hnai hle a, Abor nula te hian ritin in zu te, serthlum te, eng kim mai hi an zuar ṭhin ani. Mi thil zuar mi ber an lo ni. An in chei dan chu mirawng ang deuh an ni. An lu chu hmeichhia pawh in an met bawka hnung lam a chuan hmei chhia leh mi pa an hriat lo ani. Beng an beh vc vc bawk shia, an awm dan a mak hle ani. Tuna kan awm na a hian ni kuma chuan mi tam tak Abor hian an that ani. An hriam nei te chu thal leh chem ngawt ani a; Sawrkar in an ur tak tak chuan ngam lo tur pawh an ni lo; Miza chu Abor ai chuan ropui tak kan lo ni zawk. Tin, tuna kuli chu min duat hle mai. Raw-sawt a kan hmu zawng chu :- (1) buhfai, (2) dailmah, (3) chi, (4) ghee, (5) parun, (6) ai-eng, (7) zu, (8) Beran, (9) Thingpui, (10) Chhangphut, (11) Hmarcha, he ti zawng hi kan hmu hnam. 11 hi ani, a nuam kan ti hle hlawm ani. Sap shang a pawh tarik 15 an hian a lo thleng ta, a hovin chung lama kan kal dawn ani. Khua hlir kan fang ang. China nen a helam ramri kan thle-

eng ang an ti: Sapshanga chu Thanghlianga nen chi bai kan va bu'ka mizo ţawng chu ala thiam hle mai. Hman lai ang bawk ala ni. Kan awm na chu Assam map en ula in hria ang Dihawng lui kam zela ani, kan awm. Ka pawl te chu chhim bial an ni a, an ţha em em mai ani. Khama Lungleh Sirdar in hla a phuah a, puma zai in he ti hian ani a phuah :-

1. Sai nen a chher mei kan chawi a sual nem maw,
Doral thlung lu ngen in tlang tin ka chuang e,
KA BAN RAL SAM KUAI A ZAM RENG MAI.

He ti hian kan sa a kan hlim thei zia mai chu, nuam kan ti em em ţhin. Zu la chu ni 7 dan a kan hmu zel shia, he ti hian mizo zai in a phuah baw-ka.

2. Sak hming than leh lal lai ka dil nan a e,
Pual leng a thlang tlai ka liam e,
Zui lai di zawng ka chan e.

Heng hla te hi kan sha a kan lam kan lam mai. A tawk ta rih e, ka thei chuan ka la han ziak leh zel ang heng ai a ngai nawm pawh a la awm leh thei e.

Chala Rasi
Kuli Sirdar.

Isua chan chin hril fiah,
EN-NAWM KAL THEI:—

Zan khat a chuan Isua pian tir a ta, a tawp thleng in an chhuah: en-nawm kal thei in. Kan kal ho va, a tir a chuan, Mari'n tui a chawi a,

ana in a lo awn; tin, in a a ban luta, a tui bel a dah a. tin, ṭawngṭai tur in a han ṭhingṭhi a, a biak lai tak in, Angel a in lara. Josefa hrilhfiah na lem kan hmu bw a, Tin, nakina Bethlehem khawlai kan hmu a; mi an in sul pel huai huai a; tin, a nakin a chuan Josefa leh Mari khua a an lo lut dun a, ti chuan khual buk ho tu an ko chhuak a, "a rem lovang Sawlama" an tia, an kawk a. Tin, hmeichhe naupang an lo zawt a, " Saw lan" ti-in an kal na tur a kawh hmu a, tin, bawngina an lut ta a pau hen chu bawng chaw pek na shir a, an mut tir reuh, va, Bawng te pawh in chaw an ei lai tak in a dak a, Isua lem tur chu a lo leng chhuak bet bet a, a ke te hi a lenga, a kut te pawh a bar reuh va, Tin, Isua lo pian' zawh in, arshi ropui tak a lo in lar a, chu mi arshi in lar chu beram veng-tu pakhat in a lo hmu a, a ṭhian te a kai tho va, an za in an tho va, arshi chibai an buk a. Hlau leh mang ang a an awm lai in Angel a lo in lar a, "I al a piang ta ti-in beram pu te a han hril a; tin, chibai buk tur in an kal a; arshi in a hraui zel a; tin, arshi chu Isua lu chung zawn tak a a ding ta a; tin, mifing te thil lawm pek keng in an lo thleng ve, ṭhen khat zawng Sanghawng-shei chung a an chuang a; tin, an lo thlen' khawm in Mari'n Isua a rawn la a, mi zawng zawng a hmu tir a, tin, chibai an buk a. Tin, Josefa hnena Angel a in lar a, Mari a rawn ko va, tin, Mari'n naushen Isua chu a pawma; tin, Sabengtung chung a chuan nung

ang reng in an chuan tir a ; tin, Aigupta lam a, an kal ta a. Kalkawnga an awm lai tak in hmeichhe tlan khawm kan hmu a, naushen an pawm hlawm a, an nu ang chhunga ta sipai ho vin an chhuh shak a; an that a, an paih a, naushen nu te chu lung-ngaih in an khata, lei a an tlu bawk khup a. Tin, Josefa te ho an um zui a, an um phak dawn lai tak in Angel, anmani hliah khu tur in a in lar a, ; tin, a kiang a an lo awm in, Angel chuan khandaih ang in tiang a nei a, sipai ho te kha a um darh a; tin, au tlan haw leh ta. Tin, Angel chu a bo ta a. Mari te chu an awm-napang-ngai a an lo lang leh a, Josefa chuan tui luang lai tui thawl in a dawh a, Mari a in tir a. Tin. an kal hlen ta. Tin, Isua alo lian deuh va, thing nawi fawm rual a nia, Nazaret khua a, Josefa a ṭanpui a. Thing an kit dun a, an kih thluk sha chu Josefa'n a pua, tin, ani'n a pa hreipui a pu ve a, a hnung a a zui zel a, tin, a nakin a, in an han thleng a, Josefa chuan chhuat a thing alo ek ani. Isua chuan thing a lo hrut mam zel a. Thing an kih lai in in lam a, Mari'n rawng bawl in tui a lo chawi a ; tin, an lo thleng a, hreipui chu Mari'n in chhung a a dah lut a, Josefa bawk in thing chu a pu lut ve a : chu ta an shiam ta; an shiam na kiang a chuan. Mari a lo thu ve mai mai a. Tin, an pui tlin na hnu a thu an rawn chhuah a. Nikhat phei chu Jaira fa nu ti dam tur in an rawn ko va; tin, kal kawng a a lo kal lai in, nat-tin reng a na ama tih dam a tan an lo dah kalh nel nul a; mi pakhat phei chu upa tar kûn tak ani a, mit del

ani ve bawk shi, tiang hawl in a lo in her lawi lawi a, a lo bu shawk shawk a; tin, Isua hnena a lo kal a, a ti dam ta a. Tin, ke bai pakhat chu ţhing ţhi in a lo kal vei a; ke bai tiang pawh lo hawl a; tin, Isua'n ke in a kal tir leh a, a dam veleh a tiang a paih a, a kut a phar vel a a lawm lu tuka. Tin, chu mi a tih lai deuh tak in Jaira in a ta mi pakhat a lo kal a, a ko tu hnena, Jaira chu a thi ti in a shawi awm e; nimahshel a, Isua a han kal zel a, Jaira a te chu an kai thu lai an rawn chhuah a. Tin, Nain khua tui, wain-tui a an chau tir lai chu an chhuah ve mek a, tin, bel te an rawn la a, an dah tlar a, tui an chhung khat a; wain a chuan a chan tir a, an tema lawm tak in an lo lang ta a. Tin, mi in a Isua'n chaw a kila; tin, a ke pha bula chuan nula pakhat sam thlah in Mari Magdali-ni an tih kha, a tlu bawk khupa, tin, a ţah in a mit tui chu Isua ke chunga far a, a sham thlah sha chuan a hru fai a; tin hmei chhe tam tak an lo kal a, hmei chhe tam tak hi an lo lut ve a; a sam a a hruk fai laitak in a ke bul a hmeichhe awm khawm te chuan, lawm pui ni awm tak in an lang hlawm a. Tin, Isua a kil pui te hnen a, a in fiah a, Isua'n ama zilh ang deuh hian a lo langa; tin, chu mi zawh a chuan, hmeichhe chu ngai dam in a tho tir ta a, lawm tak in a kal ta a. Tin, temple tih thiang hlima eng lo zuar tu ho a hnaw chhuah tak hial a chu an lo chhuak a, eng lo vin a vua a an chhuak chiam a. Lazara pawh puk an

a lo chhuak a, a tir a zawng in lung chu an dah shawn a, Isua'n van lam a melh a, Lazara chu dam sha ang tak hian alo che chhuak a. Tin, Jerusalem lam a, Sakawr beng tung chunga chuang in lawm tak in a lo kal ve hi an han chhuah a, mi te hian a pui a pang in an lo hmuak chiam a, Kal kawnga an puan te an phah a, englo thing zar te hi an phara, Kulh kawngkhar chhung lam a an lut ho ta a. Tin, Sakrament a shiam a te, Gethsemani huan a tan tan tir te, Juda Iskariota hian a fawh na te, Pitera'n mi a shah leh Awm tual mei a nula nena, an in hnial a Isua a phat lai kha a lo chhuak a.

Tin, Isua a kraws pu pawh in a tlu a. hmeichhia a zui tu te khan zui reng in an awm bawk a, pawn a hian an lo chhuak a,. Tin, thing kraws a a thi na nen, a kai tho na nen, Van lam chhum zinga chuan chhovin a zui tu te mal shawm shak lar na a lo chhuak a; thil dang te nen. He mi a chan chin hril fiah na, en nawm chhuah na hi mak tak ani mihring nung ang chauh hian an che ani. Hei hi "Cinematograph" an tih chu ani.

Zosap thara.

LEI LEH THU LEH, AWM DAN FEL THU :—

Kum 1912 March thla chan chin bu kha in chhiar chuan, awm dan fel thu kha in hre tawh anga, tuna hian leileh thu a lo awm leh tawh anga. Mi zo te kan ram a phai zawl ṭha a vang em a, kan ram rilru han deh hian nakina lukhawng chhawr tur, leh chhawr tlak a shiam tur ava vang em. Chu mi thu ngai tuah chhuah chuan a lung ngaih thlak zet mai a. Kan mizo khaw sha zia hi in tlo tur leh thlai tlo tur shiam kan va awm lo em, ram dang te ngaih tuah chuan, kan ram hi "Ram ṭwl a" an va ti awm reng em, Mihring pawh mi lo

thlawh shup shup lai a, awl mai mai chuan, ei a lo tlin hun a, pawl tlak hun a, ei tur a lo tla chhain awl bik ṭhin. Chu ti ang in ram awl a awm hi ei tur zawn a har shat tawh vek chuan, ram dang ai in a lung ngaih thlak hle mai ani. Mi ngaih tuah ngai lo leh rilru tih tak zeta chutiang kawng ngaih tuah lo mi chuan, rilru nuam tak in zo ram a, ei zawn a awl fo in a ring anga, chu ti ang ani dawn shi lo va, chuh tawh phawt chuan hlo thar rang tlang sham hlo a pun-shawt zia hi, a zing a mau pawh a to thei shilova, lo va shiam leh zia zang pawh a awm tawh lo va, Ka ṭhian ngai tak zet in ngaih tuah teh, Sawrkar hna ṭhawz a hlawh nei a'i awm shi lo chuan, Lei leh tur leh huan ṭha tur, in ṭha shak hmah ṭlak chu ngaih tuah teh, inro leh loro, nei kan awm lo avangin kan pem te hi kan leng chauh ani. A pemna inro leh loro a shiam lo chuan a lo haw leh thei ṭhin a, chuvangin a leng chauh ania, Lei leh tur ṭha phai zawl zawn a, a hun ngawt mai ani. Chu ti ang a, lei leh hmun ṭha i ṭhut chhan chuan in ṭha tak i sha ang a, thil engkim i ching a, dawrkai shum tawlh chho ang te i shiam thiam hun a, i tan shum alo ka hlawk em em ang ; Sadah te, ai eng te, kuvate dawih i in khaw ril a mi an tawlh lo nakhawp a, in thei chuau a hlawk em em ang, chu ti lo chuan hlawh fak na dil tu a kan ṭang ang tih a hlau awm em em ani. I fa te chuan fa te an duh leh ang a, chung thleng chuan ngaih tuah ula, ni a 'kin hma zawng in nun na a awm fo vang. A tawp a Pa ṭhian hnera kal na chu ngaih tuah bawk ila.

Lalkunga
Ngharte Khua.

Printed by S C, Das, at the W. M. Press Sylhet

MIZO LEH VAI

CHAN CHIN BU

Bu 4 na | APRIL 1913. | A man kum vei chhungin cheng 1/-chauh ani.

A chhunga thu awm chin -

1 Khaw-chhiar ho hrilh-na.
2. Hriat tir-na.
3. Mi zawng zawng chhiar tur.
4. Chan chin thar tlem.
5. Kum 1911 chhunga mi thi leh piang thar leh hrishel-na turin sawrkarin eng nge an tih ?
6. Abor ram chan chin
7. Mani hnam chawi-mawi dan.
8. Chan chin tin reng.

—o—

Kan ram a hian chan chin bu pahnih a chhuak tih theih ani. Pakhat chu a bung Krista-tlangau ani, pakhat heihi ani, tun lai hian tumah in ngaih-lut na chang kan hre mang lova nakin a chuan kan la in chhir hial ani thei e. Thla tin kan sawi fo ang hian chan chin chhiar a hian i huangtau ṭheuh ang u.

Tupawh in lo hria ulangin, Aijal pisa a Abor kuli kal ho te khan an chhung te ṭheuh lekha an rawn thawn chu shem ngaina hriat lovin a tap: ṭeuh mai ani Aijal a kal in hriat apiangin chah

ṭhin ulangin rawn lam zel shelangin ti chuan a shem thei ang chuti ani lo chuan shem ngai na kan hre tawh lo ani. Sentawta emaw Paliara emaw Thanga emaw hnena han zawt ṭhin ulangin an hril in an lo pe zel ang che u. Lekha pawimawh ngial pawh ani thei bawk a hetia ram khu chena lekha in thawn hmuh lova awm ta reng hi a pawi em em ani. Kei nin a tih ngai-na kan hre tawh shi lova.

KHAW-CHHIAR HO HRILH-NA.

Englai pawh in he thu hi hriat reng tur ani Mithi leh Piangthar ziak na a bian na kai theih hi, na kai theih ti chauh vin an ziak ṭhin a chu chu a chiang lo em em ani. Na kai theih a bian hnam hrang tam tak a awm a chu chu a eng ber nge ni chhin-chhiah a ziak tur ani. Tu pawh he ka thu pek anga ti lo apiang ka hriat leh chuan an tuar na tur ka ngaituah ang.

Tin, mari khua te ṭheuh hrilh bawk ulangin, Hmar Vanlaiphai kiang vel a khian Sawrkar a hmasha a hriat tir lovin tumah in thing an kit mai mai thei lovang.

Aijal. J. Needham.
14 March 1913. for Superintendent,
Lushai Hills.

HRIAT TIR NA.

Chan chin bu man hi April 1913 thla ral hma in pek ṭheuh tur ani. Thing tlang a mi te chuan bial rashi hnena pe ṭheuh ulangin ti chuan in tan a ṭha zawk anga, bial rashi te pawh chutiangin hrilh an ni e.

M. K. Ch.

MI ZAWNG ZAWNG CHHIAR TUR.
LUNGPUI PAWH LUNGTE IN A KAM-KI LO CHUAN A AWM THEI LO.

Ka ṭhian, he thu fing te hi iawm khaw har chang te chuan i ngaituah ni a awm ṭhin ang ti rawh. Kei chu ka lo ngaituah ngut ngut lova hman ni chu an engtinnge kan mizo hnam hi kan lo ṭhat th ih ang tih ka ngaituah a he thu fing hi ka lo hre chhuak ta a. E, ani tak dawn e, mihring tumah mani a khawsha thei in an lo mihring thei dawn tak lo a, mi kan pawh in, "mi tê, te hmanna leh duh na ka nei lo a che u," a ti thei dawn tak lova, mi a a te pawh in mi te tel lovin an awm the s ii lova, mi te pawh in an ti thei bik lovanga, mi tê te hlei hlei in mi lian kan ngai shi ṭhin a. Mihring hi kan lo in duh tawn vek a lo ni a, mani theih-na zawng a pianga in puih tel lo chuan kan lo khawsha thei dawn tak lo tih ka lo hre chhuak ta. Ti chuan kan mizo ho kan lo ṭhat theih na ber tur leh mi hnam ani r ip bet tu te kan lo hneh theih na ber tur hi keimi ani leh keimani hi in pui ta tel tel ila a eng a kim i ni in duh sakin leh in tih sak bik deuh z i il a l o ṭ a t hei ber dawn tak e ka ti a. Ti chuan chu ti ch i ni tih ngiat mai chu a tawk dawn love, eng nge chatiang lama chuan ka tih theih ve tur aw t in ka ngaituah ta a. Tin, ka lo hre chhuak leh ta. Dawrkai te hi an lo hlawh tl n thei na ser tur chu an sum zawrh hi hral thei zela ani dawn e ti in ka lo ngai tuah ta a, kei ma pawh chu vai dawr tur ka ni a; Mizo ho dawr Thakthing kawna mi chu ka pel vek tawha, Khasi

Soldar Nghathu zuar ţhin a in piah lai khu ka thleng tawha, Babu te a dawr tum ka ni a, tin, ka han in ngai tua ták chuan tuna hian kei pawh hian vai dawr lo vin mizo hi dawr tur ka ni hi, ka tih ţan nan a rem ber a ka ti a ka kir leh ta a, Dohnuna dawr an ti khu ka va dawr ta a, an lo ţha kher nghe nghe a, ama Dohnuna phei chuan i lo kal dawn tawh lo em maw ka ti a i lo kir leh duh a ka lawm mang e a tia, kei chuan mani hnam pui te hi zawng kal pelh a vai engmah a man chuangshi lo chu ka ti a ka in thiam ta lo va, ka lo kir leh ani ka ti a, ani'chuan a ni reng a lawm tuna vai lam ti lo hian kei mani mizo hiir min ti ula chuta kan lo pui tling thei anga vai in thil ni lo lutuka an chhiar te hi an aia tlawm zela kan zuar anga ti chuan anni pawh in an ti tlawm ve lo thei lo vanga, chuta kan za vai a tan ţhat tlan-na tur hi a lo ni tur nia, a ti leh ta nghala, kei chuan a thu shawi chu dik ka ti hle a, a hma a ka thu ngai tuah te nen chuan a in pawl ta hle mai a. Tin, chu ti lai chuan khaw dang khual ar zuarte, buh fai zuar te an lo kala, mizo ho chuan an lei dawn hlawma, nimashela, an phal lo va, mizo tih na zat lek lek te, man lo zawk mah mah a te chuan, vai hnena an va hral ta mai mai hlawm a, an lo h.w leh lam chu kan lo zawt a, an ni chuan "Kan va ti man chuang ta lo ve, kan va ti man lo zawk mah mah ani e' an ti a. Tin, Dohnuna dawr a rasi pakhat leng chuan kei ni mizo tih dan chu hei mawlh hi ani a ka huat a, an chunga ţhat chuh pawh hei hi ani har ka tih na ni.

Vai eng a mah a an chhawr hlei lo tur mah ni mizo pui te ai-in engakima an duh shak rouh va, Heng Aijal a te hian dam mawh hri tlan te lo tawk shela, engakim a an duh shak ţhin. Vai hian eng mah an tih duh shi lo va, kei mah ni Aijal a mizo te bawk hi kan ni leh ţhin shi a, phum tur emaw. zawn tur emaw pawh in lo awm shela. Tin, Sap be dawn shela, kei mah ni mizo bawk mi rawna, lekha ziak tir tur nei shela, mizo bawk an ruai a, Thlen in duh shela, mizo bawk an bei a, Nimashela, eng lo an zawr te hian, vai ai a man zawk lo chuan, in zat reng reng a chuan, mizo hnena reng reng chuan an hral duh lova, vai bawk an tih leh zawk ţhin dawr kai la hi Mizo dawrkai in vai ai a an tih man deuh lo chuan emaw, ti man zawk mah shela emaw vai ta bawk an duh leh zawk ţhin a" a ti a, Kei pawh chuan dik ka ti hle mai a, Chu vang in Aijal a eng lo kan zawrh a piang hian, an duh phawt chuan vai hnen a hralh a hnek chuan mah ni hnam pui te hnen angei hralh ila, Tin vai dawr tur kan ni leh in ang reng reng chu mizo dawr hlir dawr ila, a ţha dawn tak e, mi te kan hman chak chang a hreh lo vin an nin mi duh na an neih chang leh an duh zawng kan neih chang te hian, hre ve bawk ila a lo ţha dawn e, kei hi in pui tawn na ber pakhat chu a lo nih tak dawn hi ka lo ti ta.

Vaidawra.

Lungleh chan chhung Pangzawl khua a mi pah-nih hian nghafuan an venga a ṭhian chu mi ang lo deuh hi ani a, zina chuan a ṭhian mit hlan chuan a tho va meipui a aia a ṭhian a ṭhang narh chuan sahei enaw ti in a kap thla ta der maia tuna hian a en fel tarin an thang meka he lekha hi in hmu chuan an tha pawh a fel tawh ani thei e, March thla khan ani a.

Hman deuh va Chan chin bu a lalluaia khua a thlaran mi (Thla-hrang) kan ziak kha tuna chuan a reh ta der mai. A ch na pawh a nupai in pasal a neih tak vang ani A nupui a thihna lo ni awm e.

Hman zan (March thla a khan, leka khan Aijal rashi-veng kiang a ngaizel phei kawng thlang kham awi tak a shawm nu-fa thum hi an tla a mashelangin an van nei a shiam in eugmah in hliam na lovin mipui in an chhar leh ta a eugmah ngaituah awm lovin an awm ta, an khaw lama hlim takin vai an dawr hnu in an haang thla leh a, anmani chu Thanruma khua an ni.

KUM 1911 CHHUNGA MIT THI LEH PIANG THARCHAN CHIN LEH HRISHEL NA TURIN SAWRKAR IN ENG NGE AN TI ?

Tun lai in kan Lushei rama khaw tina khaw lai phiah fai tur leh in ti thiang hlim tura fuih leh tir turin mihring 3 an ruat hi; an ruat na kum 2 ani ta. Aijal chan atan Sentawta leh Hrang-liana, tin, Luangleh chan a Thangluaia an ni;

'Mizo in a hma lam leh a hnung lam kan ngaih tuah chuan khawlai te leh tui khur te alo thiang hlim sawt i zia kan hre thei ang. Hei hi eng vang nge ania, tu tan a tha tur nge ni ber? Sentawta, Hrang-Lana leh Thangluaia he mi te patham in kum vei chhunga an zia man te neu Sawrkar tangka an lak 1200 ai-in a tlem lo ani. Heti zo zai kum tin seng in enga tan nge an bei? Engmah vang ani lo va, Sawrkarin mihringakam pakhat thi hi afa thi ang in a ngaia, pawi ati em em ani mihring in a hmasha in nat na tuar lo vin kan thi ngai bawk shi lova, chuvangin in ti fai na leh boruak bawihlawh min ti-na thei tu kha an huat vang chauh vin heti kan vin khawlai leh tui khur fai na tur in an bei ani. Mi tam tak in ram dang chan chin kan hriat lo avangin leh thil bawl-hlawh nat-na hmar ani tih kan hriat lo avangin, "Min ti duh dah emaw, an awm dan chiang ve in zir ve reng shela min ti ani," ti-in kan phun nawi fo ani: chu chu engmah dang ani lova kan ha at rih vang mai ani: Thil thiang hlim in mi ati hah ngilova a, rilru a tilawm zawk ani; taksa in hrishel nan a hmang zawk bawk ani:— Hemi khawlai phiah fai thu a hian sawrkarin engti em in nge an bei kan hril fiah anga.

Khawlai phiah fai tan Ngai lo lama ngai vak te khan in hre chiang thei zawk ang: Shillong Larsap hnuaia ram zawng zawng a hming ASSAM ti-in an vuah a, Assam ram chhunga hian ram hrang hlir ram 28 a awma, chung chu heng hi an ni:—

1. Dacca
2. Mymensingh
3. Faridpur
4. Bakarganj
5. Chittagong
6. Tippera (Rengpui)
7. Noakhali
8. Chittagong Hill tracts
9. Rajshahi
10. Dinajpur
11. Jalpaiguri
12. Rangpur
13. Bogra
14. Pabna
15. Malda
16. Cachar
17. Sylhet
18. Khasi Hills
19. Naga Hills
20. Lushai Hills
21. Goalpara
22. Kamrup
23. Darrang
24. Nowgong
25. Sibsagar
26. Lakhimpur
27. Garo
28. Manipur

—:O:—

He ram 28 a hian mihring chhiar (kum 1911 ata) khan azain 34,594,362 an awm, kum 1901 kuma mihring chhiar ai khan 3,417,130 in an lo pung zawk ani. Mihring hei zo zai hi matheilovin Lal ber'ngil nei tak chuan an kiam ai-in an pun' thei-na ngaih tuah nan tangka ral tam mahshela, a ui lo va chutichuan ngaituah turin thil hrang hmun hnih a shiam :—

(1) na chu ; Mihring kan dam lo thei lo nan, tui thianghlim in thei-na tur tui khur tai-na leh boruak thianghlim thei-na turin, khawlai ti-fai-na ngaituah turin pawl khat a ruata (2) na chu, Mihring kan dam lo hnua dam lo hnua dam tur in damdawi leh damdawi in a shiam leh a. Khaw-

lai fai-na leh tui khur fai-na ngaituah tu ho vin piangthar leh mithi an chhut chhuak fawm bawka, tin, damdawi leh damdawi in ngaituah pawl ho vin tangka ral chin leh damdawi eitu zat leh damdawi in zat an chhut chhuak fawm bawka; chung zawng zawng chu kum vei a an fin khawm a, Larsap an en tir ṭhin ani. Kum 1910 khan tui khur leh khawlai tifaina tur ngai tuah nan tangka 1347,127 a rala Kum 1911 a, 344,320 a ral leh a. Heti kau vin Sawrkar in tangka ral mahshela, ngai angin nasha takin a sawt manglo, nat na leh thi na Pathian thil tih anih avangin. Kum 1911 chhunga he Assam rama piang-thar chu mipa 592,880 leh hmeichhia 556,612 avaiin 1,149,492 an ni. Tin, mit-thi erawhchu mipa 445, 323 leh hmeichhia 408,155 an vai in 853,478 an ni. Mit-thi ai-in piang thar 296,014 in an tam; kum tin hetia kan lo tam chuan kum 10 chin a, 2,960,140 in kan lo pung ang. Hemi 853,478 thi hi an nat na ṭheuh va sem dar ila, heti ang an ni :—

Tuihri a thi 39,248, Zawnghri in 8,250. Hripui-in 27, Khawsik in 625,821, Santen leh Kawṭhalo vin 22,600, Awmna in 4,585, Sarthi in 11,654, Natna dang in 141,193, an ni. Tin, a thla ṭheuh vin shem darh ila, heti ang ani :—

January	1911	a	99,236	July	59,677
February	„	a	70,058	Awgust	60,348
March	„	„	63,290	September	56,232
April	„	„	68,955	October	81,713
May	„	„	72,282	November	78,368
June	„	„	57,173	December	86,146

March thla tarik 14 a ka chan chin bu ziak kha, tun an hian ka han zawm leh anga, Pasighat an hian ni 37 kan cham a, Rotang lam pan in kan kal leh ta a. Kan awm na lam a hian mihring kan tam fe mai, Sipai hlir 1200 Kawng shiam Sipai te nen Kuli chu mizo nen vai nen 1800 kan ni. Sakawr puak phur mi chu 800 an tel bawk a, chu lo pawh tlang sam sipai te kuli te an tam bawk a, chung te chu ka hre kim lo, bangla a piang a chuan damdawi in te, rawsawt sem te an awm mur mur maia. Abor te pawh in tun an hian puak an phur ve ta hlawm a, thu te an awi hle mai, an zai te pawh a dam hle mai. Buh fai kan in hlan chhawng a, kan kal dul dul mai a anuam hle mai ani. Tin, kawng shiam Sipai te chu an ropui em em mai, engkim an thiam ani, an chak bawk sia, lei lawn te hi rang tak tak in an dawh kai thei ani, khaw-mual a lawng te an chhawm thei a, Lui lian deuh lo awm shela, an lawng chu an kai phar a, lei chu rang tak in an dawh zel mai a, an mak zia mai chu, an mah ni chu Manraji an ni; tin, an awm na chu Bombey khua ani. Kan awm na lam ai hian Sadya lam a kuli an tam mah mah ani. Sakawr hlir 1800 an ni mihring kuli chu 1800 bawk ani. Sipai chu 700 an ni, Kan Aijal sipai pawh za an awm. Kan awm na an pawh hian za an awm bawk a, Kuli ho zing a chuan mizo kan hman tlak ber ani, Sap pawh in min chhawr duh ber ani. In shak te kan hi m b k ani, Vai ai chuan, Tin, Abor awm dan chu ka hriat ang mai mai in ka han ziak ang a, hman ai a kei ma ni ang mai an ni. Hung lai a kan awm na Lai ami

phei chu an ṭam em em mai ; kan chaw ei bang te hi an chang reng mai a, an khaw-ngaih thlak hle ani. An khawpui te erawh chu an ropui hle mai ; an in te chu lian tak tak ani a, ta chuan chhung tam tak takánin khung khawm a, Mizo ram ang mai ani, an ram te chu, tin, ran te pawh kei ma ni ran ang bawk ani an vul ; tin, an ram vaw zia chu kan ram ai-in a vawt zawk, han en vel ila tlangshang apiang a hian vur hlir a var hluk mai a, zinga phei chuan a vawt em em mai ani. Tuna kan awm na chu Abor ram tak tak ani ta. Chan chin reng reng kan nei lo, leh lam leh lam a kan kal kan kal mai rám tina kan awm hranga, mashe chan chin kan in hre zel mai ani. Kan mizo hi, kan hman tlak em em mai, kawng tina kan ṭang kai ani, engkima kan duai lo. A tawk ta rih e, May thla a ka thei chuan ka han ziak leh ang. Dam tak in kan la awm khawm e.

Chala Aijal Rasi.
Abor Sirdar Rotang.

——o——

Ka u nau te u, ka lekha hi khawngai takin lo chhiar ulang rilru a lo vawng ṭha rawh u. Sawrkar in kan ram an lak hma khan kan lo khawsha thei ve bawk ṭhin in kan in hria a, chutiang ṭheuh chuan mi zawng zawng sawrkarin min luah hma hian awm thei in kan in hria ; tin Abor ho erawh chu an khawsha thei lul hian ka hmu lo tawp mai. Tuna ral kan la ni chung pawh hian nitin

thing zuar in leh chawhme zuarin an vek duah duah mai. Mi that chhe tak an ni in ka ring ani,. panruang leh hna kiah pil an ei pawla an kâ hi an ti shen hlur reng maia. An englo zawrh te chu eng nge i duh ti ila "Am bin ka dung" an ti fo maia chu chu "bufai ka duh" ti na ani. An beng chunga an sham an tan vel hmuai maia a naupang puan ang an ṭial hi te tak te an fenga an bih bawka mautan bial chang nei lo hi an mipa te hmei chhiate pawh in an beh a an lo thlo chu raw chang ziah kur hian an ẓiat mai ani a an mipa te chuan hna hi an thawk meuh lova chawhme zawngin lui a an vak an vak mai ani. An Ngawi chu mau pum hi an phel a an tah arh mai a tui khawthla apianga an dah a sangha kal vei hi zawng a man thei bawk awm e, hemi te anga mi THAT CHHIA leh ngaitlawm awm hi chi reng renga hian an awm ka ring lo an buh chin chu buh tak ai in vai buh-tun a tam zawk, tin chung buh-tun pawh chu an la hmu zo lo ani. Tuna hian kut dawh in kan chaw ei bang te changin an vak huai huai ani, unau te u, tuna hian kan mizo hnam 1240 lai in mi tiama leh mi ṭhat chhia te kan lo hmu tawna an khawsak na leh an nuam ti na leh an hreh-awm te nen chuan kan hmu veka, tin thil ngai tuah lo va te kha chu nun zawng an nung ve bawka nimashela an hre-awm zia mai chu kei ni te ang mi â chuan kan shawi chhuak thiam lo ani; en mai hian an hreh awm a lang uar maia thil ngaituah tu te chu an ngaituah 'na avangin an

taksha te a a hekin a kim lo chuang shi lova nimashela an ngaituah na an hman ber avangin nawm zia leh an chet zia mawi zia ka shawi thiam lo ani; han en hian lang pawh a lang chhuak sheng lo, chuvang in ka unau te u, thil ngaituah tu te lo ni turin lo in pe rawh u. Thil ngai tuah lovin nula te rim in va leng mi te kha ni lo turin lo in zir hram hram rawh u. Mi pawh in an zira an thiam ani mizo hnam hi rilru nei leh chet dan mawi pawh kan lo nia kan ngaituah lo vang mai ani tuna chuan ngai tuah rawh u in thiam thei ţheuh ang. Zawng rawh u in hmu ang, kik rawh u an hawn shak ang che u, tupawh a dil chuan an hmu thin, kik tu atan hawn in a awm ţhin mihringin lei a kan dam chhungin thil thiam leh chet zia leh ei tu leh shin tur a hla ber, chu zawng zawng chu Pathian hnena, a awm, dil rawh u a pe ang che u nangma pek turin a peih renge. Thil engkim peke turin Isua'n kan tan a ţawngtai tawh kha.

Chawnga
Abor Cooly Sirdar.

MANI HNAM CHAWI MAWI DAN.

Hman ni khan Aijal dawrpui kai ni in vai pakhat leh mizo tlangval pakhat ar an in dawn hi an lo in hau ta nek maia, vai chuan i ar chu engtinge i chhiar ni? a ti a, ani chuan sekithum

leh dere a ti a, vai chuan mai mai ţhina kha ti ang te chu duli pawh in ka lei duh ţhuai lo mai a ti a, ani mizo chuan a pawi love ka duh leh ka ei ta then lovang, ka chhiar tawk ka hmu lo chuan ka hral ma lek tur a lawm a ti a. Vai chuan mizo mawnglang renga kal mai mai in ar sha te in ei ve ngai em maw ni, ui sha te leh hna nem mai ring in ni a shin le, a ti a. Mizo chuan teh chai che chuan nang pawh sawrkar hna helaia ka thawk e tih vanga in Gurkhali ram chan chin kan mizo lekha thiam ten an sawi ka hre ve lo vem ni, in rama chuan vaimim buh leh anţam tui mai mai leh lawi hnu te in mai mai in ni lawm ni, helaia sawrkar chi leh dailuah leh tel te ka han ei e chu ti in i in-ti-thaw veng nek vei a in shual mah ilang nang chauh chu ka hu phur lovang che a ti a, chutichuan an in han thin ur tak tak ta a, an in shual ta maia, vai chuan a hneh mah lova mashelangin sipai tawh phawt chuan tu nge thiam lo pawh ti tum lovin a mizo huat chuan an rawn haw ta maia an thian chu an han pui ta ţuk ţuk maia.

Mizo chu a thiam reng shi a mashelangin mizo mai mai i ni lawm ni ti in an hnawt bo mai in emaw a thil zawrh te pawh chu ţan lei chhu deuh thaw ta maia. A kiang a te chuan mizo sawrkar hnathawk an in shual thawm ngai thla phak chu an ding renga mashelangin an pui duh in an chhan duh hauh lova, vai chuan an en tleu deuh hle ta maia. Tin a nakin deuh va chuan mizo

tlangval sawrkar hnathawk ropui pawl deuh. lekha thiam leh dan hre hle shi hi hmeichhe pakhatin a va hril a ani chuan thin ur deuh vin a pan pheia engti tih a in ti nge an ni ti in a zawt vel ta chung maia, a nakin a chuan vai thiam lo em em in an lo hre ta a an hau nek maia hlau em em in a kal ta a mizo a hmasha a thiam lo va an thlah tawh a kha a lawm leh ta hle maia. Tin dawrpui chu an lo reh deuhva mizo tlangval dan hre tu chu dawrkai in khata hian a va luta chutachuan sipai lama hotu Subadar an tih hi a lo awm a chumi nen chuan an thu khaw-chang ta a, Mizo chuan vai chu in in-ṭan pui a lo nasha te e, kei phei chu awm lo ila kan ṭhian mizo kha thiam lo chhia va in a kal hlen dawn kha le, kei ni ho meuh hi chu kan in puih duh lo zia hi kan ti kau-va pa leh pa in tih tawh pawh in kan in enshan ṭhuap maia a ti a Subadar chuaa, i thu chu a dik ngei mai mizo reng reng chu deu lo rual in ni lo, puitling hmasha leh lian hmasha te hi in in-itsik hle shi a, hetianga in it-shik chuan tunge in pui duh reng ang. in in chawi mawi lo zia te hi a mak ngawt ani, tuna mizo tangka tam tak tak hlawh thei pawh in tam tawh a thingtlang lama pawh lal ropui tak tak an tam bawka mi chhe vak mai mai pawh in in khaw lai leng te va tawk kher che she ulangin chibai buk thawm a awm hek lo hming a te hian in in-ko lung lung nghala in deuh awm ngawt a lawm, vawi tam tak pisa

a pawh ka lenga khawi lai mizo mi chhe em em te hian pisa kawngkhar atang hian "Leta an tih lo leh Makthang an ti a, Sentawt an tih lo leh Palian te hi an va tih phut phut maia chutiang anih in, in tih lai hre reng khan a rilru in zah hle che u mah shelangin an zah lo sawt mai ang che u, kei ni vai chu babu an ni tawh phawt chuan an aia pa tar pawh in babu ti in an ko zela sipai lam anih leh hawldar emaw te an lo kai tawh chuan hawldar-saheb ti in emaw subadar an in leh ka pu ti ngawtin kan in ko tawh a chu chu mi hrang emaw chi dang daih pawh in ko lo ve dawn mahshelangin a hmasha a n... an lo ko ang khan a ko lo thei lovanga chuta a lo rei deuh deuh anga tupawh in an lo zah telh telh ang chutia kan hnuaia mi ten min lo zah der chuan an ni an mang an' ni pawh in a tur a hranga ṭan hi kan lo duh ve zel bawka sap hnena emaw khawi i hmuna pawh thu chhia thu ṭha shawi pui ni in kan ṭangkai em em tur ani, a ti a, mi zo tlang val dan in ti hre hle a chuan a dik ngawt mai â i thu shawi chu ka benga pawh a lut kher mai e. a ti a. Tin Subadar chuan lut tur ani reng a shin tu pawh in dan hre hmasha te thu hi in benga ti lut hle reng fo ulangin in lo harh telh telh tur ani, vawi tam tak thing tlang lama mizo englo zuar pawh ka hmu tawh a in hnen lam aiin kan hnen lama englo hral lah hi an duh veka heng te hi an englo kan lei zawh ve leh hian kan nui shan nghal ziah zel a shin, tuna vai venga sawn mizo leh vai englo va zuar ve ve teh u, tumah in a man thu hmun reng renga chuan mani chi leh hnam pui te ta kha an lei duh in an englo hralh tur pawh mani hnam pui te hnena an hralh duh zawk phawt tur ani, deu lo rual in ni lo ve a ti a.

Mizo tlangval chuan a dik e i thu shawi chu chan chin bu shiam tu hnena ka la hrilh anga chan chin bu a vawrh darh shelangin a sawt deuh dah

love maw a ti a. Tin mizo tlangval vek chuan a in duh leh ta a, ngawi teh kei ni mizo em zawng shawi ang reng chu kan ni a shin, sawrkar hnathawk chhun leh kan thing tlang lam a mi te hi kan in hmangaih lo zia hi kan mak mai ania, sawrkar hnathawk babu emaw rashi emaw lah hi sawi anga awm thei kan awm hek lo, an va zin chhuah e hian khawi lai hmuna emaw chuan vana arshi a thei tluk lai a hian an va in ngai ta a, tin thingtlang lam ami pawh a vai lam mi reng reng ti a lo hmushit pawh an bo bik hek lo, tuna thu hi rual takin awm thei shelang a that lawn vei ten kan lal te lah hi mani khaw chhunga hian lal chin tawk hre lo an tam maia, dan te lah hi khaw tin dan hi a hrang theuh maia hnam dang han el rual zawng kan ni lo a shin maw le, sap te hi a biak theih nak ti a biak tum leh mani lal te do-dal nan taka hmang lah hi mi chhe fa pawh shawi shen lo an awm a vai leh sap hian mi zo chu an tha ngawt mai lesha an thiam thei shi, rukruk lah hnam dang angin an hmang hek lo, dawt sawi lah hi an hmang hek lo an ti a chu zawng hnam dang nena teh khin chuan fak tlak ngial zawng kan ni tak na in, thil then khat in itshik lama hian emaw kam tam lama hian hnam dang kan tluk lo tawp mai ani e. Tun lai te hian rashi venga mi te saw an vui no no maia vawi khat phei chu in tiam ruala sap hnena sawi hial an duh a chu chu engmah vang ani lova mizo thingtlang lama buhfai rawn zuar te hian an hnena hral duh lovin vai hnena mawih hian an va hral ta thina, chu chu ani ber mai, a man tam hmun reng reng a chuan mani hnam te hnena hraih lo hnam dang chu an awm in ka ringlo a ti a. Subadar chuan ani reng a shin tuna naugmani chi te ngei in li lai in dawr hial an kai ta a heng te hi kei ni chu ni ilangin vai hnena lei emaw hraln emaw ai chuan zawrh lo thuai emaw hial kan duh anga chu em zawng ani thei hlei lo nanga vai

dawrkai a awm zâwng a awm ve shi chuan vai hnena in kal to hi chu in â let tawp a lawm, tuna in mizo dawrkai a hlir hian lei rui rui mai ulangin kum hnih a emaw chuan an lo ropui hle mai anga, chuta vai hi in hnawt chhuak tnei ṭhelh mai anga, in thaw ven na tur ani, thil tin renga mani leh mani in biak hi a nuam in a fel si in thla pawh a muang zawk ngawt ani a ti a. In mizo in ṭarpui na tlawm ngaih a leh mithi leh eng emaw va tawh shual te chunga in in pun ruih ruih ang mai hian thil tin renga ti ula chuan hnam dang reng rengin ngam che u leh hneh tnei che u in ram anih avang hian an awm lovang a ti a Mizo tlang val chu a dang ta hle maia, a ni tak e â kan mizo hi thil danga zawng i shawi ang chuan duai na kan nei bik mang lova kan that chhiat leh mani hnam in chawimawi dan kan hriat lo avangin kan shual ani e, mipa hian kan hmeichhia te tluk ngawt hian hna chu thawk ilangin kan ropui shawt ngawt mai ang chu a ti a.

CHAN CHIN TIN RENG.

KAWLCHHUT TI.. .M: Tun lai in America rama nula pakhat a hming Miss Tarr an ti chuan kawl chhut a thiam in ziak-tawi-dan (Short-hand) a thiam em em mai. Chumi ram a lal chuan tun rel na deuh va in khawm ropui tak a hian thu shei em em a shawi a chu chu tha 6000 lai a tling, chu nula thiam tak chuan ziak-tawi-dan in a lo la chhuak ta zel maia, chu chu zawm ta lovin a tuk thlengin dek hlek lovin a dah a, tin zinga chuan a kawl-chhut na in a han chhu lar ta a dar 10 rik hun lai hian lal chuan "I chhu zo tawh em?" ti in lekha a va thawn a, ani chuan a lo zo vek maia, chumi hun tlem te a ṭawng 6000 lai a lo chhut zawh avangin lal chu a lawm em em maia, a ram chhunga chu nula chu nula chu chawimawi tura rawt turin lekha a thawn vel ta hiala.

2. THIRHRUI BAWRSAP LAL BER IN HETIANG HIAN A SAWI:—"Kum 1911 chhung khan ka hnuaia thirhrui babu zawng leh mi dang hnathawk te chu an vaiin mi 17031 an tling. Heni zinga hian hmeichhia 45 an tel ve. Chu hmeichhe 45 zinga chuan hmeichhe pakhat a hming Ida Meheish chu May 1911 thla khan a hming pawh in a lo bang ta, chu mi hmeichhia chuan Ootacamund khua hlira thirhrui hotu hna kum 50 atan a thawk ani" ati a.

3. England rama sap pakhat Liverpool khua a awm a hming Arthur Pepper tap an ti chuan kum 1882 khan fanu a nei a, a fanu a hming tura a sak chu a sei hle mai. Tun thlang hian chu naupang hming anga hming zial chu an la hre ngai ta lo. A hming chu hei hi ani:— Anna Bertha Cecilia Diana Emily Fanny Gertrude Hypatia Inez Jane Kate Louise Maud Nora Ophelia Quince Rebecca Starkey Teresa Ulysis Venus Winifred Xenophon Yetty Zenc ani.

4. Kawlchhat-na (Aijal piza a mi ang hi) vawi khat han khapa a tawlh hi hnuk kir leh lovin tawlh ta zel sela chuan vawi 10,000,000 khap ilangin mel 12 a thla in a tawlh ang.

5. Meitei lal (Ngaizam ngaihna) a ram [illegible] kum tin sawrkar in lehkha an lak chu tangka 50,000/- a tling thin. Kum 1911 a mihring chhiar khan mi 346,271 an awm a. Sawrkar sipai 230 chauh an awm. An ram thil thianghlim te chu Buh-fai, Dailash, thirlret, Khaw-hnah, Mawmaw, darshen ani. Tin sikul a awm zat chu 956 chauh ani.

6. Rangpui lal (Raja of Hill Tipperah) a ram zau zia chu mel kill 4086 ani. Mihring kum 1911 mihring chhiar khan 229,641 an awm. Leiman a chawi chu kum tin tangka 8,88,157/- a ni thin. Sipai 223 an awm. Lai hming chu Bisama Samara Bijayi Mohamahodaya Pancha Srijukta Raja Biren-

dra Kishore Deb Barman Manikya Bahadur ani A khawr pui a ma awm na chu Agartala ani. Gurkhali lal u fanu nupuia a nei a an in nei ni chuan an ropui em em ani.

7. Tun lai in Mizo tlangval te ho Abor rama an kal hi Abor ho in sap pakhat a hming Williamson (kum 1896 kum khan Lunglehha, a awm tawh) an *thah* avang ani ber. Chu lo pawh chu daktor sap a hming Gregorson an that bawk.

8 Tun mau tam lai khan Pawi rama ni khata sazu an man tam ber chu 19532 a ri. Tin an man zaran Sawrkar hriat tham ve chu 50000 a tling.

9. Tun lai a Mizo rama ban an zai ang hi zawnghri veng tu anih avangin sawrkar in an hlut em em ani. Kum tin tangka mal taduai tam tak an sheng thin. Mizo ram hi ram thianghlim leh thlifin that na ram ani avangin pakhat mah vei kan la awm lo tih theih ani, hetiang hri hi thil hlau-awm leh naupang shuat tu ber fo phaitual lama chuan ani thin.

10. Assam ram chhung a lungin tang mihring zawng zawng chawm nan leh an vengtu te hlawh pek ngawt a sawrkar in tangka 829394/. hetizat hi kum vei chhungin a khawh ral thin ani.

11. Assam ram chhunga kum 1911 khan sawrkar in leiman atan tangka a hmu zat chu 4,89,84,588/-ani. Kum 1910 kum a a hmuh aiin a hmu hlawk deuh.

12. Kawlchhut-na hi mi tam zawkin a chhuah na rei lo te la ni in an ringa mashela rin aiin a upa zawk daih ani. Kum 1714 kum in Henry Mill sap in a thiam hmasha' bera chung lai a mi chu tun lai a mi ai hian ala tha lo em em ani.

Printed, by S. C. Dass at the W. M. Press Sylhet.

MIZO LEH VAI

CHAN CHIN BU

Bu 5 na. MAY 1913. A man kum vei chhungin cheng 1/-chauh ani.

A CHHUNGA THU AWM CHIN :—

1. Mizo puitlin lo na.
2. Mizo ho mani thei ve na tawka an duai em?
3. Lawm-na chang hriat lo thu.
4. Abor rama kal te chan chin.
5. In-kap palh thu.
6. Abor ram chan chin.

Tun lai in tumah in chan chin bu a ziak chhuah turin an han thawn duh ta ngai lo va chuvangin tupawh in khawngai takin chan chin bu a chhut chhuah turin han ziak leh hram rawh u. Amaherawhchu mihring harh na te, sum dawn dan thiam na te leh thlai lama tha hnem ngai na te leh thil mak deuh chauh hlir ani tur ani. Phaitual lama mi fing tak tak thu

shawi te leh chanchin thar ngaithlak nuam deuh te ani chuan lawm takin kan lo chhu chhuak zel ,ang. Chan chin bu hi kan shawi fo tawh angin mi ti-fing tu ber ani tih theih ani a chuvangin tupawh in hlut theuh tur a hun ani.

A shiam tu.

---

1. Lungleh Dak in shiam mana Sawrkarin tangka 5900 an phal a mashcla an shak zawh khan cheng 9 leh seki-thum leh dere in an phal aiin a lo chuang ani.

2. Lungleh leh Tlabung inkara Tuichong chhunga lei an dawh khu a man tur a Sawrkar in an ruat chu tangka 11038 a ni, mizo ram a lei zawng zawng a a man a tam ber mai.

3. Aijal a skul an shak thar tur chu a man turin tangka 14486 an ruata tuna shang li an rawn thawn chhuak lawka an bei tir mek ani, an shiam zawh huna chuan a mawi in a ropui hle ang.

MIZO PUITLIN'—LO—NA.

Tun hmalama kan sawi tawh fo angin kan Lushei ho hi kawng tin reuga puitlin' lo na kan la ngah ber ang. Lekha thiam thei pawl ti in hnam dang nena teh khin in kan ni emaw kan in ti a, chu chu teh khin na dan dang a awm. Mizo kan zinga lekha lo chhuak na ala rei lo em em a chu chhapa kan pi leh kan pu chenin lekha nei ngai

lo kan ni bawk shi a tin chutia kan zinga lekha a lo chhuah ve a china hian kei mani ṭawng ngei shi in lekha in thawn na tura thiam mai mai chu Lushei fa reng reng tan chuan thla ruk a tam berin an zir chuan an thiam thei zel, tun hma lam kha chuan an tih chang hlir ani; chutiangin hnam dang vai emaw sap emaw leh chi dang tumah an awm lo angin an shawi hial ṭhin. Chumi kawnga chauh chuan teh khin tlak kan ni a, tin ṭawng dang sap ṭawng emaw skul shang tak Shillong skula emaw ram dang skula te zir turin mizo hnam hi kan la chhuan awm lo em em a, chu zawng a pawi vak lo ani; lekha thiam em em hi ram danga mi te tan a ṭha bera mashelangin kei ni mizo tan chuan hnam tin a hmei a pa a thiam a tan chuan a ṭha lo. A that lo an chu (1) Lekha thiam em em mizo hi lo tam ta ila (chu chu B. A. pass emaw a hnuai deuh pass emaw) a lekha zir chhung zawng chuan mani awm dan leh hnathawh dan a hlo vek shi anga tin mi rama sawrkar hna thawk ngawtin vai ang hian va kal bo daih a peih shi lovanga tin Aijal a emaw Lungleh a emaw hna thawh tur a awm shi lo chuanin emaw, a awm chhun te a iai shi chuan ama tan a pawi em em ani. Chuvangin Mizo fa te reng reng hi kan tan hian lekha thiam vak hi ala ṭha lo, hnam dang angin nu leh pa hmuh phak lova ram tin ram tanga kal vel fo hi vai ang hian kan lo ngam ve la ani. Nakina phaitual lam angin Mizo ram te hi a lo la awm

deuh ve huna erawh chuan lekha thiam chu kan la hman tlak ve phawt ang. (2) Phai tual lama chuan lekha thiam te hi sawrkar hna pawh thawk lo mashelangin an ei tur hmuh theih na tura hnathawh na chu hmun tin renga a awm ani, Dawrkai ropui te ziak tu atan pawh a awm thei, Khawmual lawng lama pawh a awm theih meilawng lama pawh a awm thei, lekha thiam shi taima shi tan chuan engmah a harsha lo, kei ni ram chu chutiang ala ni shi lova mihring kan in ti that chhe shi a, kan tum leh kan mit kan ti shang shi a chu chu kan tum angin kan lo awm theih lo in emaw kan lo nih theih mang lo chuan a pawi in mani in-hrem hi kan ni em em ta a, a ṭha lo em em ani. Tuna hian phai tual lama lekha zir kan mizo fa te an awm hlawma khung te khu an vaiin an lo chhuah theih huna pawh a rual ṭhuao chuan hnathawh na an hmu thei lo tawp ang, mi hna thawk ṭha lai hnaw chhuah .. lân theih thu mai a awm shi lova, a maherawh chu an thawk ngei ngei ang. Khu mi te ho chuang a liama chuan mizo fapa te ho tan hian lekha thiam a ṭha vak mang lo, Upper erawh hi chu mi naran leh tlangval naran hian pass thei shelangin a ṭha em em ang. Sawrkar lam hriạt khawp a ropui a thiam tum tan chuan leh mi rama kal bo te hreh tan shi chuan lekha thiam hi a pawi mawh in a mamawh mang lo ani.

Sap rama mi tin lekha thiam lo va awm Sawrkar in a phal lo mi rethei pawh Sawrkar

shum phal in a zir tir zel, sap taw phawt chu mani pawimawh a hlaw lak na a emaw lekha in thawn nan emaw a ziak thei ṭawng ṭawng lek tur a thiam turin an zir tir zel, chu ang tak chuan kei ni mi zo ho pawh hi mani hming emaw ziak theih-na leh mani pawimawh a mi rawih lo na tawk lekha in thawn mai mai ang hi ziak thiam ṭheuh turin zir chu a hun ani, lekha thiam a ṭhat na ka tih a chu sawrkar hna thawk ropui tak nih beishei a lekha zir te kha ka thiam lo thu ka shawi mai ani e, chung pawh chu vai angin ram danga pem pem fo ngam an ni lo chuan a shual hlei lova mashelangin mizo tun lai ṭhang thar hi chu kan zuao em em a nu leh pa hmuh phak lova va awm hi thi tur a ngawt kan in ngai ṭhina chung ang ngam shi lo chuan lekha thiam em em hi a ṭha mang lo ani, kan rama sawrkar hna thawh na tur a vang shi a, mizo tlang a hian babu hlir 35 aia tam a duh lo ani, chung chu a zat ve vai ni turin sap in an sawi shi a mi 17 chauh duh angin an awm, chung chu tuna Shillonga awm te zawng khu-an an in chan mah lovanga.

Tin, tuna lekha zir zia shawi tawh lovin eng nge vai len hnu hian kan tih a tan a ṭhat ber, chu chu shawi ilangin. Tuna hian kan pi pu dana awm engamah a ṭhat lo na mi tam fe in kan hria a, lo nei mi ngawtin awm ta buaih ila a ṭha hek lo, sum dawng ta noh noh ilangin a ṭha hek lo, lekha thiam ngawt tum ila lekha zir zir ta ruih ruih mai ilangin a ṭha bawk hek lo

chhu chu eng tin nge kan tih ber ang. Tuna kan chunga vai a lian shi a vai lian lah hian ṭin a hneh in min la hneh ban zaw hial awm shi a chuvangin kawng tin renga vai nung chang kan thik tur ani, kan thik na tur kawng tam tak a awm shi, tuna a thika te hi chuan in tih vei a emaw leh mani hnam te rah beh na mai mai in kan thik ani a, chung chu ban ilangin tai mak na a emaw sum dawn na a emaw kan thik thei a chu lo va pawh mani dan hlui ban shan a emaw ṭha hnem ngai na a emaw kan thik thei bawka kan thik theih na tur chu shawi shen ani lovang. Kum khat ni 366 chhung hian kan hna thawh zawng zawng a ni bi in chhut ta ilangin a zat ve kan thawk emaw chauh ani lek ang, Mizo fa in awl-len-lai kan ngah em em mai, thlawhma ṭhulh phah nana hmang hau shi lovin rei tak tak shum dawngin a thang theih shi. (1) na. Lo vah zawh in emaw pawchhiat zawh in emaw a in hlawh fak theih a chu lo a pawh buhfai emaw a zawrh fo thei bawka. Kei ni Mizo ho zawng awl len lai in nula rim emaw ruih mai mai emaw chauh kan lung khama vai chu pawisha pakhat a hlawk na a pawh khan thla khat lai thangin an pan peih zel ani. Tuna hian kan ram ah hian sum dawn na a tam em em mai. Hmeichhia ten hna an thawh tam ang hian mipa pawh in thawk tam ve ilangin a ṭha em em tur ani.

(2) na. Lal leh upa zawng zawngin kan ram hi ren a ṭul tawh em em ani, phaitual

lama chuan ram an ren avangin thu buai pawh an nei hial ṭhina, chu ang em chuan ren pawh tum ulangin ren theih ṭlah ala ni lovanga, tun lai chauh chuan Lungleh leh Aijal vela tih lo chu thing kih emaw mau shah emaw khap na la awm hek lo, mi zawng zawng in fa kan hring thei a hrin tawh phawt chu a thi aiin a.dam an tam fo shi a chuvangin tun laia Zadeng emaw Pachuao ang emaw lek hian nakina chuan sailo fa ngei te pawh hi dai kil kara an la awm dawn ani, tuna ṭangin ram in min daih tawh lo ani a in rin hi a ṭul em em ani, lal tawh phawt chuan mi chhe fa aia lehkha thiam lo chuan in nakina chuan nawm sak-na atan a vang em em ang. Chuvangin ram nei tlem te chuan an khawsak theih a hnu chuan khawngah vak te hi awh tur ani lo, kan mizo awm dan hi buh ngah apiangin khua nei thei mai chauh ani shi a, nakina chuan buh mai ni lo tangka lama hausha khua te hian khua an la ngah ang, chu chu lal haushak mai ani lovanga a khawtlang haushak ani ang, eng tin nge a khawtlanga haushak na chu ngaituah na tur in kawng a kuak theih ? Awl len lai apiang hian tlang val ho hi nula rim mai ngaituah lovin tlawng dunga emaw tut dunga emaw englo-tawlh theih na luih apianga thing leh mau tawlh ta chiam chiam shela lo a tana kan duh lo hian lo neih aia shawt na zawk tangka a hmuh theih ani, lo thlawh aia hauh shak na tur shi hah lo-na mah mah ni zawk shi in tangka tam tak a tih chhuah theih ani, lui bul a khaw nei te hian

la par in emaw vai hmarcha in emaw sum a dawn theih shi, tin vai hla a min chutianga ti thei lo khua te chuan thing zai dan emaw mistri hna thawh dan emaw zir theih ani, an lo thiam deuh deuh in Aijal a emaw Lungleh a emaw kum khaw sum dawn reh theih lo-na ţha ber an lo hmu thei ang. Lo lam ti vak vak hi khaw hla te tan chuan a ţangkai lo em em ani. Buh ngah kum in engmah a an chhawr lo, chuvangin an lo in ren lova zu ngan khat pawh phur hnih hnih in an lei a kak zawn pawh nei mai shelangin kum khat chauh an kham bawk chung ang chu ti lovin in ren ta shelangin kum hnih lai ei khawp a lo ni anga a kum leh a lo neih lo chu duh lo deuh mah shelangin an-hna hmun chauh nei in in hlawfa in emaw sum dawngin kum vei chhungin a thang bo thei ani. Kan sum ţha ber tangka ani, tangka kan nei phawt chuan khawi a pawh kal mah ilangin lei chunga reng reng chuan kan rethei lovang. Mihring kan dam chhung in eng nge kan duh, ţhian te pawl hlim na zu leh sha kan duh, chu chu tangka a awm chuan awm sha ani, ţhian te aiin thil tin renga chung ila chal-lang ila rual pawl em em in mi duh sakin awm ilangin kan ti ţheuh, chu chu a bul ber taimak leh ţha hnem ngaih na ani.

3. na. Khawhla te tan hian shum dawn emaw thil dang tha hnem ngaih a harsha bik em em, chuvangin dan hlui kha ban tur ani, tun lai in thang chhuah emaw puantial shin

emaw hi kan hmu ropui ta mang lova, chu vangin in lama thang chhuah kan el hi ban nghal turani, puan ṭial shin theih lo pawh in an shin si, chu chu a sin tu te chu an zak bik tawh shi lova chuvangin el tâl, a ṭhat na engmah a nei tawh lo, chuvangin she chhun khuangchawi chawng leh lam hi kan ban tur a ṭhen a chuan a ni tawh. Khuangchawi peih pa pawh awm shelangin a bul aṭangin a ler thlenga a hlen nana a shen zawng zawng a kha a tangka fai ṭhiao vin vawng ta shelang chu mi chuan tangka chuti zat a nei a ti in an shawi kum khua' anga puan ṭial a shin tih na ai in a ropui em em zawk ang. Chuvangin se chhun khuang chawi tur pawh in ban in, sum dawn nan hmangin emaw awm sela ama tan a ṭha em em zawk tur ani. Nakina chuan kan ram hi phul leng mai mai ala ni anga chung huna chuan tun ai hian mihring leh khua kan tam zawk shi anga tun lai ang hian vai lama pawh tangka hi lak chhuah a sam tawh lovanga in hlawh fa te hian seki emaw dere emaw chauh ni lengin an hlawh tawk ala ni anga chung huna chuan pem peih fa pawh awm mah shelangin chumi khua a buh a tam tih a sawi tur pawh hi a la awm lovanga mani awm hmuna hlir hian kan la awm chawrh chawrh anga chuta heta thu shawi hi ala dik em em ang. Tun lai chuan heta thu shawi hi nuih ti za mai ala ni. A zawm peih fa chuan zawm she-angin lekha thiam hmasha mi aw-fak an ni angin

mi aw-fak ala ni ve phawt ang. Mipa in hmeichhia angin la kai ve ilang, tuichawi ve ilang, nupa in ţhen hi ban hram tum ilang, mipa in thingphur ve ilangin buh deng ve ilangin puan tah ve ilangin chuti chuan nakin kan ram lo phulh hnu pawh in pawisha pahnih khat vawng pawh kan lo tam anga kan eng a thawl ang.

MIZO HO MANI THEI VENA TAWKA AN DUAI EM ?

Rei fe ani ta Aijal a leh Lungleh a hian mizo ho vin vai angin tangka te pawisa te a hlut zia an lo hriat ve theih na turin leh thil ŋepnawi mai ma in tangka te a lo chan tir ţheih zia zir tir turi. Bawrsap,in dawrpui kai thu a rel tlu a, chutichuan a rel tir lai khan tih-luih ngawtin leh tu khua pawh vai hnai khua apiang dawrpui kai lo chu lei chawi tir hial tura vau vin thu a ti khau va, tuna hian kha mi a thu kha a tira mak kan tin leh tun hnu a a ţha kan ti zia hi mitin in a in-ang rengin ka ring.

Tin tuna hian mihring in englo ei theih mi emaw sin theih mi emaw leh bungrua nepnawi a hman thei mi leh zawrh a tana kan zah pui ngawi ngawi ţhin ang thil zawng zawng khan leh pawisha man lo tur leh tangka lak luh na tura kan ţruat lo thil zawng zawng khan mi tam tak vai hnai khua chuan tangka neih theih nan emaw duh zawng lei na daih tur hial hmuh theih nan an lo hmang ta a, chu chu a ţhat zia shawi shen rual ani lova, tin tuna chutiang chu lo ni shelangin mitin in thil tê

tê a pawh dêp kan ngaih der duh chuan tangka a lo puitlin' theih tih kan hre ṭheuh tawh a, chuti-chuan kei ni mizo fa te ngei hián chuti kau va thil nep nawi kan tih theih ve na kawng a pawisha kan hmuh theih ziai kan hriat a hnu chuan kan englo zawrh tura shiam thiam ve emaw hmuh theih ve emaw a hian kan duai nge duai lo hrilh fiah a ṭul ani.

Kan shawi tawh ang in rei fe ani tawh a dawr-pui hmun a hian mizo fa reng reng in thil tam lutuk lei shen lo engmah kan la zuar ngai lo ani, thlai hnep hnawl leh an hnah pawh mitin in kan nei thei a, mitin in kan neih theih ber a pawh chu hral shen lo leh lei shen lo a zuar reng reng kan awm lo chu chu kawng khata kan duai na ber pakhat ani. Mi tin in arbawm tah an thiam, hmeichhia 100 zinga pakhatin bel vuak a thiam phawt anga, hmei-chhe naranin puan tah an thiam bawka. mipa naran in emaw a tlem zawk in paikawng te, em te, thil tinreng mani thu a hna ṭhul vak shi lova shi-ama tangka lei theih na thiam lo kan nei mang lo ani, chung ang zawng zawng te chu lei shen lova zawrh reng reng vawi khat mah ala awm ngai lo, hemi kawnga hian mizo kan shual em em ani. Rám danga vai ram a emaw, sap rama emaw in kal chuan thil tinreng kha tu nge heng zo zai lei sheng le tih tur hial hlir, in hmu anga chung chu lai lo va boral tmai reng reng a awm shi lo, chu-vangin mizo kan shual na hi ala nasha em em ani hnam dang angin kan taima lo tih a lang chiang hle mai. Vai rama dawrpui ni in hmuh chuan bel zuat ṭu hnena kal ulangin mak in ti hle anga

sangha zuar tu leh nghathu zuar tu hnena kal ulang in an ngah zia mai chu mak in ti anga fawngte emaw kho te emaw pai-em emaw hnam emaw hnang emaw chutiang lo pawh sebawng chaw tur leh sakawr chaw tur lam in lei shen lo a in rin tur zel thil tinreng in hmu ang. Chutiang ngei chuan mizo te hi kan ram a kan thil tih a. chunga sawrkarin engmah chhiah a lak lo na ram shi a hian thil kan ti dimduai berin kan ti nep in kan that chhe ber mai ani. Kan rama chhiah chawi lovin mau kan shat thei, thing kan kit thei, hrui kan chhat thei theikung tinreng kan kit theih sangha pawh kan man thei, chutiang vai rama ani ve lo, thil engpawh an va tih apiang kha chhiah-chawi a awm zel, henglaia Aijal a emaw Lungleh vel a vai sebawngpu pawh in an bawng ten hnim an peh ai hi kum tinin bawng pakhata seki an chawi zel ani, hetiang chauh hian phaitual lama chuan ani. Tuna a thlawnin engkim kan tih theih chhung hian leh thil tinreng to lai ber hian vai hnai lo khua te pawh ṭan sauh sauh a hun ani.

Thu fing pakhatin "Hna thawk tam apiangin a hmu tam anga, thawk tlem apiangin a hmu tlem anga dem in a awm bawk shi ang" a ti. Chu chu a dik em em ani. Mihring kan nih chhungin ṭhenrual aiin lawr deuh in emaw fel deuh in emaw neinung deuh in emaw awm ilahgin zu hmun sa hmuna mi ai in challang ilangin rual pawl ilang kan tih na a ropui ṭheuh ani, chung ang zawng zawng chu kan tih theih ve na chhuna kan duai hle chuan englai mah in tih thei leh nih theih ani lovang. Thil tinrenga mizo fa te hian mi thiam

ang chu a zir peih fa chuan an thiam theih zia hi chi dang ai chuan mak tak tih theih kan ni, chuvangin engkim aiin taimak leh dan hriat leh fin na zawn kan tum ṭheuh tur ani. Hna thawh lovin engmah a lo kal thei lo, chaw pawh bar mah ilangin kan ka tha a kan ṭhial lo chuan kan lem thei lovang, chuvangin engkim chawi mawi na te ropui na te haushak na te fin na te hming than na te a bul ber tha hrui ani. Mani thahrui hmang thiam apiangin nawmshak-na an hmu tam ang. Mani theih na a chunga mi te theih na awh luat tuk tur ani lo, mizo ram a hian mi tlem te ram zau taka kan awm, tun lai mi zawng zawng a mizo fa te hi van nei ber tih theih kan ni. Keimani ang chauh a leiman chawi tlem shi, ram thianghlim leh nuam hi tumah an awm lo, mi ram te chu nuam zawk em em mashelangin michhia leh mi ṭha an in thleithlak a nashat em em avangin a nuam lo hle tih theih ani. Mizo zah chauh hnam dang zinga chuan veh-b r khawn te hi an tam zia mai chu piangshual te mitdel te puanshin tur neih lova vak vak te rukruk hmang te phil hmang te mi shuam hmang te an tam em em ani, thil tin renga hnam dang leh ram dang a mi nena teh khin chuan kan thaw ala veng ber, chuvangin kan theih na ve kawng a chuan i duai lo ang u. Pawisha dere tangka a chan tir theih a hnu in.

LAWM-NA CHANG HRIAT LO THU.

Mi tam takin heihi kan hre thei lo kan nei hi an hriat lo avangin an lawm lo em em, tuna hian ka ṭhian tangka in khat nei ilangin i awm dan mi englo

i awh hi i shim angem ? Kei chu shim che in ka ring lo, tuna hian tangka in khatlaia tam i nei ani thei e, mahshelangin i lawm tawp hek lo,—tangka in khat ai a ṭha kan nei chu eng nge ni, ngai rawh i neih chu henghi an ni : i mit nen i beng nen i ka nen i kut leh ke leh tui hriat theih-na te, nun na te, rim hriat theih na te, hi i ta neih loh theih lo ni in i hria em ni ngai teh i ta ani tawp lo mit nei lo pawh tam tak an awm, nang erawh chu i tan khaw hmuh na pek ani beng nei lo pawh an tam, nang erawh chu pek i ni. Tin ke bai leh kut zeng tam tak an awm, nang eraw chu i him, ṭawng thei lo te nun-na lak shak te khawvela hian an tam chung ang zinga te chuan i van nei bik. I neih hi cheng 900, 000,000,000 mau ani, lawm na chang hria la a ṭha e. Mihring retheih na chu shual ani rual awh phu hru chu awh na shim ani. Khawvela thlamu-anna zawng tu chu thlaphangin a awm, hausha ber chu rethei ber ani. Kan ei tur leh kan shin lai chauh lo chu ta bik kan nei lo. Sum a ṭha hnem ngaih hi i in ti hab duh lutuke, i unau te thiam lo i ti chungchunga sum i chuh pui te mi hausha i itshika i phil ruk tum te shim tur ani, a dik lo zawng a i thil tum nen kan ṭha hnem ngaih hi a lutuk hi,i shim ang u. Mi nen kan in-ṭawm ani, lei leh silh chuang chu khawi a mah mi tel ve lo na a i theh thang thei tawp lovang; sial lei la i ro khawm tu ten an nei lo leh i talh anga a sha in ruai i ṭheh lo thei lo-vang ani lo leh dar emaw i lei duhschuan a ri chu i duh chhan ani a nimashe a ri i hriat angin kan lo hre ve a mawi i tih angin kan ti ve a, cheimawi na

te i lei chuan mi hmuh a leh mi en-nawm atan ka awm thei mah na i ti a i mawi leh mawi lo i in hre shi lo i vawn reng leh i rokhawm tu te an nihlawh, nupui lei nan i hman leh i nupui chuan fapa ṭha tak a hring thei a chu chuan mi chhan him thei kan laka ṭhat na pakhat tal an nei thei, i paih leh mi in an la shi ang mi lak lo tura i shiam chuan lei lo ang ani. Tin, sha te tuk zan rel nan an hman te hi antui kan ei ṭhan ang lekin an ngai lungngaih te rual awh te an nei ve shi. Awṭ duh bik shuh, i thil nei hi hmang ṭha rawh, i tluk ve e, nang i chhel a ni a zuao.

Taithiauva
Lungrang.

ABOR RAM KAL TE CHAN CHIN TLEM :—

Hemi hnuai a hian chan chin tlem te in ka han hrilh ang che u, keini lam zawng chan chin beng-t!a pawh kan nei ve lova, Pathian zara kan dam tawn ang a, dam tlang takin kan la in hmuh ka bei-shei ngawt mai.

Kan kal ta kha :-- tarík 1/ 12/12 ni in Kobo an kan thleng a, a tuk a tang chuan hna kan thawktan ta ani a, kan thlen' tirh chuan : Kobo khaw kiang vel chu, hnim hlir hi ani a, ni rei lo te an kan sham fai vek mai, kuli ho chu : Lushai kuli 1248 kan ni a, Gurkhali kuli pawh 624 an ni a, kan za in 1872 kan tling a, hmun dang a mi te chu, shawi shen a ni lo, hriat pawh keini mai mai chuan kan hre sheng ve lo va, hmun lian, hmun thum a kal kan ni shi a, Dibong Survey nen, Abor Survey

nen, Mishmi Mission lam nen, hmun lian tak tak hlir an ni a, keini zuk kal ve chu : Abor Survey lam a chuan kan tel ta ani a, Sadiya lam chan chin tlem in han shawi ve ila, an Bangla te pawh ka hriat chhun in ka han shawi ang e, Sadiya a ṭang chuan Diphu mel 9 ani a, Diphu aṭang in Balijan mel 10½ ani a, Balijan aṭang in Payan mel 14½ ani a, Payan aṭang in Digaru mel 12 ani a, Digaru aṭang in Deningam mel 10 ani a, Deningam aṭang in Theronliang 12 ani a, Theronliang aṭang in Pariliang mel 8 ani a, Pariliang aṭang in Panye mel 10 ani a, Panye aṭang in Buruphu mel 14 ani a, Buruphu aṭang in Pangum mel 11 ani a, Pangum aṭang in Kamlungnung mel 12 ani a, Kamlungnung aṭang in Ping mel 13 ani a, Ping aṭangin Minzang mel 10 ani a, Minzang aṭang in Sati mel 13 ani a, Sati atang in Walong mel 14 ani a; tin, chu zawng zawng chu belh-khawm in, mel 173 a tling a, a piah lam chu ka hre ve ta rih lo va.

Tin, kan awm na tak chu Kobo ani a, chumi lam chu, tlem in ka han shawi leh ang a, Kobo aṭan in Pillung mel 12½ ani a, Pillung aṭang in Pasighat mel 10 ani a, Pasighat aṭang in Rengin mel 15 ani a, Rengin aṭang in Rotung mel 10 ani a ; chu zawng zawng chu, belh-khawm in mel 47½ ani a, hemi chhung a hian ani, kan ṭhian te zawng zawng an awm khawm na chu ; nimahsela hmun-khat a awm vek an ni lova, hmun tin a tlem tlem in an awm ṭheuh ani.

Tin, Kobo khua a chuan : Damlo tlem an awm Sap hnena ka shawi a damlo pakhat tan awm--

pui pakhat an awm zel a, damlo an ni na a, Pathian zar a engmah an ti lova, ngai-tuah tur an ni lo, damlo nasha pawh an awm meuh lo va, kan za in Pathian min veng ṭheuh ani, dam takin lo awm ula, ka dam reng chuan thla leh an khiau tlem in ka han hrilh leh ang che u.

Kobo, 13na March. 1913.

Bawnga
Political Office, Kobo;
Abor leh Miri Ram.

IN KAP PALH THU.

Pangzawl mel veng a mi Thanṭhula leh Pureka'n Mat lui an ngha phul an veng duna, Sangha pawh kiu chen pahnih lai an man tawh a, March thla tarik ni 1-3-1913 hemi zan dar 10 lai tur an hiau an mu ta a. Pureka hi a ṭhiau a mut hil hlan in a lo tho va an meipui chhem chu a lo ai a, a lo ṭhu reng a chu ti chuan a thian Thanṭhula chu a lo tho â ta phut mai a, Pureka mei pui ai chu Sakei ang in a hmu ta a, a ao vak mai a chu ve leh an silai ken chu ala a, a kap ta mai a. A kah hnu pawh in Sakei ang in a la hmu ta fo mai a, a silai chuan a lu an vawi hnih a la zuk chhu a, chu ta chin a chuan ka ṭhian ani tih a lo hre ta a, chu ve leh thil ka ti sual ta ti in a lungngai lu tuk chu in lama a tlan haw ta a, in a thlenga," a chhung ite lo hril ula, kei chu Lungleh an Sap hnena hril tur in ka ka 'tlang ange' a tia, a lo kal ta a, tarik ni 2-3-1913 he mi tlai lam dar vawi 4 an hian sap hnen an

chuan a rawn shawi a, "Kapu thil ka ti sual ta, ka ṭhian Sakei ang in ka hmu a, ka kap thi ta" a ti a, tin, Sap chuan a en fel tur in Suaka diarshen khim hotu ('man-mi) tarik ni 8/3/1913, he me ni an hian a kah a chhung te chu Lungleh a an thu zawt fel tur in a ṭhan kal pui a. An thu zawng zawng chu an zawt fel a, tih palh an thu a lo tlu ta ani. Mizo in dan ang a tih tur ani ang Sap in a ti a. Tin a kah hlum a chan chin hi ka han shawi fel leh ang a, mi te ang a lo ni lo deuh va, a beng a ngawng bawk a, a ṭawng thei lo bawk a. Hetiang hi ani a, ṭawng thei nishela, a beng var bawk shela, a ṭhian alo thaw at lai hian a ko har ang a, ani pawh in a hmu sual lo tur ani, a pawi kan ti em em ani; tun a chin a tu te pawh in tih palh hlau tak in i fim khur leh zual ṭheuh ang u. Kan mizo ram an in kap palh an tam tawh hle a, kan fim khur lo vang ani ber e. Sa kah dawn in fel tak a en zet in kap ila, fim khur kan lo ni ber ang.

Chhuuthangvunga
Interpreter
Lungleh,

Hmana April thla a ka chan chin bu ziak kha tunanhian ka han zawm leh anga chan chin dang chu a awm chuang manglo na a, kan awm na lama chuan in mihring shang thum kan awma kan vai

in sawrkar rawsawt ei zawng kan awm na lam hi chu kawng pawh Chin ram thlengin a kal dawna chuvangin tlem in kan awm rei deuh awm e, Sadia lama mi chu tun lai hian an kir leh tawh an ti a hna pawh thawh tur a awm mang lo Sap-sangan Abor lei leh zir tir a tuma Abor ho in an thiam shi lova mizo vin tun lai hian kan let dawna sipai nen lei leh ṭur hmun chu in 15 lai leh tur a awm. Tun lai hian a hmun te kan ti faia, a zawl an chuan kan awm mur mur maia.

He lei leh tur hi lui kam pawh ani lo tlang chhij ani a a hmun te chu a nuam hle mai. Tlang chhip lai a hetiang leileh tur a awm chu a mak hle ani a chir dup te chu han hawlh ila hlam pil te chu ani hawlh mai. Abor ram chu a nuam hle a nimashela awr a puar duh em mai. Mizo tam tak awr a puar ta a mak hle mai kan pang dang chu ala dam engmah kan la ti lo, tin tun laia kan hnathawh ber te chu a ṭhen in in kan sha a a ṭhen chuan lei kan leta mi 20 lai chuan nitin ekin an sha fo maia ekin chu a khat thuai thuai maia. Kan vawi khat ek ṭheuh chu a ke thup lai a tlin ka ring. Tin kan ekin shak chu a chungan chuan aidu leh rairuang hi ani kan hman, di tak tak chu a awm hauh lo ani chem ngawt mai hian kan sha ṭhina a har hle mai in chu a sei lam te hlam 15 lai ani ṭhina, a mihringin kan tam hneh a awl takin kan sha leh mai thin a. Tin kan ram te chu ṭhen khat a in ang a, a chuan a ṭhen a chuan a in ang lo ani tun lai hian he lama chuan aidu a hmin dawn ani keini ram a kha chuan favanga a hmin hun ania a mak hle ani. Tin

he ram chuiruah a shur a shur mai a a mak hle ani. Abor ho chuan January thla a khan lo te an hal vek tawh ani. January thla a lo chuan lo halna hmun reng reng a awm lo tun February a phei kha chuan khua a cheng fo mai a vawi khat phei chu ni 10 lai a cheng ani. Mizo ram fur lai nen a in thuhmun reng ani. Abor ho hi mi that chhe tak leh pa chhe ber ang anni. An ran te pawh kan ran ai chuan a te bik, shial te chu kan rama she-la leh helama se pa cha a in tia ani, an ar te pawh te tak te te ani, a khuang te pawh ram ar khuang laug ani. CHALA ABOR SIDAR.

Printed by S. C. Dass, at the W. M. Press Sylhet.

MIZO LEH VAI

CHAN CHIN BU

Bu 6 na. | JUNE 1913. | A man kum khat chhungin cheng 1/- khat chauh ani

A chhunga thu awm chin tun thla atangin heta hian kan shawi kher tawh lovang.

M. K. Ch.
Editor.

CHHUM MAK THU.

Tawi tlang kham lai tak Tleu lam pang dep an chhum hi diar ang takin a leng delh delh mai thina a chang leh a lai hi a lawka a chang leh a hmawr hi a lawka a chang leh a vaiin a bial veka sang tak tak a hian a leng leh delh delh thina. Khaw that pawh in that lo pawh in a len na ngaia bawk a leng leh delh delh thin, a sei lam chu hlam shawm lai ani thei ang, a len hun chu zan riah chhum hun hi ani ber.

Thangtlaia.

LIRNGHING.

May thla tarik 16—1913 zan lam dar 7 rik hun laiin Aijala hian lir a nghinga a nasha hle tih theih ani, Aijal lung-in thenkhat te chu a khi rel rul mai. Nghing rei deuh shela chu lung-in tam tak a chhe mai ani thei e. Tun a mi nen hian May thla a vawi hnih lir a nghin na ani ta.

ABOR RUNNA.

KAN KAL ZIA CHAN CHIN :—

Tarik 15 na December thla 1912, ni tak khan, Aizawl Bawrsap in a kal tur zawng zawng Lammual a awm khawm rawh u, ti-in thu a pe a; tin, kan in thlar chiam a, Zirtawpui tak a ni a, chumi ni chuan a kal hmasha tur chauh hming an ziak a, keipawh a hmasha zinga'n min ziak tel ve ta a; tin, kan hming an ziak zawh hnu chuan " A kal tur zawng chu, Chanmari liam a riah tur in thu an ti tlu a, kei erawh chu, ka awm na lam a bawk ka kal phei leh a.

Tin, chumi zan a chuan, Thakthing Venga Unau te, Lalpa Isua Krista a lung-rual pui ho te'n " In thlah-nan Awmkhawm-na i shiam ang u " an ti a, kan Thakthing Veng Inkhawm-na In a khon kan awm-khawm ta a, thu te pawh ṭha tak tak hlir mai hian an shawi a, an fak-awm em em mai a, ka lawm zia pawh ka shawi hlei thei lo zawk ani, chuti-kau chuan ka lawm a, chumi Inkhawm-na kau ban' hnu chuan ka awm na In lam a kan

kal leh a, reitak thleng in min awm-hlim pui a, ka lawm ngawt mai; tin, an hawn tak hnu chuan, ka han mu a, reilo te chuah ka mu hman a, khua a var ta a, zinga chuan ka phei ta a, Langin-lian thlang a khan, kan in tlar leh chiam a, hming te kan lam a, kan kim veleh kan kal ta a, chumi ni chu: Inrin-ni (Bazar ni) ani a, Sairang lam pan in kan kal ta a, a tuk a chuan. Pathian-ni tak a ni a, mahse kan kal zel a, Thargphunga khaw lam pan in kan chho leh ta a, Bualpui Bangla kan ban a, chu ti zel in Silchar thleng in ke in kan kala, Silchar kan thlen' ni chuan hmatak in kan thleng ani a, Rawsawt te an shem a; tin, Captain Sap a hming: H. W. B. Hore, an tih chuan, Advance tangka kan za a tan chenghnih ṭheuhvin min shem hlawm a, a tuk a chuan, Rêl a kan chuang ṭan ta a, Ngaihban tlang verh lam a kan kal a, Rêl hlir in Gauhati thleng in kan kal a, Gauhati chu: zing deuh a bawk hian kan thleng ani a, Meilawng awm. khawm na kiang a chuan: chaw te kan chhum a, reife kan awm a, chawhnu in Meilawng a kan chuang ṭan ta a, Dibrugarh thleng in chawl-lo vin kan kal zel a, Dibrugarh kan thlen' veleh chuan, kan thian te, Medical School a awm te: Lalhuta te, Laltawngate, Kaichhuma te, Ṭhuama te, mi dang te nen kan hmu a, kan lawm tawn ngawt mai a, Pathian zuáh na a vang in reitak in hmu tawh lo, in hmu ta thut kan ni a, kan in ngaina tawn hle mai a, kan awm na a tang chuan an awm na chu : mel 3 (thum) lai ani a, tin, zana chuan.

Kei nen, Lalhema nen, Hrangkhuma nen kan pathum in kan va leng leh a, kan awm rei thei shi lo va, pawi kan ti em em mai a, tin a tuk a chuan, kan cham a, kan ṭhian te lokal hnu-hnung kan lo nghak ani a, kan cham ni chuan, kan ṭhian te ho chu, an lo thleng lova, Gurkhali kuli te erawh chu : 600 an lo thleng a, kan awm na kiang a chuan, an awm ve a, keini chu 600 bawk kan ni a, tin, a tuk zing tak a an lo thleng a, Meilawng lian tak a hian an lo chuang chhova, reilo te an chawl a, an lo chuan na Meilawng a chuan : kan za in, Mizo kuli 1200 nen, Gurkhali kuli 600 nen, Mizo Sawldar 48 nen, Gurkhali Sawldar leh Baidar (Sawldar tan-pui tu) 24 an ni a, mi dang chuang ve te pawh tam tak an awm a, kan za chuan hriat theih ani lova, Kuli leh Sawldar ngawt erawh chu : 1,872 kan ni a, chuti zawng chu : Meilawng pakhat a chuan, kan chuang vek a, Dibrugarh aṭang chuan, kan kal ho ta vek a, Kobo (tuna ka awm na) ki-ang thleg chauhvin, chu Meilawng chu a kal thei a. tin, kan chhuk ta a, Kobo aṭang chuan mel 5 emaw zawng a ni ngei ang. tin, kan kal ho ta a, Kobo chu, kan han thleng a, Aizawl Sipai tlem leh Dibru-garh Sipai an lo awm a. Aizawl Sipai zinga chuan, Mizo Taw-taw-rawt pu 2 an awm ve a, hlim takin kan inbia a, Kobo khua a chuan, reife kan awmhova, tin, kan ṭhian te ho chu : an kal leh ta a, Kobo khua kan thlen' tirh a In a tlem teh lul nen, kan awm chhung chuan, Sap In hlir pawh 4 lai kan shiam a, Office te nen, &c, kan shiam a, tin, Kawmal 2 nen, kawrlum pakhat nen, luk hum lum pakhat nen, &c., kan la ṭheuh va, chuti .

in an kal ta ani a, an kal na a chuan, Kobo khua ang bawkin In te thildang te an seiam chho zel na bawk a, an kal Bangla hming te chu :—

Kobo aṭang in Pillungani a, Pillung a ṭang in Pasighat ani a, Pasighat a ṭang in Renging ani a, Renging aṭang in Rotung ani a, Rotung a ṭang in Yambung ani a, Yambung aṭang in Yekshing ani a, Yekshing aṭang in Dosing ani a, Dosing aṭang in Parung ani a, Parung aṭang in Riga ani a, Riga aṭang in Pangkang ani a, Pangkang aṭang in Siom ani a. Siom aṭang in Simyuk ani a, heti zawng hi a ni ka hriat ve theih rih, Mizo chu : Yekshing leh Dosing a an la tam ber rih a ; tin, kan hotu Sap'a hming W. C. M. Dundas, Political Officer an tih chu : chumi ho chuan an kal leh ta zel a, an kal na ber chu : Tibet rama Lui-lian maktak a awm an ti a, chumi chumi Lui thleng chuan kal an tum awm e, chu lui awm zia chu : Luilian tak hi ani a, mel thum lai awm hi a chunga khawmual hlır ani a, a chunga thing te &c., a ṭo shi a, leh lam a chuan a awm ang bawk in a luang tlang leh a, chuti chuan a tawpna hriat theih ani lo, an ti a, chumi thleng chuan kal an tum deuh ber awm e. Tin, hman ni lawk a khan Gurkhali kuli Darjeeling aṭang in 1,200 an lo kal leh a, kuli zawng zawng chu : 3,000 (shang-thum) an ni ta, Abor Survey a mi te chauh chu : tin, ho lian tak tak ho huih an la awm a. Mishmi Mission nen, Dibong Survey nen, kan za in ho thum kan ni a, keini chu a ḷai ani kan ni a, Abor Survey an tih chu. Tin, kan hawn chin tur chu : shawi-theih na tur reng reng ala ni lo, chunglam a Sap thu thu mai hi ani shi a,

kal hlat a tih leh, tihloh a thu thu ani e, Tin, Kristian 115 kan awm tel ani a, Lalpa Isua theihnghilh a hlauh-awm em em mai, ṭhian te u, u te u, Pu te u, Pi te u, nau te u, in za in ka dil a che u, khawngaih takin kan za a tan, Lal Isua Krista hnen a chuan min dil shak na kan dil a che u, Kan taksa in hnena ṭangin a hla e, mahse Lal Isua lama chuan, kan in hnaih-reng fo shi a, taksa in kan in be phaklo, lekha te erawh chuan kan in be phak ang bawk ani a, Lekha ai in ṭawngṭai na a chak zawk em em a, thil engkim pawh a ti thei, in za in, in mi khawngaih na kan dil e.

Pa leh Fapa leh Thlarau Thianghlim tanpui na leh mal shawm ha kan za a chunga awm reng rawh she, Amen.

In Unau Krista a in lung-rual-pui,

Bawnga Lushai,
Political Officer's Office;
K O B O.

——:o:——

Tin, Gauhati a tangin Meilawng in kan kal, ka tih na Lui hming chu: Brahmaputra lui ani a, Thurobu a an ziak kha, a lui shei lam mel 1,800 ani e, an tih a kha ani a, tun lai hian a len lai ani a, a lian le mai, a kam lehhlam a mihring awm e chu: an lang manglo, Tejpur khaw kiang a phei chuan, a lian leh zual, kan awm na ai in. Ka awm na Kobo khua a tak hian Brahmaputra leh Dibong lui ropui tak ve ve an in fin-na tak ani a, an 2 in an in tiat tih theih ani.

——:——

FIMKHUR NA THU (2)

Naupan lai in mei kan zu ngai lo, zu kan in hek lo, mei kan zuk in kan rui mai thin; nimashelo, nu leh pa-in vai bel an shaim shak a, an zu hram hram a, mei zuk tui em em in kan hria, kan shim thei tawh lo. Tin, zu pawh naupan lai in a tui lo em em no khat kan kham tawk ani. Kan in ṭhang a kan lo shim thei tawh lo bawk. Tin, mihring chuap hi a chak lo em em, ar chuap ang in thi khar hlawm ang mai ani. Thil rui thei tawh phawt chu chuap in a ngei lo, Doctor Sap in an ti. A hmasha in zu leh mei zuk a hian in ti zawng chhang lo ila a ṭha ang. Mani thei tawk tawk in fim khur tum ila, ṭin kan dam lo va na lung ngaih thlak tak kan vei chuan, in thaw i mawl ngai tuah lo vin kan thei lai in Doctor Sap in en tir ila, dam dawi in lam a kal thuai ila, a sawt zawk ang. Na a tir lai in dawm dawi in awl tak in a ti dam thei a rei tawh chuan har tak in a ti dam thei; rei lutuk tak ani chuan a dam thei tawh lo. Thing a tet lai a kan pawt thei a, a len hnu a kan pawt thei tawh lo ang ani, an ti.

HUAN NEIH A ṬHA E :—

Khamliana Lungleng khua a Darsuaklala vai khur a awm shi lo va chuan thil a ti nasba hle mai. A huan chu mathei lo in hrai thum hmun chu ani ang a huan a thei kung zat ziak ila ;-

Thei hming		A kung zat.
1.	Serthlum	100
2.	Kawl thei	1000
3.	Lakhi thei	300
4.	Thei te	10
5.	Kathawl	20
6.	Bel thei	1
7.	Kawfi	6
8.	Thing fang hmia	1
9.	Sap thei	6
10.	Sertawk	2
11.	Vai ban hla,	5
12.	Mizo ban hla	500
13.	Chhim kel ek	3

ABOR NUPUI, PASAL IN NEIH DAN:--

Ka ṭhian te u, ka thu shawi hi kei mah in a ka hriat pawh ani lo ve; Abor ṭawng thiam te ka zawt a min hril ani e, Abor in neih zia chu:-- An nu leh pa hnena an awm lai ve ve in, mi pa lam in Thehlei mei shawm a pek chuan in hrang a awm chung in an duh duh in an awm thei. Ti an in neih tak tak chuan The-hlei 100, Sangha 30, Sial 1, chu ti zawng chuan an in nei ani The-hlei nei daih lo shela, Sazu 5 te pawh in an chhun zawm thei. Sangha pakhat ai-a vawk pui a ṭang thei bawka, a hma a shawm an pek kha an chhun zawm a, shawm thum te an ba thei; an rawh kawng a, ṭha tak in Ro ṭha ber ang in an vawng ṭhin ani. Kei mah pawh in an vawn' ṭhat chu ka hmu : dawt ani hau lo.

Shêl-hnuna,
Kuli Sirdar Aijal m i,

—:O:—

AIJAL RIAL TLA THU :—

March thla ni 30-1913 in khan, Aijal a rial a tla chiam a, a tir a chuan tê té in a tla a a lo rei deuh va, a tam telh telh a, dar kar chanve lai a tla a, a reh ve leh chuan, ni a sha leh nghal a, khawlai zawng zawng chu vur tam em em in, tla phui vek shela, chu ti ang mai chuan a var hian a var vo mai a, a hmu nawm em em ani. Aijal khawlai ṭhen khat a chuan ni thum lai rial chu boral lo vin a awm. Hetiang a rial tam reng reng hi, Aijal a Vai an awm hnu hian a la tla ngai lo. Aijal vel a Lo va thlai an chin ṭo sha te chu a deng chhe vek mai ; Vaimim leh Mai-an ṭo te chu a bo vek mai a, an tuh ṭha leh ani. Thing hna te chu a kawlh fer fur mai a, a tam na lai a chuan Phei-khawk pawh a bun thei lo ani.

———

BUH HUM LAI CHHUAH THU :—

Aijal leh Silchar kawng a Tawitaw Bangla awm pui a mi Dokhama'n a kawm chhak a Sawntlung sai hlum a tán a lai a, tawng tlum lai a hian var pám in bel hliau vin kua leh chuang awm tawh hau lo vin, Buh a lo tling hnar mai a, a buh pawh chu buh hnam hrang hlir ani a, Lo va tuh tur nishela, vawi thum lai thlak tur hi ani. A hmu tu pawh chuan mak a ti em a, Lo va tuh a tán a fun ṭha a, a dah ṭha ta e.

Chera Lushai Mohurir.

Kasuali Uisheh Dam Dawiawm Na A Zin Thu:—

Hman September thla kum 1912 a ka ziak kha, ka han chhun zawm leh ang e. Hmana khan a kal chhuk na lam ka hriat tâwk in ka hril tawh che u kha; tun a a hawn lam chan chin ka han ziak leh ang e. Kasauli a ṭang chuan chhun a dar khat hun hian kan chhuak a,

Kalka kan thleng a, zân lam dar 7 a ţang in rêla kan chuang a. Delhi chaw fak 'in kan thleng a, a tuk lam khaw var in; tin, chuta ţang chuan Alahabad zan lam dar 9 a kan thleng a Cawnpore chu a tuk chaw fak in kan thleng a. Chuta ţang in Calcutta kan thleng a. Hmun a ka shawi ang bawk in, mi tam na a chuan rel a chuan' a har sha e. Tin, pawisa te a awm loh phei chuan, thil tih tur leh ei tur te hmu rual ani lo. Pawisa a awm phawt chuan tih thei loh a awm lo tih thei ani. Tin, Rela awm lai a, Rel chawl-hmun kan thlen hian, chhangper te an rawn zuar a, chuti-ang chu kan lei ani. Tin, Kasauli kan thlen chuan Daktor Sap lal ber chuan kan rih lam te kan san lam te min teh a, kan len lam neu. Kan dula kachika an kah chuan a thip thei hle ani. Ţhen khat phei chu a thi te pawh a chhuak ţhin.

Sainguauva,
Mohurir.

——:o:——

SKUL CHAN CHIN

Khamliana khua Skul, kan zirtir tu ...u Tea ania, he ti ang in Skul naupang lawm na tur Skul huan leh In-fiam-na a shiam a a ţha hle mai- Skul huan a chuan:—

1.	Kawlthei a rah rual———	111
2.	„ „ a la te dueh —	4
3.	Balhla a la vuilo Hung——	10
4.	Sap thei a rah tawh kung--	8
5.	Theite a rah tawh kung- —	2
6,	Thing fang hma a rah rual--	2
7.	Serthur——————————	2
	A za in ...	139

Heng thei hi a rah a ei a tlin hun a chuan, kan zirtir tu chuan he ti ang a hman a tum ber ani :--"A

ṭhen kan hral ang a, Khawn var tui lei nan leh Lekha bu emaw, ziak na emaw Pencil te emaw, chu ti anga Skula kan hmau tur a piang te kan lei ang," a ti a. Tin, khawnvartui chu kan zir tir tu in a emaw kan dah ang a, Skul naupang a tai ma a piang in zan a lekha an zir thei nan an lo hmang ang a; tin, a that chhia a zir ve peih lo te chuan. kan it shik thei lo vang. Chuti chuan Skul naupang tai mak na tur alo ni ang a. Tin, a dang chu Skul a hman tur ziak na emaw lekha bu emaw nei lo va mang ang a piang in Dawrpui ni in a zuar ang a, chu chuan a lei ang a ama ta bik ani tawh ang. Chu ti ang a skul nau pang hman khawp chu a awm in kan ring ani. Tin, Infiam na chu kan Skul kawt chu kan lai zawla, a zawlsa nen zau fe ani. Chu mi a chuan nitin in thlak chhungin kan in khel ṭhin chumi in khel chak vangin naupang tam tak skul kai lo tur an lo kal zawk ṭhin ani, kan hlim thei zia mai. Skul dang pawh in ti ve shela an in chhir in ka ring lo. Kum khat chhungin naupang pakhatin tha sarih emaw tha riat emaw chauh kan sheng ṭhin ani hnathawh hming lam na kan nei a ni khat emaw dar emaw minit in kan ziak zirtirtu in a dah zela chu chu kan belh-khawma shem rualin kan hre thei ani, chutichuan thla khat chhungin chawhma a ia rei denh kan thawk zel ani ang.

Lungleng skul naupang ho.

HRANGA'N ABOR RAM A ṬANG IN SAP HLUIA LEKHA A HAN THAWN :--

Kei ni chu kan chan chin tur kan la hre fel lo ani ; tin, mi ṭhen khat chuan vur zing an han tlawh a, an rethei zia chu an hril fak mai. Khaw hri khua pakhat chu a thi ta,Tin, Abor ho chu an awm zia tlem ka hriat chhun ka han hril leh ang che, Hmeichhia chu an hna thawk tu an ni a, mipa te chuan cháw hmeh bi an zawng mai mai a, tin, an chaw pawh Buhtun te bi ani mai mai a, an

ṭam hle mai, an lo thlaw na chu hmawl te hi ani mai a. Tin, chem te hi ani bawk a, an khawngaih thlak hle mai, tin, an in chung chu chang el hna ani a, an in lai tak a hian tap an chhep a, an in a chuan ei tur a vang hle mai. An ran chu Mizo ang chauh : Sial te, Ar te, Ui te Mizo ta ai-in te vek mai. Nimashela, chi khat chauh ani, kel a awm lo. Thal kah chu an thiam em mai, an ram a mau a awm lo. Rua a awm, a tam hle mai. Tin, mi zin mi tak an ni, an huia in an lang hle mai. Naupang ve ve chu Mizo naupang ai-in an chak in ka hria, tin, in khat a mi an tam hle mai. Tin, nitin in thing te, chaw hmeh te a hmei a pa in an zuar a. Kei ni a kar hi eng lo mi dil mi dil mai, an ram a, Sakei a awm lo ani awm e, Sanghal te chu a tam hle mai, an ram pawh a zau hle awm e, mi hring chu an tam hle a, an lo nei zia chu Mizo ang chauh an ni. School te an khua a hian awm ve shela, ka ti shak hle mai. Tin, (Kani) an hmuam a, an ka chu a awl hman hlek lo. Zu an heh em em. An bawlh hlawh em em. Chaw chhum na chuang an nei lo. Mi khawngai thlak tak an tam hle. Nimashela, kei mah ni Mizo ṭhen khat zinga ṭawng tha lo a tam deuh hle. An ram ruah tam tak shur mah se tlem te ni a shat in a hul leh mai ṭhin. An ram a tui chu awrpuar na tui ani awm e. Hmei chhia te'n puan an tah ve, ni mashela, la a awm lo ani awm e, an chem te chu a ṭha hle, puan erawh chu a vang hle, hmeichhia ṭen puan tawi te nei mah shela, a n ṭhut in an fim khur hle bawk. Kei mah ni leh kan pawh thu eng mah a hriat thei lo ve, dawt thu a tam mai ṭhin. Kan lo haw chin tur engmah kan la hre lo ve.

Hranga,

(2)

14. Kawr shun hlu......... 2
15. Vai theihmu 8

A za in ....2057 a lo tling ani.
A te deuh chhiar lo vin a lian hlir ani.

Lal kunga,
Nghar te, Lal.

March 1913 ṭarik 14 ni khan, Phaitual lam a, Sangir khua a, lir a nghing chiama, a khaw pum in an chhe vek mai : mi 107 chu an nung chung in lei chim in a chim hlum a, bungraw chhia te chu sawi shen ani lo.

April 1912 thla a tang khan, March 1913 tarik 15 thleng in he mi kar thla 11 leh ni 15 chhung hian, Phaitual lam khaw-mual-lawng (Rel) a kal man tangka an hmu chu a vai-in tangka 41,702,528 lai a lo tling ani.

March 1913 thla tarik 16 a ṭang in tarik 22 thleng in hemi ni 7 chhung mai hian India ram a, hri pui vei chu 9449 an ni a, 8176 an thi. Hei hi khua ṭheuh va sem darh chuan, Delhi a, 22, Bombay a 309, Madras a 83, Bengal a 46, Bihar a, 1382. United Province a, 5271, Punjab a 727, Burma a 97, Central Province a 48. Hydarabad a 6, Central India a, 3, Rajputana a 126, Kashmir a 7, an ni.

————

KHAWLAI FAI THAT ZIA :—

Ka thian te u :—

He ka chan chin bu ziak hi lo chhiar te u, Kum 1911 a chin, khaw-lai phiah fai a chin kha, phiah hma ai khan nasha tak in thi kan tlem ta : kan khua a chuan. Thian te u, nang ni in khaw lam te dam thei ta in in in hre ve em ? Khaw-lai fai leh Tuikhur fel hi zawng dam thei na ani tak tak awm e ; Khaw tin hian khaw-lai fai leh Tuikhur fai tak a tih i tum hram hram ang u. Tin hrisel hi Mihring tan a hlu em em : a hlut zia hi shawi fiah rual ani lo ve. Tin, mi tam tak in hri sel na chan chin bu a an rawn ziak tawh : nimashela, kan awi chuang mang lo ve, tun a china chuan lo awi tawh theuh rawh u. Kan ai-a Sap fing tak te'n an tih hi chu i awi tawh theuh ang u. Doctor Sap te, Doctor Babu lian ta hian thil na an hre thei ; Chan chin bu a hri sel na chu Kum 1911 February thla a mi kha chhiar ula, Saphluia leh Sawrkar Doctor Sap in an ziak kha, chhiar ula in hria ang. A fel in a tha em em min hmangaih vang ani ngawt mai tih a lang ani. Zawm tum hram hram tur in lo chhiar rawh u. Hrisel na tur ani.

Kaia, Lungrang.

—:O:—

Kum in a hian khaw dang he ti ang an awm ve em awh? Kan khua a chuan Sanghar a tih mawh em em mai. In thiang ta bera a han tan a. Ar hi a han la zia zia mai ani. Chu ti chuan khaw lu a thlen a, ar awp lai hlir 70 a la tawh ani. Chhiar a ta hlir 35 a la bawk a, Ar bawm a mi hlir 80 a la bawk a, a bawm in bawm 6 a tlan pui bawk a, he ti ang em a Sanghar han zaal mai a mak em em mai. In khaw lam a ani ve chuan, a kum zir ani ang. Ka zawt ve a che u.

Kapthangvela,
Lamber Khua,

—:—

HUAN NEIH A THA EM?:—

Rei tak ani ta huan neih hi a tha tih kan hre tawh awm e. Tu mah reng bian a ngaih tuah peih kan awm tawp lo mai. Dik tak in Sawrkar pawh bian huan hi an bul pui ani a, He ti ang a ngaih tuah tu te hi an ro pui ani. Kan Mizo fa te hi huan ngaih tuah peih pakhat mah kan awm lo va, Kan zawm thaw em em ani. Tun a chuan Lal pakhat Kham-liana rei fe ani ta, a shiam a, mizo ram a hiau a fing ber ani awm e, Chu vang in a huan leh a khaw chan chin tlem in ka han hril ang che u Rei fe ani ta, huan a shiam in hre tawh ani. Tuna chuan a huan thil a chin te kha a lo pai tling ta a, a duh awm em em ani. Ama pawh chu mi chhia ang bawk in hna a thawk a thawk ani. A nupui te a fa te tu mah mai hi awl a duh lo. Lal dang zawng zawng ai in an thawk tam in ka ring

tin, michhia te reng reng pawh in lal dang khua ai chuan hma an thawk tam a ni. Tlangval te pawh in pa ang in awl len nei lo vin an bei peih ani. Awl-len lai te pawh hian Bawng tu thlawh an pu a huan bai tur in lai a kal ani Mi chhia te pawh hi an ai ma theuh ta ani. Dawrpuia zawr tur in an ţum leh thil dang nen an chinga, a hmei a pa in dawrpui a an zuar zat zut mai ani. A hna sha ber in an huan a thei hming i shawi hma sha rih ang.

Heng te hi :—

A hming.		A kung zat.
1.	Serthlum	1200
2.	Lakhuih thei	3000
3.	Kawl thei	300
4.	Ka thawl	18
5.	Thei hai	1
6.	Thei te	50
7.	Bel thei	4
8.	Kawii	170
9.	Thing fang hma	50
10.	Sap thei	10
11.	Caltles or Guava	6
12.	Serthlum lian	2
13.	Ser hang	3
14.	Vai ban hla	100
15.	Mizo ban hla	400

A za in 5, 344 ani ...

(2)

Heng hi an huan a thei chu ani. Ama erawh chu thei dang leh a ei la tling lo chu ka ziak lo ani. Ka ziak sha zat hi chu ei la tling lo a awm: Tin, thil dang tu pawh huan tha nei tur in a tai ma tur ani. He mi thei kung theuh va hian 300 lek theuh pawh

lo rah shela, a in chawm thei mai tawh ang. Tin, mi chhia te pawh in tlem chu kan nei theuh tawh ani. Tu pawh in lo ngai tuah rawh se. Tin, Mizo ram a hian thil tha ti tu te in chawi mawi na chang kan hre lo hi a pawi em em ani. Tu pawh kan Mizo zinga lekha thiam emaw, huan nei tha emaw in it sik lo ila, a ṭha in ka ring ani. Pisa chhung a emaw, ram dang a emaw an awm, heng te hi tai mak a lak vek ani. Chu vang in tu pawh in tai ma tak leh thei pa tawp in bei hram hram ila, a tha in ka ring ani : Kan hnam hi hram ropui leh hnam zah awm a lo ni thei nan. Thil tha ti tur te kan in it sik thin a vang in kan hnam hi eng tik a mah a ropui thei lo vang, in it shik lo vin in tan pui zawk ila, chu ti chuan kan hnam pum pui that na ani zawk ang. Thil tha ti tu te in chawi mawi ila, in zah thei bawk ila, a va lawm awm dawn em. Chu ti ang a huan kan sniam in thlaw hna nei lo chuan-na ani lo va, kum tin a kung 30 te 20 te 40 te i lo phun thei chuan nakin deuh a chuan pa ṭha tak ilo ni mai ang. Tin, tai mak na a lo nia chhiat ni that ni a pawh i lo tai ma thei ang. Kan hnam hi i chawi mawi zawk ang u, mi rethei te ṭan pui ila. Tin, chhiat ni that ni a pawh kan khua te tlangval chu hna thawh kawr an ha reng a an fak tlak hle ani. Tu pawh in lo ching zawk ila, a ṭha em em tur ani. Chu ti ang mi i lo nih chuan i in leh lo chu a lo phui suit nasha em em ang.Vawi khat tal chu kan khua a lo zin in lo en la, i tai ma lo thei in ka ring lo.

Printed by S. C. Dass, at the W. M. Press, Sylhet.

MIZO LEH VAI

CHAN CHIN BU

Bu 7 na. | JULY 1913. | A man kum khat chhungin cheng 1/- khat chauh ani

He mizo leh vai chan chin bu hian thil tin reng kan mizo fa te hi a zir tir. Lekha thiam te tan chan chin bu hi zirtirtu ṭha tak ani e. Lekha thiam tawh phawt chuan kum vei chhunga cheng khat reng reng chu pe hram in la ulangin mi ti bengvar tu leh mi ti fing tu leh, dan tin reng a chhia a ṭha hriat thei na ani. In khua a lo thlen veleh hian Zawlbuk a te lal ina te chhiar ulangin a ṭha em em in a zawm thei fa te pawh awm ani deuh ta ve-ang.

Kum tin fur tir leh thla sik tirh leh khawṭhal tirh hian hritlan a leng fo ṭhin, heihi mi tin in chhinchhiah tur ani. Chutiang hunlai chuan puan shin lama leh ei lama fimkhur ṭheuh tur ani. Kum tin mizo rama hian awm-na a thi naupang zinga an tam ber fo, chu chu naushen ruaka kan dah vang ani ber.

———•———

MAU TAM HI A DEM AWM EM ?

A bul taka ngaituah in mizo rama mau a lo tam ni a dem awm em? A ṭhena a dem awm em em, sawrkar phei chuan min pui lo shelangin thi hi kan tam tur zia mai chu kan in chhiar sheng lo hial ange tih beuh va ṭha ani e. Amaherawcha a ṭhena chuan a ṭha bawk e tih theih ani ve, mi zawng zawng kan mang a anga that chhia ten that chhiat a pawi zia an hre ngawi ngawih a, tangka lama ṭha hnem ngai lo ten a pawi zia an hre ngawi ngawih bawka thil tin reng poisha a chan tir dan min zir tir tu ṭha ber ani a. Kum thum emaw kum li emaw phei chu tam zawn shelangin mihring taima tak tak min shiam tam zia tur shawi thei ani lo. Tun hnua kan dam reng chuan tuna mautam hre zawng zawng te hian kan la hre leh phawt anga lo chhinchhiah mah ulangin tun ṭuma mautam ang hi chu kan ni tawh tawp lovang.

Thil dang ai berin poisha ngaihlut zia min zir tir leh thil dang kan sum ropui tak tak a kan neih ve te, a hlut lo zia leh tangka chauh a lo hlut zia leh a tlawm chuang thei lo hi, hemi thu kan hriat hi a ṭangkai em em ani. Kan Lushei dawrkai ho pawh hi mau tam lo shelangin dawr an kai lovang tih tlak lai ani, kan dam reng chuan kan buh puk te hi kan la rul tla lovang tih ni hek lo, chu chu a pawi lova ngai ta mai ilangin mihring min ti fing hi a ṭhen chuan i lawm ang u. Mihringin a chang chang in hreh-awm kan tuar tur ani, chuvangin a nem lama kai mai ilangin a ṭha e. Amah erawh chu khaw tin lo fim khur ṭheuh ulangin eng

tika emaw sawrkar in in bah puk kha a man a la han ṭhing ang che na lo in ring reng ulangin a ṭha ani.

He thu hi a ngaidan thiam lo te tan chuan thu huatheala tak pawh ani thei, amaherawchu a ziak tu ang chauh hi chuan thil ngaituah dan lo thiam ulangin a za vek a ṭha lo em em bik chu a ni lova ṭhat na mihring mi ti ṭha ta a nei ve tih thu ani. Thih phah em kan awm lo avangin leh tun laia ngai chuan thil a lo rei deuh tawh kha chuan hreh awm te pawh theih nghilh leh mai ani a a hreh awm zawng zawng kha theih nghilh vekin min zir tir ṭhat zia lam chauh chu kan ngainlut tur ani.

Tun lai in Aijal khua a chuan bufai cheng khat-in ser 5 chauh lei theih ani, zataia khua a craw chuan tangka in hrai thum lei theih ani, chutiang ni mah shelangin a zuar turin tumah an lo kal duh lo, heihi a pawi em em ani. Hausha deuh chuan tangka za lei te a awl vei nen. Engtika nge mizo tangka duh in vai angin kan la awm ve dawn ?

—:o:—

IN HLAWH FAK NA THA TAK ENG TIN NGE I HMUH THEI ANG ?

Tun lai in mi tam tak in hlawh fak na hmu lo-vin an awm ṭhin tih theih ani. Hetiang hi a lo ni deuh deuh tawh reng tur ani mihring kan lo fing deuh deuh in pawisha ngainat nachang kan lo hre deuh deuh anga ni khat a te hian duli kan la hmuh theih lo tur hun a hnai deuh deuh tawh ang. Tin chutiang chu lo ni ta reng shelangin engtinnge kan tih ang. In hlawh fak na reh thei lo tawp thil

dang tam tak hlawk em em shi Aijal a leh Lungleh a a tam em em fo ani, Chu chu ti ang hi ani a, thingzai te lungchher te themthiam Mistri hua te. Heng hi a thiam a har sha em, a har lo zia mai chu tuna hian Vanlai phai a leh Champhaia chuan mizo tlangval tam takin an thiam tawh a Sawrkar damdawi in turin thing an zai tlut tlut mai ani. Thingphel duh lo lai a awm lo angin lungchher tu pawh hi duh lo lai a awm lo. Sap in *contractor* an ti, vai in *Thikadar* an ti hemi te ang hian awm kan duh chuan a hnasha berin lung chher te kan zir tur ani a thing zai te kan zir tur ani, kan thiam veleh mi dang kan zir tirin chutiang mai chuan kan lo awm thei tur ani. Kum thum thum lekha an zira Lower Primary chauh te an pass a poisha pakhat mah hlawh hmu shi lovin an awm ai hi chuan kum khat a emaw thla 6 a emaw a thiam theih vek shi ei tur hmuh fo theih na bawk shi hi bei tur ani. Lushei ho hi kan rilru a lian in kan mit a shang em em mai, cheng thum chauh kan hlawh veleh sap ang mai in inchhei kan duh nakin hnu tur thu kan hre lo vin kan ngaituah lo tawp mai hei hi a ṭha lo em em ani. Thingzai thiam te hi a tangkai zia mai, *Thikadar* te hian hna an thawk chuang mang lo mashelangin an hlawk em em shi. Mizo fa reng reng chuan hmu thei a ṭha sawt zat zat lo chu thil a kan ruat lo viau zel mai heihi ban daih tur ani. Kan dam lai chhungin mi ṭha emaw mi nuamsha emaw mi hlim em em emaw nemnung in emaw awm ilangin kan duh ṭheuh chutiang lo ni turin tha kan thawh tur ani, kan thahrui kan thawh lo chuan

engmah a lo ka thei lo. Themthiam te thil tin renga kan lo zir lo chuan nakina kan la hreh-awm em em ang.

Tun lai pawh hian lungchher thiam te chuan ni khata sekithum te duli leh dere te tangka te hlawh an awm ani, hengte hian bei tha in ti hlen zel shelangin *thikadar* a an lo awm ve thei ang, Sawrkar in kawng leh-in chhe shiam ban a hneh in a zual deuh deuh dawn shi. In hlawh fak a hlawk tak aiin cheng 3/- hlawh a rashi a awm kan duh ṭheuh zawk, mi hmuh a sawrkar hna thawk ni mai mai leh kuli nein a ruaka kal mai mai chauh kan thlak hleh hi a tangkai lo na a tam em em ani.

Thingtlang lama tlangval te hian engmah zir hi an tum hek lo nula rim leh dan shual chin a sap hnena thu buai tak nei a lo kal hmabak reng hian an awmna lo lam a awl deuh a an awm veleh hian nakin hnu a mani nun khaw nawm na tur ngaituah lo hian in chei mum a nula kianga nui nui mai hi an rilruk ani a chutiang ban tir tura lal ho hian faih faih in emaw awl thawng deuh a an awm te hi khak khak fo ṭhin shelangin a ṭha tar ani. Mihringin kan dam chhungin kan peih phawt chuan hna in thaw zawh vek reng reng kan a awm lo rilru tin na lam emaw mani taksha nawm na lam tura thil ngaituah emaw poisha hmuh thein nana thil ngaituah emaw englai pawh in a awm bang thei lo ani. Tha a hah leh ei tur leh sin tur a tam chutianga a lo tam veleh ṭheu rual ṭha leh mi zah der tu an tam ang.

Mipa in nula a rim leh nupui a neih huna a nupui a puih theih na turin la kaih emaw zir ve shela, pain te tah ve shelangin hmeichhe hna thawh mipa in kan thiam ve tur ani, kan hmeichhia te angin mipa hian hna thawk tam ilangin dai kil kar a mi pawh rual awtin kan awm lovang. Lekha thiam chauh hi ropui na ani lo, tangka kan neih phawt chuan mani thawkin lal kan ni ve thei ani. Thiam duh tawk leh rilru duh tawk kan tlin hma lutuk hi i bang tawh ang. Khamliana khua ang 'alir khuan awm ilangin kum thum china kan zo ram hi a lo va dang lam sawt rua em: tun lai in mi tan zawkin Khamliana che zia hi an sawi chhia mashelangin a changa kum tinin min an awh ziah a chha tulh tulh ani. A tha lam ani tih kan hriat reng pawh in kan peih-ve lo zawng kha chu sawi mawi aiin sawi chhiat kan duh zel mai, henghi ban thuai tur ani. Lo nei zia a leh huan thlai a hian kan huang tan tur ani ber, lekha lo thiam em em vek ila ei tur a tam lo vang, ram tina lo nei te te ṭangkai zia hi sawi fo ani, mi ram ang ani shi lova kan ram hian hah hun ala nei dawn tih a lang reng mai, chutiavangin tun lai ṭhang thar leh naupang hian kan zir ṭan tur ani. Nakina chuan tun laia kan sailo ho pawh hi hnam chawm aia rethei zawk chhiar shen lo an la awm ang, ram shiam thar theih ani shi lova chutiavang tak chuan mi chhia aiin sailo fa te hian in ngaituah a taimak zir te a ṭul bawk ani. Nak tuk leh nak tip thil mai kan ngaituah fo hi ban tur ani a thi hun thu dawn lo tawp in thei pa tawp ṭheuh va ṭan a

hun ani. Ngaituah ngai-tuah in mi ram ai chuan kan zo rama hian tangka hmuh theih na thil ala tam ber ani. Nakina chuan in hmun chauh pawh hi lei ala ngai tur ani, tun a pawh Lungleh leh Aijala chuan sap thu lovin in reng reng shak theih ani tawh lo. Chhiah chawi lah hi a tam tulh tulh ang, lei man kher pung lo mashelangin thil dang chhiah chawi na a tam tur ani.

—:o:—

DARBEL A CHAW CHHUM HI HRISHEL NA EM NI ?

Tun laia Aijal a daktor sap in hetiangin a shawi, "Mizo hi in chaw chhum nan bel tak aiin darbel te hi in hmang zawk mah a heihi in sil fai leh si mang lova hrishel theih lona nasha tak ani, darbel a chaw te in chhum shi chuan ei kham veleh nawfai leh hliao shi lo chuan in dam lona fo a awm thei ani, tupawh tun hun a darbel hmang apiang khan nawt fai fo turin fimkhur tur ani" ati.

——

LARSHAP PIAN CHAMPHAPHAK.

June ni 20-1913 ni kha Calcutta (tuna chuan Delhi a a in-sawn tawh) Larshap pian cham pha phak ni ani a tin chu lo veka pawh hman December thla a Delhi khua a a luh ni a min vawm-paah a an lo vawm hlum theih kha a lo dam chhuah leh avangin lawm-na shiam a lo awm a, Aijal tlanga mi lian deuh emaw mi naran a duh apiangin an thawh lawma tangka 270-4-0 a lo tlinga chu chuan naupang ruai theh leh lam-muala ennawm shiam a lo awm chiama. Suakhnuna leh Lalsailova leh

Khamliana hemi lal pathum hian an khua a Aijala shiam ang bawkin sial emaw tal in naupang leh vantlang chumi ni vek chuan an hrai chiam bawka, Aijal a chuan saiawr in tian shiak te, naupang in tlanshiak te, upa in tlah shiak te, lungden-chen te zuan shiak te a thui lama zuan te thil tinreng a awma, a ropui hle mai.

ENGANGE MI TE I EL VE LOVANG ?

Hemi en-nawm shiam ni hian vai chu hetiangin an rilru a awm, tuna hian mizo te hi Aijal tlanga hian thil tih apiangin an tam zawk zel tawh shi a engkima hian min khum in min tluk lutuk zawk zel ang tih an hlau em em a. Kei ni mizo erawh chu chutiang rilru reng reng kan pu ve lo, a hah thlak thlak nen ka it peih hlawm love ti chauh hi kan thiam ani. Sap leh mi lian hma a chuan chi dang te chu poisha pakhat mah hmu lo mashelangin thil ti thei ni an duh reng reng a vangin an ṭang vak vak mai ṭhin, an ṭan ang ngei in an lo hlawh tlinga hnam dang tluk lo angin an lo awm ta, chutiang rilru mizo in eng tika nge kan put ve ang. Kei ni zawng hnam dang el na chang kan hre lo. Kan that chhiat vang ani ber mai, Aijal a leh Lungleh tlang a hian kan duh pawt chuan vai aiin mizo kan tam zawk zel shi avangin thil in tih shiak ni khua te hian vai aia chak zawk emaw theih zawk emaw hming than na mawlh hi kan ngaituah tur ani. Borsap te nupa pawh in an en-nawm shiam in tih shiak tur thar a lo awm apiangin, " Eng-a

tinge mizo vin an ti ve dawn lawm ni," ti in an au an au ţhin mashelangin tumah chhuak duh an awm lo. Lungden a vai in mizo an tluk hek lovang, tlana an phak hek lovang thil tin renga kan tluk zawk vek tur hi tih aiin tih lo kan duh zawka heihi a pawi em em ani. Mizo zawng zawng hi mi el dan lo thiam ve ilangin kan el ang ngei chuan a za in phak mah shuh ilangin phak na sa khat chu kan nei phawt anga chutichuan zawi zawi in mi an meng hnuai tur ani. Thil tin renga khaw lo ber leh chut berin kan awm chuan naupang te pawh in min hmushit zel anga kan mizo hnam chhe te engmah thiam nei lo ho hi ti hian kan ni kum khua mai ang. Thil pakhata chauh mi hnam te a hneh chhiah theih lo, thil tin renga tluk na lo ngah ve ilangin chutichuan kan hneh chhiah ve thei ang. Mizo ram atan hian sawrkar in vai aiin thiam in ang reng chu mizo a duh zawk em em tih tupawh in hre reng rawh u.

ENG A NGE CHIBAI BUK HI VAI IN AN CHIN VIAU ?

Chibai in buk zuk zuk hi eng a nge maw a tang kai ni le ? mi khual pakhatin a ti a Aijal tlangval dan hre tak pakhatin hetiangin a hril fiah ta a:— Kan Lushei zinga zu kan in thin hi that na zu hian eng zat nge a tha lama sawi a a neih, tam tak a nei tih theih ani— In thawi nan kan hmang bawk, mi chhia leh mitha in thlei thlak na ani bawk, mi lian chwai mawi na ani bawk, khawhar in len pui na tha tak ani bawk, mi chhe dai kil kar a mi te num khaw nawm bawl-na ani bawk, chutiang chauh chuan chibai in

buk hian that na a ngah em em ani, in zah der na ani, aia chungnung en tir na ani, thian duh tih en tir na ani, hlauh zia en tir na ani, ka ai in mi lian ani tih kan hriat theih na ani, rilru tilawm tu ani a ti a. Vaí mi lian deuh te chibai an buk let let ang hian kei ni pawh kan mizo hnam pui te kei mani ang maia kan be fawk fawk a kan ko fawk fawk hi ban shan ilangin chibai, chibai in ti liam liam ila in zah der ila chu chu hnam dang mi ngaih-hlut na tur pakhat leh mi ti fel tu leh mi ti fing tu leh mi zirtir tu ṭha tak pakhat ani ber ve ani.

Ka thian duh tak hemi lekha chhiar tu, tun hnu a he lekha i chhiar veleh hian hetiang thu hi i rilru a vawng reng ang che, " Mi te thil tih i dem hle leh i huat hle tur ang thil kha ti ve lo turin fimkhur tur ani " tih hi.

MIZO RAMA BUNG LIAN BER LEH LUNG PHUN LIAN BER CHAN-CHIN TE CHU.

Mizo rama hian lung phun leh bûng phun hi chhûngte thih hnu hriat reng nân, hmân lai a ta tûn thlengin kan la hmang a, chûng zawng zawng zing a chuan a hming thang ber te chu héng hi an ni:-

Sibuta lung leh Liansavunga bûng leh Bunghmun bûng an ti hi a ni, he bûng hi a kung len zia phuar vêl hawlh tlang a hlam hnih lai a ni, a kâk bâwr shan zia chu ban phâk lo deuh chauh a ni; a awh zau zia chu a in bial vêl hawlh tlanga hlam shawm thum a ni. A bûng nei tu hi Thang-

luah a ni, he bung hi a upat zia a rei lama chhuan hnih lai a ni thei.

Tin, he lung hi a shân lam hlam khat leh tangphel emaw a ni ang. Tun hnu a chuan lungphun a an dam rei zia leh an thi ni leh an chanchin hi lo chin belh ila, ṭha ang.

Thankunga, Tirhko,
Theiriat.

ABOR KHAWPUI "DAMRO" AN TIH A KAL THU :—

Abor chanchin te mi tam tak in an ziak chhuak tawh awm a, tlem te ka han shawi ve ang e, he lam thu hi an la ziak in ka ring lo va.

February thla 1 tarik a kan Sapshânga ho vin "Damro" khaw lam kal tur in kan chhuaka kei ni ho chu Manding Sap nen Doctor Sap nen kan lo kal hma sha a, Mizo 100 nen, Garkhali 40 nen kan kal a, tarik ni 3 a. Kan ṭhian te zawng zawng chu an kir leh ta a Kobo lama. Mi 25 chauh Sibuk khua a kan lo cham a, tarik ni 6 a Sapshanga alo, thleng ve leh a, Chu mi hmun a tarik 7 a chuan Sial kan talh a, Sipai ho tân Vawk 4 an talh bawk a, a tuka chuan Tiku khaw hnuai a, Juma lui kam a chuan kan riak a, a tuka chuan sap in Abor ho puak a phur tír a, kawng chan ve a an tlan bo ta a. Ti chuan kei ni ho chu Dukhu khua chu kan thleng shi a, Sap shanga ho chu sipai 35 nen an lo thleng ve ta lo va, a zan a zan in ei shiam tu leh puak phur tur

leh sipai nen kan hnen a te chu an kir ve leh a, chu ta chuan a tuk a Abor Dukhu khua mi an ko va puak phur tur in an lo hawng a, Kan zuk hruai chhuak a, a tuka chuan Abor khawpui Damro an tih chu kan thleng. Chu mi chhung chuan Vawk 7 min pe a, Tin, tarik ni 15 ni a chuan Sap sanga leh tlang sam sap pakhat ho vin sipai 24 leh kuli 67 kan ni. Melung khaw kama kan kal a. Sap dang leh kuli te chu Doma 20 an lo awm a, Tin, melang khua a chuan tlangsam sap leh sap shang a ho kan in ti hrang leh ta. Vur tlang a kal tur sipai 12 leh kuli 40 tlangsam nen tarik 18 a an chhuak a, Sap shanga ho chuan Melang khua a kan cham a, mi an hmu sit viau mai a, chu mi ni a chuan mau in shah man, puan hran tur mi pe rawh ti in sap chu an zah mawh an va thin khum a, Sap chuan "Ka nei lo" a tih shan ta shi a, chi tal min pe rawh an ti a, chi chu a pe a, pasarih lai an lo kal leh a, ka mau man mi pe rawh an han ti leh a, in ei sheng lo vang ka pe tawh che u a lawm a tia. Pa khat chuan Lal ka ni a a ti a. Sap chuan chem pek a tum a, a la duh lo va, ama vawm nan a hmang ta a, a thin ur a a haw ta vang vang mai a, a zan dar 12 rik hma chuan thing sap pek tum in an lo kal a, chem shei nen fei nen an lo kala, sipai ho chuan luh an lo phal ta lo va, an thing chuan sipai ho an vawm ta a. maia, " kan kap dawn e, " ti in sap hnena an dil Sap in a phál shi lo va, enge maw ti in an dang leh kir thei hram a, zan khua chuan an khua a chuan an ri mur mur tlai var zak mai a, a tuka chuan

disat tur mizo kuli 17 kan kal a, Abor ho mi bei tur ang mai hian 30 la an lo kal a, kan thian te chuan an thal chu an en shak a, thing kah nan an hman shak a, chu ta chuan engmah an ti lo va, a tuk a chuan sipai an tel ve ta a, chu mi ni chuan Abor in kan disat mi veh ni awm tak hian dizinga chuan a lo kun theuh theuh va, sipai in a hmu veleh chuan, sava hram ang tak in a ti a, a tlan ta vak mai a, chu mi ni chuan kan hlau em em a, chu mi ni chuan rorel chu an nei awm hle, sap ra si in a sawi a, an thin ur em em a, sap tha an tum ani kha" a ti, zu kan rui a vang in kan thin ur ani ti-in an pha leh a, sial pawh min tulh leh ta a, kan thian te Var tlanga kal pawh an lo thleng leh tawh a, kan in rem leh ta deuh hlek ani. Abor te chu an lam tir a, kei ni pawh kan lam bawk a, Sailam khua a Saiphunga kha a lam, an hmu duh em em mai ani. Chu mi chin a, chuan Darbing 'khua a kan kal a melang khua nen he mi te pahnih chuan kulh pawh an nei tha hle mai. A shan lam chu ban zawh lo tur ani lung hlir ani a, Aijal a lung tian ang chau ani. Kulh pawh lam a chuan hlam 2 lai ani ang an lai khuar duk maia. An khaw vel chuan Darbing khua chu Abor khaw tawp na ani. Tin, Damro a kan kir leh a Jumna lui kiang a kan riak leh a, chu mi ni chuan zing a tang in ruah a shur reng mai a bak shak chawp nen tui hawk zing a kan mu mai a, chu mi ni chuan tlang sa'n sap ei shiam a thi a kiu tlum lek a hian kan phum ta mai a, a tuka chuan Koemkar khua Zawl bak a kan riak a, a tuka chuan weliam son sap an tha na hmun kan thleng ta, sap thlan pawh chu kan hau en a chu mi te khua chu Komsing an ni a. Kan kal na lam chu Abor vek a chuan a hau sha pawl te an ani.

An in te pawh a ro pui hle mai, lei ka pui te pawh an nei ve a, an khua te pawh a tam hle hlawm ani. Sibak a 283, Teku 240, Durku 367, Damro Abor khawpui a 500, Melong 340, Darbing 300, Kamsing sap that tu khua 200 lai an ni bawk. Heng hi a khaw lian a te an ni,, tlem te te an tam ve hle: an khaw in kar chawhma kal ani hlawm.

Thanghlianga Sailo.

RIAL TLAK THU:-

April 29 kum 1913 an hian kan khua an Rial pui a tla a, a nashat zia mai chu Mizo rama chuan tun anga rial tla chu a vang hle ani. Rial a len zia chu hmer leh zung za beng ani. Tin ran a deu hlum chu, Vawk 23 ani, Kel 1 ani; tin, ram sa chu Vahrit 35 ani; tin, Hau-huk 2 Ngau 1 Satel 1 Chingpirinu 1, Ram ar 40, Va-hrit leh Ram ar chin chung lam kan chhiar ani, tin, kum 1887 an tuna mi ang hian a tla tawh ani, a in kar kum chu 26 ani. Tun china chhin chhiah ila, he ti anga rial pui a tlak leh chuan, a tlak hun tur chhin chhiah in in rin lawk tur ani. Tuna zawng kan in te a deng chhe vek ani, tin, ramsa a den hlum chu zawng 6, hei zawng hi kan hmuh chu ani. A za in 110 ani. Hmun li a hmun khat chauh kan hmu ni in kan ring ani, a dang chu hnah thel in a khu vek ni-in kan ring ani. Kan in pawh a chhiat nashat zia mai chu. Ni shawm chhungin kan shiam zo chauh ani.

Saihranga,
Ralṭhianga khaw chhiar

SANTEN VEI THU:-

March 9-1913 he ni hian Santen kan lo vei ṭan ta a, Tin, 13 March 1913, hemi ni hian Naupang 2 chu kan han thi pang maia, Tin, kan upa te hnena Dama'n "Borsap hnena lehkha ka thawn dawn e" atia, kun upa te chuan "Thawn rawh" an tia, tin, a thawn ta a. Borsap mi han chhan hma chuan Sialsuk Damdawi shem tu Pahanga'n min ngai tuah vang ngawt in ama thu in a lo kala, Dam dawi te chuan kan tuikhur te a phul hlawma, nakina chuan Borsap-in Sialsuk Babu hnena en kawl turin thu a pe ta a; Tin, Pahanga vek chu a lo kala, Tin, damdawi in te mi shiam tira, dam lo zawng zawng chu hmun khata kan dah khawma, tin, mihring reng reng chuan a vei lo te pawh in tui lum hlir kan ina, chu chu a tha hnem hle in kan hria, tin, Kamlova khua chu in 11 te hi kan awm hrang reuh va, chung te chuan tuilum hlir in in leh fimkhur tak in kan awma, Mel-veng ho tui in lo turin kan in khap tlat mai. Chuvang chuan Lal veng chuan kan vei ta lo ve. March 9-1913 a tangin April 27-1913 he mi chhungin naupang 5 leh upa pakhat, a za in 6 kan thi ani. Kan kiangrela, mi te leh mi hre phak mi ten te khan tuna chuan kan dam leh ta, Pathian zara kan dam ta vek rih e.

Dama leh Thangzinga
Thenzawl.

TAM IN RIN LAWK THU:-

Tam a lo thlen leh hun tur ka' han hril ang che u. Tuna chin kum 16 kum tak hian Thing a lo tam leh dawn ani a. He tam alo thlen hnaih dawn hian

kum thum lai china emaw buh 'hlui ti duh dah lo vin dah ţha tawh ila, kan ţha deuh tawh ang. Thian te u, i beng var tawh ang u. Tuna ţam te hian Sawrkar hi awm lo shela, ril ţama thi chin pawh kan in hre lo vang. Ril ţama thi tur hi Sawrkar ngil nei hian mi tam tak a chhandam ani e. Tin, ţam lo thlen tur ka hril chc u hi, chhin chhiah reng ula, thei nghil shuh u A lo thlen leh dawn in nasha deuhva buh hlui te lo dah tawh tur ani. Tin, thu dang tlem te ka han shawi ang e, March thla 5|3|1913 ni-in Rasi ho tu Lusheia nen Tut phai a, Muvanlai kan hmua, Vakul chang hlawi ang mai hian pa thum hi a chang a hlawi zàn mai a, a lai tak ami hi a shei zual a, a chang hlawi chu a mawi hle ani. Muvanlai chang hlawi hi a hmu te in awm ve tawh ngai emaw ? Mak kan ti hle mai.

Thanglianhluta,
Circle Chaprasi.

Mihring tung chho va kal tawh reng reng tan chuan dam leh hrishel hi a hlu ber, chuvangin hrishel na lama min mi zirtir hi zawm hram hram tum tur ani. Mi hausha ber pawh hri a shel lo chuan a dam lai chhung chu nuam ti lo em em in a tling tla mai ang Kan taksha a nawm lo chuan tangka nuai khat in dere pawh a man love.

Vai dan shual leh zo dam shual ching te apiang kha ran nung tluka chauli kan ngai vek tur ani. Mizo i ni shi chuan engtika mah dawt shawi in mi bum suh. Dawt sawi emaw ţhsl sual tih hi a chawp a chilh in pawi mah shu shelangin rilru a hlau thawng hle in huu lam ven a ngai reng ţhin ani.

——:o:——

Printed by S. C. Dass, At the W. M. Press, Sylhet.

MIZO LEH VAI

CHAN CHIN BU

Bu 8 na. AUGUST 1913. A man kum khat chhungin cheng 1/- khat chauh ani.

SILCHAR KHAW CHHUNG TUI IN A CHIM.

Kum khua hian phaitual lam aiin tlang rama hian rua a shur tam zawk fo ani, tin tlang ram rau rau a pawh Khasi ram a khaw pakhat a hming Cherra-punji an ti a khuan rua kum tin in ram dang aiin a shur tam ber fan ani. June thla 1913 ral lam vela khaw chhe chiam a khan Tlawng leh Tuituang a lo lian vak maia Tuiruang lian chuan ban tum lovin a pung tulh tulh ta a Silchar khaw lai zawng zawng chu tui in a chim bo vek maia in ṭhen khat te chu a chim zawpa a chim a mi pawh tam tak an thi, seoawng leh selawi te ran dang reng reng pawh a thi chin chhiar shen ani lo, veng ṭhen khata te chuan an in pawh hmuh theih lo khawpin a chim a. Badarpur a chuan mihring 200 an thi, Salchapra a erawh chuan mihring 20 chauh an thi. Silchar leh Dwarband in kara pawh lawngin dak a kal ṭhin ani, hemi a lo tam zual ni ber hi July ni khat tarik ni kha ani deuh ber. Hetiang hian

kum sawm thum chhungin Silchar phaia tui a la tam ngai lo an ti. Hetianga tui a lo tam luat tuk avang hian Silchar phai a lei-leh zawng zawng chu a chhe vek anga matheilovin nak kuma chuan an ṭam ve phawt ang. Silchar phai an ṭam chuan Aijal pawh ṭam ve ani anga a pawi em em ani. Dwarband khua a chim thlen lo na chu mel 1½ chauh ani. Thu thar hemi kawng a mi hi hriat belh leh a awm leh thla leh a ziak leh ala ni ang.

TUIKHUR SHEN.

Lungrang khaw-chhiar Liankaia'n hetiangin a shawi — " April 1913 thla khan tuk khatá hian kan khaw tuikhur chu a lo shen ta phut maia a tih ngaih-na kan hre lo va kan mang ang chu Diarkhai Daktor babu hnena kan va shawi a ani chuan damdawi phul rawh u tíin damdawi chu min lo pe a chu chu kan phul a a reh le. ta" a ti.

SAZU HRAM MAK.

Lungleh chan Chemhmeli khua Tawipui a'n mual lai a hian sazu ar ang mai hian a khuang tih theih hial tur hian a hram a hram maia chutiang chuah zan thum lai a hrama a reh leh ta. Sazu ani ti ila awi tawp lo tur hi ani a sazu chu a nih mi tam takin kan hre chiang shi a a mak hle mai.

Tun mau tam a hian kan mízo rama mi tam tak thi boral tur hlir hi sawrkar in vin khawngaih a tangka tamtak tiralin

min lo chawna. Tin mang an hei ang a thlena pawh khan kan mizo lal te hian an ṭhen-awm te in khat mah hi an lo chawm in an lo enkawl thei mang lo ani awme, an khua te mi rethei an chawmna an enkawl tih hi kan hre mang lova. Tin kumina phei chuan khaw ṭhenkhat chu kum dang ang bawkin an lo hausha leh tawh a, sawrkar ruai kher lo pawh a mualpho lo taka kan mizo ram hi in chawm theih tawh tur a hausha khua a lal te chuan hnam chawm in hnih khat an lo pem luh an rin avangin an khua te buh nei in khual a an hral tur chu an khapa an vau va an lo hral luih tak chuan lal ṭhen khat phei chuan a man lak shak leh chawi tir te an awma. Hetiangin an unau te ngei pawh riltam in an awm tir ngawt maia ṭam mang an hei anga kan lo in hmangai tawh lova, kan lo in chhawmdawl tawh lo chuan eng pawi a nge kan lo in ngaishak ang? Kan lo in chhawmdawl lo na leh kan in hmangih lo na hi a lang zo vek tawh ani. Tin kan lal te ho hian kan mizo ram zawng zawng ṭhat na tur ngaituah ai hian an khua te hnamchawm in hnih khat pem chhuak tur tangka phek hnih khat an lak sak duh vang erawh chuan thu hlui sawi phak tawh lo leh thil pawi lo tak te an sawi pawi hrama thlansha fim kai in an tanga a nei shak hram thin. Lal thil tih hlawh-tlinna a chuan a va-lawm awm lo em; heng ang mai mai ngaituah a khua te pem chhuak tih retheih ai chuan kan-

mizo ram mawi na leh ṭhat na tur ngaitualı hi a thei tan chuan a ṭul zawk ani e. Tin kan mizo ram mawi lo na a hian lal ho hian sawrkar hnathawk ho hi mi mawh-chhiat ani thei e, 'mi mawhchhiat dik bawk aní ang an ci na tur sawi ngei te an lo ni ṭhin lo avang in kei nin a dik lo tiin lo sawi sel ila an ei tur paih bo sak tu an hmel ma kan lo ni ngei dawna kan hriat ṭhin avangin thu dik shawi angin kan ngawi shan mai thin ani. Tin ṭhen khat phei chu dik lo lutuk an shawi ṭhin chung chu huial pawh ṭawng kam hnih khat chuan kan hnial ṭhin nimahsela a mawi lo ti in an shawi tur chu an ṭhullı phal chuang ngai lo. Kan mizo awm dan chu hetiang hi ani. Tuna hian kan ṭhian te ṭhenkhat phei chu dawr an lo kai ta a, mani mizo pui dawr duh lovin man in anga pawh vai kher an dawra bufai pawh zuar shela mizo pui ten kan lei ange ti a an lo auh chuan in chhuang ang takin an kal veinguk nguka vai kher an va lei tir a an lung awi na anga an va lei tir lova an inhnial buai deuh tak phei chuan vawi hmih lai bekbawra ben te an va tuar ta nghal ṭhina a finna chu a va chhawr tlak lo em. Kei chu hetiang hi ka zir peih lo. Heng in chhawmdawl na leh in hmangaih a tlawm ngaih na hi Aijawl skul naupang hian an zir chhuak hle; chhe lam ṭha lama a hun a thlen chuan a chhun a zanin rilṭam tuihal shawi lovin an thawkin an bei ṭhin an khawngai thlak hle an ṭak awm em em; hetiang in zir

thei ţheuh ila a ţha ang. Tin keini Aijawl rashi ho zinga hian kei chuan sawi nawi tur ka la hre rih lo va, u hian nau a chawimawia nau hian u a chawi mawia in chawimawi tlang tak leh in lawm tak hian in ka in hmu a, mi lo ena erawh chuan eng nge kan ni kan hre lo. Tin Lungleh lam rashi kan unau te ho pawh hei ang hian lo awm ve shela a lawm awm em em ang. Khual thu thang a kan lo hriat chuan, in chawimawi na hi a awm mang lo an ti a dawt nge ni ti tak ka hre lo, tih tak ani chuan a hming chhiat thlak ema shim hram tawh tur ani e. Hemi thu hi chhiar a ngaituah pui chuan a ngai danin chhangin emaw pui ve shela a ţha hlei hlei in ka ring ram dang a pawh chan chin lekha in an ngaidan an in chhan na mi tam takin an lo hmang ţha thin.

Ka thian vai lama i awm ţhat chhe zo tawh a mani mizo awm dan anga thlawhma neih a khawshak te hi i hreh tawh hle awm shi a engtin nge maw i khawshak dawn le, i lo upa anga thangthar hian thil hi an lo thiam ropui deuh deuh shi a eitur hmu te hi a harsha deuh deuh anga i chung a la pik teh tur ania, tiin mizo babu pakhatin a zawta, E dawrkai zuar tu a te kan awm mai mai ang chu a ti a dawrkai zuar tu a hian duh duh a awm theih emaw i ti em maw ni le mi depde deuh i nih phei chuanin i hmu lo tawp anga chung ai chuan puanshumi a leh lu met mi a hian ţang zawk rawh heng hi thil ţangkai pakhat ve ani e,

fur thoshi hauai a bak berh a ţang kum tin te ai chuan i thaw a veng zawk ang a ti a. Han tih vel vei hi a buai thlak ani hi maw le a ti a. Mai mai ţhin, puan shuk te chu a har hlei nem lumeh lek phei chu thiam sha a lawm, Manding sap hmena khuan mizo fa te chuan zuk dil mai shelangin au hmu phawt awm shi a tangka a hlawk zia hi kan hre lo in kan ngaituah duh hlek hlawm lova mani awm dan hi a ţha lo lama hian thlah kan tum hek lo, a chite lama mani awm dan ngaihlut hi a dik lo em em ani, cha po te, shilfen a te, hian mani awm dan pangngai ngaihlut tur ani a ti a.

LEKHA THIAM SHI LOVIN ENGTINNGE I AWM ANG ?

Kei chu tun lai kan ţam shi a ei tur zawng reng reng hian kawl a ni kan chhiar maia, engtin nge maw ni dawn ni le aw Aijal a emaw Lung leh a emaw hian tlu lut ve chawt mai ilangin nun na huar tur te hi kan hre ve zo ange maw chu le tiin mi khual pakhat in a zawt a, a zawh a chuan a chhanga. E, lo lut reng teh lang thing tlang lam a i khawsak dan a i la khaw sak fo chuan a va harsha awm em, lo tur lah hi ram a seu in a phul tawh khawp shi a lo te han neih ve chhun lah hi a har zia mai chu pahmei phei chuan ei khawp thlawh theih loh hial ani a shin maw le a ti a. Thingtlang khual chuan chuti te chu a ni ta dah a eng tin nge maw ni dawn le a ti a, ani chuan a va mak ve aw ei tur zawn dan thil hrang tam tak hei

pui zawng hi i hre lo em ni? A hmasha berin lo pem lut phawt mai langin i in-lo khuar chhung chuan ni thum i in-hlawhfa anga ni thum vek i in i sha hman bawk anga chuti i tih keuh keuh chuan i lo paitlin mai anga, chu veleh i dam reng chuan lo han vat langin han ṭang vak mai langin matheilovin i kum khat ei te chu i thlo lo ang tih ni hek lo pawl a lo tlak veleh chuan hetiang hian in hlaw fa ta langin a ṭha ber mai ang, lungchher dan emaw zir phawt mai langin chu chu thiam lo te pawh in dali te dali leh dere te chu nitin hlawh theih zel ani a, a chu-ni pui chu ka la thiam lo ange i tih leh thil dang tam tak a awm bawk anga, tin heng i in hlawh fak na hna hi sawrkar pawimawh ṭha te hlir a lo nih avangin kuli a emaw rashi hruaia emaw min an phut hek lo ang chia chutia i tih kerh kerh chhung mai chuan mi tel tur mi i ni leh nih lo i ni hre nghal mai anga nghei shi lo nei shi lovin kum hnih lai chu i awm phawt anga chumi a chin chung lama erawh chuan i lo thiam tawh anga vai in Thikadar (sap ṭawngin Contractor) an tih ang hian i lo awm theih hlauh phei chuan a lawm awm em em in a ṭha ta ber mai ani. Mi nun khawnuam te hi, an nun khaw nawm na hi an rawn pian pui bik ani lova an bei an bei in a tawpa a nawm-na a lo thleng ṭhin ani, babu in hmu te hian an naupang laiin zirtir tu velh nitin an tawka ṭhang mawh khawp hialin an rilru an ti-hah bawk shi chung zawng zawng man chu an upat hnu in a lo chhuak ṭhin ani. Chutiang bawk in thil tin renga a hreh awm a emaw kan ṭan phawt chuan a nawm na a lo hnai telh telh

tur ani. Hreh-awm em-em a lo thlen lai khan nawmna a hnai em em bawk ṭhin ani. Mi tam zawkin thingtlang lama in awm lai in a nuam sha sa leh a neinung sha ngawta vaia tluk luh in tum, hei hi a dik lo em em ani, a hmasha in kum hnih kum thum hreh awm tuar lovin engmah a nih theih lo tawp mai. Thing tlang lam ai chuan vai khur a awm hi mitin tan a nuam zawk ani, thil te tak te engmah lovin pawisha te an lei zel tih in hre reng shi. Hnathial mai mai te hian chi sheh chu a tum tl. .i ani a, panruang (pandawng) te hian leh thlai hnephnawl mai mai in ei tur bar tur mai mai chu a tum thei ani. Dawrpui awm a chin kha Aijal leh Lungleh hnaih khua hi chuan an thil zawrh chin deuh tak avang hian an phui sui im êm ṭheuh hlawm a ni, ka ṭhian thing tlanga awm duh shuh, vaia lo pem ve mai rawh, fapa i neih leh lekha zirna a rem chang hlei hlei shi, thingtlanga i awma kum tin thlansha fimkaia i ṭan ang kha chuan heng vai khura chuan zuk ṭang na la chu i muk tawlh tawlh ang. Puakphur nen, ther-hlo leh chi seh awh mai pawh hi thil ropui ani, a ti a. Thingtlang a mi chuan i thu sawi chu ka benga a lut teh e, ka ṭhen awm te ho hnena kan khua ka thlen veleh ka sawi phawt ang a tia.

——o——

BIAK IN SHAK.

Aijal Zosap venga Pathian thu ring ho biak in thar lian pui an shak hi van tlang shum a an shak ani a, a hnuaia kan ziak te ho hi a thawh lawm tu te an ai. 'Lungpui pawh lungte in a kam lo

chuan a awm thei lo' thufing pakhatin a tih kha a dik em em mai, in hei tia pui han tih tel tel chuan an han sha thei ta maia in ṭanpui a ropui zia leh a mawizia hi mizo ho hian lo hre vian tawh ilangin a va ṭha dawn em: Ram danga thawh lawm na avangin thil ropui ber te pawh an lo ti thei, sai lo zawng zawng hian thawh lawm ve shelangin vai dan hre tak mi fel deuh khawtina chan chin fel leh awm dan tur nakina kan aia thangthar zual ho te tana thil tih tur hrilh fiah turin mi 2 lai tirh atan a va ṭha em. Sailo k[illegible]w nei ropui in ti hle te hian vai lam mi a chhiah hlawh tluk lek khabe houaia a da' reng ai hian dan a lo thiam chhuak anga.

Thangruaia,	Rs.	15 0 0.
Khûma Lêngte	,,	0 4 0.
Laltawnga	,,	2 0 0.
Phungngaia,	,,	1 0 0.
Saia, Ra-i veng hlui	,,	1 0 0.
Rengkûnga,	,,	6 0 0.
Maugkhaia,	,,	3 0 0.
Tea,	,,	6 0 0.
Hanchhûnga,	,,	6 0 0.
Dosat-thanga,	,,	25 0 0.
Chhûngêka,	,,	6 0 0.
Shillong School Boys	,,	5 0 0.
Kison Roy	,,	7 0 0.
Dochhûma,	,,	5 0 0.
Saizâwni,	,,	5 0 0.
Mullia	,,	18 0 0.
Chêmi,	,,	0 2 0.
Hrangkima,	,,	4 0 0.

Roshema,	Rs.	3 0 0.
Chhûrgbawnga,	,,	6 0 0.
Kalua,	,,	12 0 0.
Sunday School May 4 thlengin		247 4 2.
Zosap kuta Nu-i Pawl 1909 Hmeichhe naupang skul	,,	48 4 0.
Khwvêlthanga,	,,	3 0 0.
Durtlang ho thaw	,,	9 0 0.
Tâma,	,,	0 8 0.
Laibiaka Pa	,,	0 8 0.
Lalshiama Nu	,,	10 0 0.
Lêta,	,,	4 0 0.
Thangkunga	,,	5 0 0.
Dohnûna,	,,	18 0 0.
Chiangkûnga nu	,,	1 0 0.
Daivunga,	,,	3 0 0.
Daikhara,	,,	1 0 0.
Darchhinga,	,,	2 0 0.
Tlangbawia,	,,	4 0 0.
Darţhianga,	,,	11 0 0.
Dokhama,	,,	5 0 0.
Khuanga,	,,	8 0 0.
Hânga,	,,	5 0 0.
Dêngkûnga,	,,	6 0 0.
Sohon Roy	,,	50 0 0.
Major Kennedy	,,	100 0 0.
Lianhminga,	,,	10 0 0.
Kûnga, zirtirtu	,,	2 0 0.
Laikhama,	,,	1 0 0.
Chelloni,	,,	0 2 0.
Liana,	,,	2 0 0.

Dala,	,,	20 0 0.
Valbuanga,	,,	5 0 0.
Tawka,	,,	5 0 0.
Zorûma 1911 a	,,	10 0 0.
Daia, C. I.	,,	20 0 0.
Bawka,	,,	0 8 0.
Lianhranga,	,,	3 0 0.
Kawlkhuma,	,,	9 0 0.
A za-in	Rs.	1067 0 0

——:0:——

AWM DAN THU.

Kum min hian mihring ṭhen khat te chu kan la rethei em em hlawma, ana chan chin bua an ziak chhuah kha tupawh in lo hria ulang in buhfai emaw thil eng nge maw zuar ulang a man in anga chuan mani hnam pui te hnena ngei hral ang chu u, Vai mai mai hnena hral a ai chuan kan ṭhian te hnena hral zawk zel ila an mani ho (chu chu mizo sawrkar hna thawk te an ni) biak rawn a leh tluk lu na a te kan hman ber te anni shia ; an ni pawh in in lawm tlan na thu ngai tuah bawk shela mihring hi lawm na leh vui na te tak te ṭheuh ani a ; in tih lawm tuak tum ṭheuh ila kan mizo ho tan thil ṭha tak a lo ni ang, Sap hnena leh thil dang pawi mawh fa hran a pawh an mani tel lovin vai te nen engkim kan ti ngai shi lova ; kan nu leh kan pa ṭha ber te an ni tih thei ani, Aijal chan leh Lungleh chan

thing tlang a mi zawng zawng in ka ril ru thu ka han shawi ang hi lo pu ve ṭheuh ang che u.

In thian,
K. Ch.

—o—

SAWM NA LEH FUHI NA :—

He thu hi vawi tam tak shawi ani tawh a; nimashela, tun a hian kei pawh in ka han ziak leh ang e. Hmana khan an ziak bawk a, in lo hre tawh vekang a, kei pawh in pawi mawh in ka hria chuvangin ka han ziak ve ani. Tuna hian kan zo ram a chan chin bu pahnih a chhuak tih thei ani. Pakhat chu a hming Krista tlang au an ti a, chu chu Aijal Mission veng a a chhuak a, tun a hian ka u nau duh tak te u, he kan zo ram a chan chin chhuak hi a eng emaw zawk tal chu la lo chuan awm shuh u. Tun a Krista tlang au chu Kristian te tan phei chuan kan chaw ber leh kan zir tir tu ber ani. Tin, Sawrkar chan chin bu lak hi dan hriat na tak leh thu mak hriat na tak ani shia, chu ti chuan a engmah ila lak lo chuan ngai tuah ve tawh la, kan mizo ho dan hriat lo zia te hi a mang an thlak te lai nen He chan chin bu hi mifing tak tak te leh mi dan hre tak tak ten kan mizo dan hriat lo hi khawngaih in ṭha hnem ngai tak in an ziak chhuak ṭhin ani Chu mi mi fing te min zilh na thu hi hre shuh ila, eng tik a age kan zo ram hi a lo fịn thei ang. Chu mi thu a chuan ka unau duh tak te u ka ngen a che u. Tuna hian mifing te leh mi dan hre te mit hmu chuan ṭawng thei lo leh ka nei lo ang kan lo ni e. Tin, Krista tlang au hi

hei hi a that na ani : Tuna hian mi tam tak in an khu a Kristian te leh an ram a Pathian hna thawh pun zia chan chin te an ziak ṭhin a, tin chu lo chu mi fing te leh lekha thiam te ram dang a, thil ropui lo thleng te leh Pathian hna thawh ropui zia an ziak ṭhina, chung i chhiar lo leh i hriat ve ngai lo a vang in i van duai em em ani. Kristian i nih phei chuan i chaw chu i ei lo ani ang. Tin Kristian lo i nih chuan tun a hian lo harh tawh la, Krista tlang au bu chu la ve teh reng. Matheilovin i in chhir ka ring lo. Tuna hian a eng emaw tal chu lo la ve hram hram teh u. Kei pawh Sawrkar chan chin bu hi ka la la ngai lo va, nimashela, tuna ka lo lak tak a chin a hian ka lak hma khan ka lo va â em ka ti in ka thin lung a lo thar ta em em a. Chu ti ang bawk in ila lak lo chuan tuna hian lo la ve teh i har ve deuh phawt in ka ring ani. Thil engkim hi a eng a mah fiah hma chuan kan duh mai tur ni in ka ring lo. Eng pawh ni shela, kan fiah hma chuan a ṭhat leh ṭhat lo kan hre thei ṭhin lo. Krista Tlang au hi chhandam na kawng min kawh hma tu ṭha tak ani. Sawrkar chan chin bu hi dan min hril tu tha tak ani bawk a. Chu ti chuan he mi chan chin bu la tur hian ka fuih a che u. He thu i chhiar hian i ril ru shiam thar rawh.

Tebawnga.

SAILO ṬHAT CHHUAH TIR NA BUL :—

A tir a chuan Pukawla ho vin Seleshi a khian Sailo zawng zawng khaw khat a an awm khawm a, an

khua chu shang hnih lai ani a; tin, an khaw lai a *Thuro* thlawk pawh an au thla thei hial a; chuti hnawp meuh in an lo tam a. Tin, an khaw pasal tha te chu heng hi an ni :-

Karhluana, Chawnbura, Chula, Thura, Chaltinchhinga, Pima, an za in paruk an ni chu. Tin, an khaw vang lai tak in, Sa-eka mi in an pasal ṭha ho tu ber Chawnbura an zuk thlem chhuah sak a ; tin, an in do ta a ; Tin, Seleshi tlangval chu an pung a, an han cho chhuak a, an hu phur em em mai a tin, Chawnbura chu a lo thawk a, lei khuara a lo ṭang a, 7 lai a lo chhun hlum a, an tlan chhe ta a, an haw leh ta a, Seleshi tlang val chu Pukawla'n vawkpui pareng tia a talh a, "Chawnbura tum ngam a piang in a sah an ei ang" atia ; a sha ei tur chuan Seleshi tlangval zawng zawng chu an ko Khawm a ; tin, a ei hmasha ngam an awm lo va, Chaltinchhinga'n Karhluana huena "Eihma sha rawh" atia, a narh ta a Karhluana chuan "Ka lem ngam ang em aw" a ti a, Chaltinchhinga chuan "Lem na po rawh, i kai za veng tur chuan kan han ei ve ang e" a ti a; tin, a lem ta a. Karhluana chuan "Ka lem ta e nau te u ei ve rawh u khai" a ti a : tin, an ei ta ṭheuh va, Vawk sha chu an ei zo ṭhel a, a tuk a chuan Chawnbura cho tur in an thawk ta a, tin, lei khuar a tang in a lo thawk a ; tin, a hnung lam a kei ka ni ti zawng in an tlan khal a, an han au va, ka thian te emaw a ti a ; a thian te an lo ni shi lo va, ral an ni tih a hriat ve leh ama'n a bei hma sha a, tin, a shir lam a hian tleirawl huai shen pakhat hian a ban ti hrawl a khaw chat hlau va, a dar-paw a thlau ṭhuai a, Chaltinchhinga chuan a lu chu a zuk la dawna ; tin, Chawnbura ṭhian te chuan Chaltinchhinga chu a kang darlukhum a an shat tlu ṭhuai a, Chawnbura lu chu Karhluana'n a la-

ta ; tin, an haw ta a. An mual lam na a an in hau va, "Kei ma ka huai zawk" ti-in, Chawnbura leh Chaltinchhinga an ni a, Vang tlang chuan, "Tun ṭum a zawng Chaltinchhinga a huai zawk" an ti ṭheuh va. Tin, "I ram mu leh ang u" an ti a ; Karhluana chu ho tu a an shawm a, "Lungbel i run ang" an ti a, Karhluan a ngam dawn lo va, Thura an shawm leh a, Thura pawh chuan, a ngambik dawn lo va, a nupui in "Kal rawh, i kal leh leh kei mah ka kal ang" a ti a; ani'n a nih leh" Ka kal ang e" ati a ; Lungbel run chuan an kal ta a. An han run fu hlau va, Thura chuan, Ṭhival te, Ṭhimal te a la a an haw leh ta. An mual lam na a chuan "Vana arshi kan hawl thla e" an ti ṭhin a : tin, Thura chuan a ṭhi lak chu a fate a beh in a awrh tir hlawm a, "Karhlu-ana kawt a va leng ula. Karhluana'n khawi a thi nge in awrh a in beh hlawm le? a lo tih chuan, "Ka pan van a arshi a hawl thla a lak aui "ti ang che u" a ti a. Tin, a lo zawt ngei a, an pa tih ang chuan an han ti a Karhluan chuan ram mut a rawt ve ta a, tlangval ho hnen a chuan "I ram mu ang u, Ngopa i run ang u" a ti a ; tin, an kal ta a, Tuithil dung khi an awzh a, an ral ṭhawn dawn chuan khua vawi thum a var khel a, a tuk a chuan Ngopa chu an han ṭhawng a, Karhluan a chu Chawrkhupa'n a mal pui ruh a khaw tliah shak a, a ṭhian te'n an chhan ngam shi lo va, a fapa pawh a tel ve a "Ka pa khi kan tlan shan mai dawn em ni ? " a ti a; tin, an chhan ngam lo tlang tai a, an hawn shan ta mai a, Chumi china chuan Sailo vin tlang an nei zau ta ṭul tul a, an ial ta a ni. Chhim leh Hmar upa te u, in hriat dan nen a in ang em.

Vailova,
Rotu khua.

———

MANI RAMA KEIMANI KUT CHUNG NGEIA THIL CHHUAK THEI VE CHHUN HMUSHIT SHUH.

Vai i rawn dawr hian i tangka lei chhun chu vawng tha tura hawn taka ruangin enga nge mawh vai kawr te hi i lei fo le? mi pakhatin dawr kaia thingtlang lam khualin vai a dawr lai in a zawt a. A ni chuan keini mizo puan tah ve hi chu a phawk ro shi a a var mang shi lova ṭhui mawi dan te kan la thiam ve shi lova tin anih hi maw le a ti a. E ṭhui mawi dan chu thiam mah shulangin mizo puan thui thiam Chawngbawnga rashi a awm e lawm chu mi hnena chuan ṭhui tir mai langin tuna i kamish a te khan cheng khat leh seki-thum lai i sheng shi a khang ang zat i shen chuan tha zawk daih shi tlo zawk daih bawk shi mawi ve hle shi in a thui mai ang chu, a thui man lah chu vai hnena thui ai in seki leh poi-sha eng emaw zat lai te in a tlem zawk shi a vai puan tlo hlei lo thui thui tir tei vet ai chuan tah ve ilangin thui ve ilangin a tha zawh mah a shin a tia. Mi khual chuan khai khai e i a dawn emaw ni mi vai dawr lai te chu sawi sawi shel tur emaw ni mi zo dang vai kawr ha lo awm tawh lo chuan mani chauh vin mani dan hi ngai hlu rum ilangin eng nge a sawt na tur bik ni? a ti a. Hei hi a pawi reng ani, mani kut chunga kan shiam theih ve chhun te kan hmushit deuh thaw a hnathawh kawr a te chauh kan hmang duh hi a ṭha lo reng a shin, vai te hi chi dang puan ban o, o, tunge i hriat tuna mani kut chhuak hlir hi vai lam mi te hian kawr a.

te thui shelangin puan lah chu a var mai kan ching bik shi lo a tial te pawh mawi ve fe fe kan thiam shi a kawr a thui a te phei chuan a mawi hiei hlei a shin tun hnu a Lushei reng reng chuan mani thiam ve chhun chu i ngaihlu ram a ang u chuti-chuan a thiam chhun-a te hian hlawk nan an lo hmang anga thil tha tih kha a lo lang talh tiah anga ala tha tur ani, in ngaihlut shak na kan uar lo chuan thil engmah hi a ṭha thei lo ani. Thil ṭha ber te kha chawi mawi na a awm lo chuan thil chhe ber a lo ni mai ṭhin. Mizo puan cheng khat leh duli in i lei chuan chumi i shin chhiat hma in vai puan chu cheng 2 emaw cheng 3 emaw man chu mathei lovin i shin chhe mai ang. Thil tin renga in chawi mawi na leh in hlutshak na kan ti uar tur ani, chuti lo chuan tlawm ngai fa te leh mi taima te an bo zo dawn. Vai dan shual ching leh mani mizo dan shual ching te apiang kha dem em em vek ṭheuh tur ani.

"LALPA CHU A LOKAL LEH ANG IN PEIH SHA DIAM ANG U"

Kan Lalpa, Isua chuan a tiam ang zel in a thu a lo thleng zel mai, Ama mi te hruai turin he Lei chunga hian a lokal dawn e, chu vang in ama duh zawng ti tu hi a va lawm awm dawn em.

Ngai teh ! Borsap ten khua an fan' lai in a hma an Rasi kawng shiam ṭhat thu shawi turin an kal ṭhina, ehu Rasi chuan Borsap duh zawng pawh a hre bika, Borsap pawh chuan chuti ang Rasi chu a ngai na hle bawka ; tin, chu Rasi chuan lal ho hnena chuan, "Borsap a lokal dawn e, kal kawng

shiam ţha rawh u, thing luang te paih bo ula, kawr te rum te chu ti rual vek rawh u, lei lawn ţha takin shiam rawh u, sakawr kal thei na tur zia apiang in shiam tur ani anga, chu ka thu shawi anga ti duh lo lal, apiang chu Borsap thin ur a chunga a thleng anga, hrem pawh an tuar anga, an tan a hreh awm hle ang, chu vang in pawi shak tur ani e," ti in a hril ţhin, a ni lo leh (Parwana] lekha tal in an hril ţhin (Luke iii. 4-6)

Tin, lal tumah in an hnial ngam hauh lova Rasi shawi ang chuan an ti ţheuh va, chuti chung pawh chuan lal ţhen khat chuan an lo shiam ţha lo bawk a, tangka te pawh a chawi tira, a khua leh tui in hrem an tuara, Rasi khan hril lo shela erawh chuan an tan phat na pawh a awm ani thei e, chuti ani shi lova an hriat na khan thiam lo a chan tir ani ber. (Luka xii. 35-40 leh 43-48 leh Math. xii. 37)

Tuna hian lal duh zawng hre renga ti lo chu an tan a pawi thei zia chu kan hre ta ; chuvang in Kan Lalpa, Isua thu shawi chu kan ti tawh emaw, kan tan a pawi mawh ber e, mi tan kan kep thei lo ve. chu vang in in ring reng in kan awm a ţul e (Luka xii. 40)

Kan Lalpa duh zawng chu kan hre ta, Thu hril tu ten chiang takin, min hriat tir ta, phat na reng reng kan nei hauh lo......

(I Johana II. 15-17.) "Khawvel hmangaih shuh u, a chhunga thil te pawh chu hmangaih shu ula, mi in khawvel a hmangaih chuan Pa (Pathian) hmangaih na a ma a awm lo. Tisha chak na te, mit duh na te, nun na chapo na te, Pathian hnena

mi ani lo, chung chu khawvel ta ani zawk e, khawvel chu a boral mek e, a duh na te zawng zawng nen ; ama erawh chu Pathian duh zawng ti tu kha chu chatuan in a awm reng' ti in a shawi a (I Peter I. 24 & Math. vi. 24) en ve bawk la.

Chu vang in kei mani mihring ngei pawh thi boral leh tur tih chiang takin kan hria, kan duh em em te pawh hi a boral leh dawn tih kan hria e, Pitera shawi ang in pangpar ang chauh kan ni e, kan tana chatuana awm reng thei tur chu a ṭul e, chu chu Pathian hnena hlim tawp thei lo va awm chu ani.

Mihring tlema kan hri shel deuh chuan thi thei awm pawh in kan in hre lova, chuti ang ani lo ve, naktuk leka pawh kan boral mai thei e, hri te pawh in rang takin min man thei anga. "Chu vang in nang ni pawh in ring reng in awm rawh u, in rin lo dara chuan Mihring Fapa (Isua) hi a lokal dawn avangin" [Math. xxiv. 44.]

In ring renga kan awm thei na tur ber chu Isua Kros put pui hi a ni, chu chu he ti ang ani, Isua tan hreh awm tuar peih tih na ni. Thu fing pakhat chuan (Wales thu fing) he ti ang in a shawia "Kros put hreh awm ber chu, Kros put lo chu ani" a ti.

Lianhmingthanga
Thakthing

—:O:—

ENGANGE SAWRKAR HNA KHER THAWH I TUM ?

Mizo fa reng reng chuan sawrkar hna thawh a mi hmuh a kuli te neia khua han fan vel emaw leh mi khua a sawrkar mi ni a va zina va chal lan hi kan la ngaihlu em em fo, dik zawng a dik hle mai, ram tina sawrkar mi hi nih duh in an phu mur mur mai ani. Chu chu ni mah shelangin ram danga phuk na mur mur hmun chu hna thawh na tur hmun pawh a tam keini mizo rama zawng chung angin a tam ve shi lova, tuna hian Lower primary te pass mi tam tak awm mah shelangin rashi hnazir nih pawh a harsha em em mai, mani mizo awm dan anga awm peih tawh shi lo Lungleh a emaw Aijala emaw kum rei tak lo awm that chhe zo tawh shi ten lekha zir thiama hnathawh na ropui deuh lungkhama an awm hi a dik lo ani. Dik lo tak tak ni ta shelangin an tih tur thil a tam em em mai. Rashi emaw Babu hlawh tlem deuh emaw ni aia thil tangkai tur zawk chu hmun 3 lai a awm :—Puanshu-mi te, Puanthui-tu te leh tlem tlem a sum dawn te an ni. Puan shuk in zir a ngai mang lo, thla khat emaw puanshu mi te hnena puan shu shelangin a thiam mai ang ; tin puanthui tu ni erawh-chu a harsha hle mai, a tlem berin kum khat emaw kum hnih emaw chu zir a ngai ani, a lo thiam chhuah hlauh chuan kum thum china mi ropui takin a awm thei ang. Tangka 50/-in puanthui-na lei shelangin a tawk mai ani, chu chu thla tlem te chhungin a rul zo leh mai shi ang. Paunshu mi ni erawh chu sabawn te Soda (chhangphut al) te a ngaia sap pakhat in

thla khat chhungin chẹng 10 te 15 te 20 te an pe du zel mai shi chuvangin sabawn man zawng zawng leh thawh hah man paih chhuah vekin hlep ngawt thla ral apiangin tangka 20 emaw 25 emaw 30 emaw chu a tling fan mai ang.

Sawrkar mi nih chauh in mi ropui leh mi zah awm nih na ani bik lo, pian na a fahrah chhe em em emaw leh mi rethei em em pawh khan chutia a in pei pun in emaw a in hman ṭhat a tangka te a lo ngah chuan lal ang ani tawh a, mi zah emaw mi hlauh emaw a phur a a tan thawven na hlir in a hmuak tawh ang. Kan mizo rama hian in hlawh fak na ṭhatak tak a tam vei nen hian mahshelangin tumah in kan ti duh lo ani. Mistiri hna te lungchher hna te thil dang hna ṭha pui pui thawh tur te atam em em ani. Tun laia Lungleh a emaw Aijala emaw Khasi te vai te hi an lo chhuah tir laiin engmah an ni bik lo henga hian an in hlawh fa a an lo in pei punga mi hausha tak takin an lo awm thei zel ani, thing zai te thing leh mau tawlh te chhiah chawi te a la amw shi lo tun lai engmah sawrkar hnena chhiah chawi ala tawm hma hian engkim lo bei ṭan ilangin nakina kan tan a ṭha em em tur ani.

In hlawh fak na heng ka shawi zawng zawng a hian thawk peih fa te lo awm shelangin chung chuan kuli an awl phawt tur ani, sawrkar pawi mawh khar tu ber an lo nih dawn avangin. Tuna in hlawh fa te hi kawl a ni chhuak chhiar in zi mur mur ilangin thing tlang lama kuli phut te hi a vang sawt tur ani.

HNAM DANG TAN PUI SAWT NA ENG NGE AWM ?

Dawrpui ni in Aijal a hian mi pakhatin ar a rawn zuara rashi pakhatin 'Ka thian i ar zawrh chu eng zat nge i chhiar le ?' a ti a ani chuan 'Duli lai ka chhiar ' a ti a, rashi chuan ka lei ange aw, kha ta khan lo ding reng rawh pawisha puk tur ka han zawng tange a ti a ani chu a lo ding reng a rashi in pawisha a han zawn hlan chuan vai pakhatin a dawn na zah chauh chuan a lo dawn bawk a, rashi chu a zuk thlen leh ve leh chuan khai le i ar chu han phelh te leh a ti a mizo chuan vai hnena hian ka hralh mai zawk anga mi dil mi dil maia a ti a a man in ang rau rau va chuan mizo chuan in rashi hnen a hral ai chuan vai hnena chuan a hral ta zawk a.

Hei hi a ṭha i ti em ka thian he chan chin bu chhiar tu, i ti mang lo ta ve-ang. Tuna kha mi zo fa ngei kha an khua a thlen hma in emaw dam lo in emaw hreh-awm tuar in lo awm ta shelang-in vai khan nge hmangai in chaw te leh tui lum pe a i rin mi zo rashi khan ? Matheilovin mizo rashi khan thi mashelangin a ruang chu vai ai kha chuan a hlawm zawk tur ani. A chang chang pawh ani lo hetiang hi Lungleh dawrpui a leh Aijal dawrpui hmuna chuan a awm fo ṭhin ani, chu chu a zah thlak em em ani. Mani leh mani in ṭanpui a hlut zia mani hnam zinga awm fo chuan in hre lovang. Mi

hnam zinga thla khat emaw ni thum emaw lek pawh va cheng ulangin in hre mai ang. Mani leh mani ang thei a awm lo ani. Tun hnu a tupawh in mani hnam te ṭanpui lo te kha mi shual a sawi zawk zel tur ani. Thing tlang a mi te ram danga zín ngai lo te leh hnam dang pawl ngai lo te hlir in ni avangin in hre chiang lo ani a, he thu chhiar hian mani hnam in ṭanpui a hlut zia i lo hre tawh ang u.

Hnam dang ṭanpui sawt na engmah a awm lo, a sawt na ber chu Mani hnam tan pui zawk lovin ka hnena a hral zawk maia a va shual em tiin kan kal velch kan hnung lama mi kawk in mi nui shan zawk tur ani. Ṭanpui ngai na hmun a tu hnam te pawh tanpui zel tur ani a dam reng ve ve te kha hnam dang aiin mani hnam hlut shak zawk tur ani.

Printed by S. C. Dass, At the W. M. Press, Sylhet.

MIZO LEH VAI

CHAN CHIN BU

Bu 9 na. | SEPTEMBER 1913. | A man kum vei chhungin cheng 1/- khat chauh ani.

Ka thian,

Tun thla hian he chan chin hi a lo chhuak tlai em em ani. Engmah vang ani lova a shiam tu hian thu chhut chhuah na tur kawl chhut na pisa hna avangin a chang lova chuvangin dan pang ngai ang in a thawn theih lo ani,.

Lamlian dunga Melveng emaw, Lal khua te emaw, hi khaw thar kai shawn kai shawn lo vin awm na ngai awm reng ila, khât tak in, in sha ila, huan tha tak shiam ila, huana thil tin reng ching ila, kan thil chin te alo ran huna ram tina zuar ila, an hral thei anga, chung ang thei man te pawh chu tlem tlem in khawl thei ila, nakin huna chuan tam tak alo ni thei anga, kan lo hau shak pui em em tawh ang. Anṭam te hi thal lai in ching ila, tin kan rin pui ber tur chu thlawh hma lo ni shela, taimah takin thlawh hma te hí lo bei fan fan i!a, vai ho hnena te buh fai kan hral thei ang, ṭi chuan kan vai buh puk te pawh zawi zawi in kan lo rul leh thei ang. Pem pem

tun lo vin, awm na ngaia awm reng ila engkim kan nei thei zawk ang. Sawkar tangka puk la chu rul leh ngei ngei turin min tiam tlat sia Pem mah ila kan awm na Lal hnena kan hming an ziak zel shia. Sum dawn' leh awm hmun ngheh ngai tuah a tha ber ani. Hna thawh a tha ber kan thawh lo chuan eng mah kan nei thei lo anga, Mi te an hau sha kan tih hi an thawk hma sha a, an lo hau sha thina ni.

NUPUI PASALIN NEIH THU :—

Nupui pasal in neih hian palai in an shawi rem ta tih ve leh. An rem chhana chu in khaw chhiar tu ziak tir in fel takin mipa lam leh hmei chhe lam hian vawng tawn ve ve ila, Palai leh Lal leh upa te hriat tir ila, an lekha vawma chuan palai in an hming ziak ve bawk shela He ti zat an pe ; heti zat, chuti huna pek turin kan rem ta ti-in ziak ve shela, Nakina buai na lo awm mah shela a buai shei thei lo vanga, mitam tak man kawnga an buai thin Palai te an zawt chhuak leh kher thina, nikhaw rei a phei chuan an palai te an lo thi theia, chuta a tu ve ve pawh in dawt te an lo shawi mai thin Chuta Lal leh upa ten a rem ngai na hriat lo va, thiam lo tur thiam ta te, thiam ngei tur thiam lo pawh an awm thin. Lekha ziaka vawn a tha ber, Tin, mi chhia chu khaw tina vak vak mai kan ni shia, chuti ang lekha vawn' reng chuan, Laldang pawh

in an lekha ziak chuan thu dik tak in an rel shak thei anga. Nupa kawnga buái na a, tam chuti zatin nau kan khal an tia, an nin in khal lo an tia, buai an awm bawk. Hman laia lekha awm hma kan lo buai mah ti-in tuna, buai thei lo tawp in lekha a awm shia, tih theuh a hun tawh a ni. Man in pek lam te, thu in tiam lam te, thu pawi mawh hriat rei tur tawh phawt chu hriat pui leh palai te hming ziak-in fel takin dah tur ani.

—:O:—

I HNAM TAN PUI LA A MAWI E:

Ka thian i hnam te i tan pui ngai em? Tan pui e a, ka tan pui em em a shin mani hnam ka tan pui lo in ka tan pui loh a te ngei kha, kei mah ni Lushei pui te an ni shia, Lushei fa te an nia, a va zah thlak dawn em ve le. I hnam puia te nen khan pum khat kan ni a shin. Mah ni hnam pui chu chhe tak mah ni shela, zah pui chuang tawp in khawi i hmuna pawh ti muang tur leh ti thla muang tur in kan bei hram hram tur ani. Chu chu a fel ber in ka hria ani. Tin, thu kawng khat shawi leh ila, Lushei nuia then khat te chu sual em em kan awm bawka, Vai fa te chhe tak tak ve bawk te tha tak anga kan ngaia, Suah sual nan a kan va hnam hi, a pawi i ti ve em ?. ti e pawi ka ti ngei mai a shin. He mi te mawlh hi a pawi ani. ram tina an duh duh in min shawi leh shia, Sual anih vek le, mah ni hnam pui chunga sual ila, a tha ani. Tin, sual hi chu sual loh thei ani lo va, mahni hnam pui chunga sual ani vek

le sual ila, a tha em em in ka hria, Chhiar tu ngai tuah ngun teh mah fel i tih ve zawng ani em ?. ti ve ngei in ka ringa che, Tin, kei mah ni hnam pui tlangval then khat te sual em em kan awm bawka, ana zawng chuan a that thei loh hi chu a hriat renga, in shum thei deuh ila, a tha ani. Heti ang thu hi :—Kan va in rima, duh manglo chung emaw in, kan va in thlema, thei pa tawp in kan va in thlema, tin chu chu lo va hlawh tling ila, nasha em em mai in mi hnena an va uanga, a sual em mai, a sual em mai kan va in tia, nula tha deuh nimah-shela, man tam deuh man tur pawh shai chhiat a vangin tlem te man in kan in shiama hei mawlh hi bang thei bawk shela, a tha em em ang. Tin, mi lo duh ve leh a sual lam pe lo ila, a tha lam pe zawk ila, tumah hriat lo turin in shum ila, kan shawi lo chuan, tumah in an hre lo vang. Aman ngai bawk a tira a tum tawk a an ruata bawk kha a nei thei ang. Tuman a sual an hre lo anga, a pasal neih huna chuan, shawi ruala an ruat tawh lo anga, a mawi in a fel ani. A shawi shawi chawia ti shela, in ngai thu reng reng hi chu zep tlat thei ila, a tha ani.

In ngaih hi zawng khawi rama mah an ti bo thei lo ani thei e. Shawi loh thu hi erawh chu shawi loh va ti-in an rema, a tih thei bawk chauh ani in ngaih hi erawh chu khawi rama mah a reh thei lo an ti.

—:—

MIZO TLANGVAL.

Mizo hi tun hmalam kha chuan chi dang te hian thil tin renga min deu em em thin ani, chu chu

engmah vang ani lova vai angin thil engmah zir na hmun rem chang emaw thiam na hmun a buat shaih nan hun in ala daih lo reng ani a. Tuna china tlem tlem in kan lo puitling deuh deuh tawh anga chi dang mi sawt na em em fo hi kan la hneh ve ang. Kumina Abor rama kan mizo tlangval ho 1200 lai an zuk kala chumi an zuk kal na rama chuan thla 8 lai kawla ni chhuak chhiar in puak rit tak tak phurin an zuk awm khaw chhuak zak maia chuti lai chuan an ni ho chauh chu ni lovin chi dang Gurkhali emaw Mirawng chi emaw anmani aia a leh hnih ngawt a tam kuli mi an awm ve a ma shelangin chung hnam dang zawng zawng ai chuan an tha in an taima in an hman tlak em em tih nasha takin an sap ho chuan an lo hre ta a thih pawh hnam dang aiin an thi tlem bik a dam pawh an dam thei bika, hemi avang hian kan mizo hnam hi Abor rama chuan a zuk mawi ta em em ani. A mawi a vanga sawrkar in nakkum lama kuli atan an la phut in erawh chu a pawi em em tur ani tih theih ani. Kan dan tha pakhat chu rit phur in chhawk kan hman hi a thi em em mai, tun hnu a hnam chawm fa chu puak ka phur lovang tumah in kan ti theilova chuvangin he dan tha ber hi ban lo turin rilru a vawn tlat theuh a hun em em ani. Chung dang te chu kan mizo ho angin ram laka in chhawk an hmang ve lo, "A hlawh zat ka hlawh shi a engange ka chhawk anga duh leh thih pui mai mashelangin kei atan pawisha pakhatin hek na a awm love an ti maia kuli chauh te hi an in kal sham zel

mai ani. Keini mizo ho chuan hetiang thu hi i ching lo theuh ang u.

---o---

MIZO IN ZU IN DAN AN THIAM EM ?

Mizo in zu kan in dan hi sawisel-na tur tam tak a awm. Sap in zu an in hian keini mizo ang-in an rui in an phar an pharin pawi te an tawk hek lo an shawi dawk hek lo. Keini mizo eraw chu zu kan ruih veleh hian lal ber emaw leh hmel-tha ber emaw thil ti thei ber emaw challang ber emaw kanih kan ti ta a uan na i-h bengchhen-nan kan hmanga heihi a tha lo em em mai. Zu hi taksha tan a hman dan kan thiam chuan dawm-dawi tha tak mi ti shar tu ani, mashelangin a hman dan kan thiam lova cher nan emaw dam theih lo nan emaw kan hmang. Thla khat lai kan nghei vung vunga kan han in vekin vawk ruih tak-in kan in rui ta chiam maia heihi a tha lo ani. Tlem tlem in no hnih emaw no khat emaw a aia tam pawh a in fo te chuan in ta mah shelangin a pawi lo. Thil engpawh a hman dan kan thiam chuan ek pawk in that na a nei zel, chuvangin kan zu in dan hi chaw ei dan pangngaia kan ei ang ngat hlir hian a dan leh a tawk chauh nei thei hram hram lo tum ilangin a tha em em ang. Hnam dang ai in mizo in zu ei dan kan thiam lo ber tih theih ani. Zu hian sual na a ngah zia mai chu sawi shen rual lo ani.

---:o:---

MIZO LEH LAKHER IN PAWL THU.

Zova chuan ka thian duh tak Khera kan in a hian lo leng ve te khai ti ti thu khaw chang i lo

shawi dun te ang thingpui tui i in ve ngai ṭem ka nupui kan chhum tir ange atia. Ani chan in ve ngai bawke at ia Zova chuan ngawi te in rama vai an lo awm na chin hi chu ala rei chiam lo na a, nimahshela kan ram an luah na leh in ram an luah na chu an in tluka, nimashela naugni lam chu Lakher babu emaw sawrkar hna thawk emaw, in la awm lo reng reng a, in la tam ve lo mang bawk emaw ? a tia, Khera chuan khai shie chutichuan miṇ tih shuh ma ta che tuna chutianga sawrkar hna thawh te zir in lo thiam ve mah ila, nangma ni mizo vin engkim kan ai in ia thiam in in hre hmasha zawk zel shia tin a bul lama in awm bawk shia, engmah kan thiam hi a tang kai ve hlei nem maw, kan in tih hah ting ani a lawm maw, kan ram Lakher ho awm na sawrkar chan hi a tlem shia, tuna kan khawpui deuh Serkawra hian vai te Lakher sap te an awm na a, chutianga tang-kai tur lah chuan in lakher rasi pakhat leh naupang zir tir tu tur lah chu an awm ve ve shia a dan chu nangmah ni lam bawk in ni shia, chuti ang mai lo chu sawrkar hna thawk tur leh pawisa han hmu chhuak na kan hre ve nem maw a tia. -Tin, Zova chuan ani tak bawk e, nimashela in that chhe lutuk ka ti ani Lo in nei leh kei mani lam lei pui tia lek lek parual deuh chhung pawh in in neia, chumi lo va chuan vaimim te, buhtun te buh chang aia nasha in in ching zawk mah shia, chutiang zinga chuan buh reng reng a thang thei in a hlawk thei ngai em ni ? Lo lama riah erawh chu in taj mak nä zawng tak ani hi a tia, Anih Khera chuan Khaie ti tak ema chuan nang ni hmar lam chuan

hreh awm tuar te, tam tuara te pawh ni kum 1912 mautam tam kum a te pawh kei ni lama chu Vai buh phur na a la deuh bawka, kan phur ve mang hlei nem ram hnuaia hna mai mai te kan ei mai maia, kan cher chuang hek lo thih pawh kan tam chuang mang bik hlei nem a tia, Tin, zova chuan hei pawh hi in that chhiat a vang bawk ani hi, eng lai pawh in bahra la hi laih log kum in neih hek lo. Tuna in dai kianga te hian ram vah thei pawh anih lo hi bahra khur chhunga kan tla thawi thawi fo maia lawm atia, Khera chuan anih lo leh kei ni ang te hhian thiam tak te lo ni ila, Babu hna a zawng te kan thawh an phal ve ang maw a tia, Zova chuan an phal ve awm mange aw, tuna Sherkawr khua a te pawh Damdawi in a awma chunga te chuan Compounder an tih anga te hian in ta nga, a thiama in thiam phawt chuan sawrkar hna thawh tur zawnga awm mai thin, ngai tuah ta che hma shanga ta tawh in ram lah hi ram lah hi ram bawl hlawh tak tak ani fo shia, saihri vei te, ui thak vei te lah hi chhiar shen le hial ni in ka ring ani, a tia thu dang chu i shawi tawh rih lo vang tawk tawh rih rawh she, Ni danga ila shawi dun leh ngai an tia an tin te a.

—:o:—

MIZO AWM DAN DIK LO ZIA :—

Mizo kan awm dan hi dik lo em em in ka hria ani. Heti angin.awm ila, tun lai vai len china phei hi chuan, tna zual in ka ring ani. Tumah hi duh am bik awm lo hian awm ila, eng pawh tih dawn

hian engtin nge ni ang ti in fel tak in in rawn zel ila, kei ka fel bik emaw ka fing bik emaw ti lo vin, tin nuleh pa nei lo kan nih leh u emaw, kan neih chuan, kan u chu a zai ngai deuh ila, ani pawh chuan U ka'ni a engkima ka thu an ngai hi tih vang in'a;thu duh bik em em lo bawk shela, a nau te pawh ni shela, a fel zawk leh a tha zawk an hriat chuan a fel leh a tha a piang zawm shela, a tha in ka ring ani. Tin, in dang lovin in khata hian awm ila, tin tupawh in mihring thawk mawh hi a hreh awm zia leh a rual awh thlak hre rengin zai dam tum hram ila, tin, kan chhung te chunga kan thin una a pawh chu ngawi pui deuh tum bawk ila, tichuan nun khaw nuam pawh kan awm thei deuh in ka ring ani. Tin, mizo nuleh pa hi, an lo reh thei zia mai chu, Then rual te pawh pawl hman lo hian, mi zuleh sa pawh ei hman lo hian fa te hi an buai puia, tin a nakin lawka fa te an lo puitlin dawn lam te phei hi chu nghak zo pawh hi kan awm mang hek lo. A rethei chauh kan puak hlawha, chuvang in in dang lo vin, awm ila faten mi han pui thei hun hi in dan huna ruat ila, chutichuan mizo hi nun khaw nuam deuh pawh awm in ka in ring ani. Pathian zara thian te u, a hmei a pa in heti ang hian awm i tum hram ang u. Tin, mizo kan awm dan hi chu kan thawh zawh leh kan nun khaw nawm dawn ve leh ka] in dang thina, thawk mawh takin kan awm leha, Mizo kan dan hi dik lo em em in ka?hria ani.

Tin, heti ang hi dik lo em em in ka hre awk ani:- Chhung khát zinga mifel deuh leh thil ti thei deuh

kan nih chuan kan chhung te hi kan hmu sit ta maia, hei hi a dik lo bawk âni. fel deuh pawh ni mah ila, mihring pakhat a in tlin thei lo ani, chuvangin mi hring tam a ṭangkai ani.

I ḤNAM TANPUI LA A MAWI E.

I hnam pui te i tanpui em ? Tan puie a, ka tan pui em em a shin. Mahni hnam ka tan pui loh chuan, ka tan pui loh a te ngei kha kei mah ni Lushei fa te an ni shia, a va zah thlak dawm em ve le. I hnam pui te nen khan khaw hmun khat ka nia, taksa pum khat pawk kan nia shin le, Hnam khat hi pum khat kan ni vek a shin le. Mah ni hnam pui chu chhe tak nimashela, za pui chuang lo\ in khawi i hmuna pawh ti lawm tur leh ti thlamuang tur in ka ti hram hram tur ani. Chu chu a fel berin ka hria ani. Tin thu kawng khat shawi leh ila. Lushei nula then khat te chu sual em em kan awm bawka Vai fa te chhe tak tak ve bawk shi ta tak anga kan ngaih a, suah sual nana kan va hnam a hi. A pawi iti ve em ? Ti e pawi ka ti em ema, kan hnam tlawm na nih bawk in ka hria a, ka lo zak thei em em a shin la. He mi te mawlh hi bang thei shela, ka lo ti ber thin ani. Ram tina ka hnam deu nan tak min hmang leh shia, sual vek leh kan hnam pui te hnena te hian sual zawk ila, a tha ani. Sual hi chu sual lo thei ani lo.va, mah ni hnam pui chunga sual hi a zia a awm nasha ani. Chhiar ta ngai tuah ve teh nang eng ti sual nge i duh sual vek vek shia chuan, Tin kei ma ni hnam pui tlangval sual tak an awm awka, an zawng chuana that thei loh hi chu a hriat renga, in shum thei deuh ila a tha ang, Kan va in rima duh mang lo chung hian kan in thlem kan in thlem a, chu chu lo hlawh tling ila, nasha em em in mi hnena an va uanga, a sual em mai a sual em mai kan va in tia, Nula tha deuh man tam ḍeuh man turte pawh i ang chhiat a vangin man m n lo hial in

kan in shawi chhe thei ani. Hemi hi bang tur ani bawk. Tin, mi lo duh ve leh sual man pe lo ila, a t a kum pe zawk ila. Tu ma hriat lo turin, in shum i a, kan s'hawi lo chuan tuman an hre lo ang. a man ngai bawk a tira sman tawk a an ruat bawk kha a nei tur ani. Tu nan an hre lo ang a tlangval leh a mah mai e uan a hria anga, a pasal neih hana chuan shawi raul la an ruat lo vanga, amawi in a fel ani. A sawi sawi chawia ti shela. in ngai thu reng reng hi chu zep tur ani.

In ngai hi zawng khawi i rama nah an ti lo thei lo ani thei e. shawi lo thu hi erawh chu shawi lo va ti in an rem a, In ngai hi dan ani mas'hela, shawi tur ani lo ve.

MIZO KAN IN ZAH LO ZIA LEH DAN HRIAT LO THU.

Kan Lushei hnam zinga hian lekha thiam tak leh ro pui tak te an awm tawh a, Sawrkar hna thawka fel tak tak te ropui fe fe te an awm tawka, Dan kan hre lo va, kan mizo pui te Sawr-kar hna thawk te zah na chang kan hre lo va, an thu te kan hnial emaw, kan pawi sa lo emaw, kan mizo rama hian lo bang tawh shela, Kan hnam hi Bengali ho te leh Gurkhali ho te hian, tlem in min zah thei zawk ang. Rasi te leh Babu mizo awm te hi lo zah thei ila, kan hnam hi a mawi zawk anga, mi te pawh in min zah zawk ang.

Rasi lo in sap biak thei ani shilo va, Babu lovin lekh a ziak, thei ani bawk hek lova A tir in Rasi lo ni mahshela, cheng shawm leh duli te an lo hlawh tawh chuan Babu an lo ni tawh, Eng lai pawh in Lushei ziak tu hi Babu an lo ni fo thin. Kan rama hian mi fel nih lo tum theuh tawh ila, mi dang hnam te pawh in kan hnam te an lo zah thei ang. Kan hnam te lo in chawi mawi tawh ila Bengali hnam ang hian lo awm ila. Tuna Bengali hnam te hi thu pawi mawh sap hnena shawi khawp hial te lo nei shela, Dawt ngawt pawh in an in tan puia an hnam tih mawi an tum em em a. Tin, Gurkhali dan chu

mi te nen lo in ti thin ur shela, an tang kawpa, thi khawp hial pawh lo ni mah shela. an tang ſan fan thima ani, Mizo hi tuna chutiang in awm ila, thih na khawp hial te chuan kan in pui loh zia tur hi mak deuh ani. Chhung khat te erawh chu kan in tan bawk ani thei e. Vai an tan lai chuan Compounder te Babu an ti thina, Mizo an ni tak a vangin Babu tih pawh an hlawh lo ani. An hming kan ko ſawk mai ani. heng te hi kan mizo ham sual zia a lang ani. Hnam tin in zah tawn in awm ila, dan tha ani ang.

In mang an lai chauh lo chuan Sawrkar hna thawk tu te in zah duh lova, in mang ang zet huna chuan in ra'wn leh shia, tlema an vuai chah deuh an hman lo lai in tawk te hian in phun in phun shia, tuna china dan fel lo zawh tawh hram hram rawh u.

"Hman deuh va khan in lekha ka han thawn tawh chia; mah shela chan chin tam eng mah ka ziak mang love, chuvang in ka han chhun zawm leh châk em em ani, tin, ka thu ziak te hian nang mah tlem in a ſuih thei che leh a tan pui thei che ka ring em em bawk e.

Thla khat ai in a tam ta Aijal Thakthing veng chuan Harh na dilin zan tin March thla chhung khan kan inkhawm thina, Kros sipai ho te in khaw vel (mizo ram) an ſanga Lunglei thleng in an kala, Lunglei a chuan Harh na chu a lo thleng ta nghala, mitam tak Kristian lo muhil te kha an lo harh zo ta a, (Math: XXV. 1. 12) a thu ang chuan ; tin, chu mi lai tak chuan in Champhai laſna nasha em em in a lo thleng leh ta a, mipui tam tak bawk chuan Lal Isua an lo ringa, Kohran ho te pawh an lo harh leh hle bawk a ; tlem in a chan chin Champhai a mi chu shawi ila :—

(1) In reng reng in a leng thei lo va, an Skul pawh in a leng hek lo va, a bang an thiat zel a, chu ti ang in hmei thai in te pawh an thiat zel a ; khawlai hlir a an lo in khawm leh thin ani.

(2) Mi tam ber in Isua tuar na an hre bik e, then khat in, kut phah a an tuar a, Isua kut phaha an kilh na ni awm tak hian an tuara, na an ti e m em a.

(3) Mi thenkh at in Isua nak a Rome Sipai in an chhun na nâ ni awm tak hian an nak a alo nâ em em a, a vial avial mai, he ta Aijal a pawh a awm.

(4) Mi-dang chu a lu (a chal ki) zawng zawng hi a lo na em em a, Isua hling lukhum khum na na chu a lo en tir bawk a, engmah reng reng a ti thei, lo va, a kun reng mai a.

(5) Mi dang chu a ke phah a a lo na leh em em a ; chu pawh chuan Isua ke a thir kilh na a an kilh-beh na kha a en tir bawk a.

(6) Tin, mi dang chu Isua khen beh ang tak in a ke pahnih hi a in chher chhuan a, a ke zung pui in a ding a, a ban a zang phar bawk a lu hi a kun bawk a, a meng reng shia, a tawng thei tawp lo mai, a hmel awm zia te pawh chu mit thi hmel â ang hle a, amaerawh chu nasha tak in a thaw chhuak a, a thaw te pawh chu mit thi rim a nam hle a, a na kina chuan a hmui te chu alo khing zo ta a, a mit khur te pawh a tla ta riap mai a, chu ti ang in tumah phel thei rual lo vin dar 2 lai a awm a, tu mah in a ke in chher chhuan chu an phel thei lo va, mi pakhat in "In ti der ani ang e, in thei tawp in la chhuah lo ani ang" ati a ; ama pawh chu harh na a la chang lo va, chu chu lo kal in a ke chu pawh phelh tum in a lo kala, a thei lo va, "I hmangaih na a va nasha em" ti-in a ke bul atlu in a tap ta a, tin, chu mi chu, chuti kau va rei awm chuan he ti ang in a ti a, "Tuma tawngtai na in ka awm dan mi phel thei a awm lo, mi pakhat tawng-tai na chu "Lalpa. Kalvari tlang thleng in ka zui ang

che" ti khau mi phel ber in ka hria," atie", an ti ; chu chuan thu pakhat a shawi, heti ang in :-|"Pathian chu ka hmu ta, Van chhum ti a ani, ka en in a lung a awi ngawt mai amaerawh chu a hmel a chuan Van a mi te chu an peih ta, lei ani te pawh in hna chu an thawk zo ani ta' tih hmel pa in a lang e," a ti bawk a, Chu harh na chu a reh thei mang lo ve,

DURTLANG LAM THU :- April 6 a tang in 13 thleng in a zual pui lai ani tun thleng pawh in a la reh lo ani. Durtlang Suaka khua a nasha tak in alo thleng a, nasha tak bawk in mi a ti harh a, mi tam tak te chu a ti thiang hlima ; tin, thu pakhat mak deuh bawk a awm, mi pakhat ding reng in a khur a, a khawng zo ta a, awm hmun a shawn thei ta lo va chung lam a en ngam tawp lo va, Evangelist, Vanchhunga te mi dang te pawh an awm, chu ti lai in Van lam a en chuan Isua Lal thut thleng (White thorne) a hmua, Isua pawh a hmu a, Abrahama pawh a hmua, "Chung lam en hram hram rawh", an ti thin a, a en hram hram a, he ti ang in "Abraham a chu, Isua hma a adinge, tin Isua shir lama chuan chhum mum (ball cloud) a hmua, pakhat vei lama, pakhat ding lama ding lama mi chu a var tha em em a, vei lama mi chu a thim em em ", a ti a; an ti a. Tin, Durtlanga he ti ang in harh na a lo thleng tih kan hriat ve leh kei ni Thakthing veng a mi te chu Pathian ni a in khawm hman tirin, Durtlanga kal kan tum a, Zosap veng te pawh: tin, hetiangin, Thakthing Kohran te chuanthin lung hrang kan lo nei leh ta a, "Pathian khawi a pawh a awm, he ta pawh a awm a, khi ta pawh a awma, zan ina in rin ni hian Pathian in malmi shawm shak zawk shela, an kal a ngaih loh nan" ti in thinlung kan pu ta theuh va, thei tawp kan chhuah theuh bawk awm e. In rin ni zan chuan a shi te chuan kan tem ; tin, "Pathi n mai shawm na he Thak thing venga hian ilo nghak mai z wk

ang u, alo thleng ve phawt ang kan tia, tumah kan kal talo va; tin, Pathian ni zinga hian rei lo te kan in khawm a, chu ta pawh mal shawm ruah chu tlem in a lo tla, tin, zan alo nia; tapawh Pathian awi lo pawh shawm hau shi lo vin, tam tal an lo kal khawm ta maia, hla deuh mel khat lai mi unau te pawh an lo thleng a, zan ani shi, he mi zan hian Pathian thu awi lo ho te pawh in. Thlarau thiang hlim a thlen an lo ring reng tawh, a va mak em, "Chung nung ber in a thil tih mak--

A ruk in a zo vek tih chu al mi.

Tin, hemi zan a hian Zosap vang ho pawh nasha fe in an lo harh a, an hlim em em mai a, kei ni ho pawh chu kan hlim em em mai a, a tuka chuan Zosap vang Chapel thara In khawm na kan lo nei tan ta a hapta khat ngawt mai kan lo in khawm, then khat te chu an hilm em em a, then khat te chu an hilm rih lo, he harha a hi Presbytery nen a in tawk a, mi chu kan tam hle mai, mi pui chu chhiar thei rual ani lo va, 1000 chu mathei lo vin a tlem ber a pawh tling in ka ring e. Biak na in chu a dung 60 feet, avang 40 feet ania, kan leng hau lo a chan ve lai pawn a kan la awm ta fo bawk a, in chhung chu kal na pawh a awm lo tih thei ani.

Harh na thleng hma sha kha ang lo tak ani, Tun a chuan in hming pe duh an tam lo ve, a za-in 30 lai ani. Pathian in 20th hian Baptisma 68 lai in an chang ta bawka, a va lawm awm em, heng chan chin ka ziak hi Aijal mi chauh hi ka hmu ve in ka hre ve ani, ram dang ami chan chin te hi erawh chu ka mit in a hmu lo va, tirh ko khaw fang te chauh hian an hmu a, a chan chin in khawm na in a an shawi a, chung te chu ka ziak chhauh ania, heng Jo

pawh hi chan chin dang te pawh a tam hle mai. mah shela, ziak shen ani mang lo ve, a pawi mawh chauh ka ziak ani. I hriat ve a tan ka duh em a vang in, Tin Mizo hmar chana Kristian 2000 lai an lo tling ta, heng hi Baptisma chang te leh chhiar ngam tak tak te a ni; henglo pawh hming pe te chu a zat ve lai bawk tur hi an la awm ani. Pathian ram chu tam chhuug hian alo pu pung ta ber ani. Kum hmasha te zawng zawng ai khan zo tlang a chuan tam chhung in a lo pung ta ber ani. Kum 1913 chhung hian ang nge anih dawn hriat thei ani lo ve. Harh na avang hian alo pun le leh a rin awm e.

Tin, thu dang beng lut deuh pakhat chu :-- Taitea, Lushai pakhat ama chauh in Meitel biala thu hril in a awm a ; Meitei ho leh Vuite hmar ho zinga a shawi a, eng mah a nei lo ani a, *Kros* 'thu pakhat lekha bu, Chhiarkawp bu chhan na tia lek kha, chu lekha bu chu zuar tur in a kala, thu bril in an lei duh em em a; lekha bu tam tak an lei shak a, a hna thawh chu Lalpa'n a tan pui em em; ama chauh ani a, a tan tawngtai shak tlak ani; khawngaih tak in Lalpa hnena 'tang tawngtai shak in tanpui tlak ani em em e.

—:—

"LAL LAM LIAN SHIAL RAWH U"

Pathian lekhabu kal na tur kawng te buat shaih rawh u.

Lekha chhiar thiam leh ziak thiam hi thil hlu tak ania, mitinin thiam ṭheuh tur rêng hi ani, thiam ve lo chu piang sual ang deuh kan ni. Mah-ni ṭawng tak ngial pawh a lekha chhiar thiam loh hi vanduai thlâk nasha tak ani. Ram tam taka mi tam takin Pathian lekhabu an chhiar mai avâng-in an sual an kal shan a, Lal Isua an lo ring ṭhin. Chutih avâng-in ram danga te chuan Pathian lekhabu zuartu an vâk an vâk ṭhina. Kim lo taka kan kâ maia shawi leh chhawng tura kal mah hi Pathian hna thawh kan tih chuan Ama thu chhuak lekhabu ngei mi hnena pék hi a rawngbawl na ropui tak ani ang. Amah erawh chu chuti anga nasha taka thawh na turin Mizo zinga lekha chhiar thei an la tlem êm avâng-in Isaia'n "*Lal lam lian shial rawh u, A kawng te ti ngil rawh u*" a tih ang in, Tupawh Pathian lekha-bu zawrh duh emaw pek emaw in sâwt leh zuala a tih theih nân mi te lekha chhiar theih zirtir in a kawng te lo buat shaih tur ani.

Tin, chu lo pawh Kristian te'n mit a hmuh theih a an chaw tui ber chu Pathian lekhabu chhiar ani fo. Lekha chhiar thiam mi dang te hnena zirtir a hlut zia hriat nân: i lekha thiam chhun chu thiam leh theih tawh hauh loh va cheng eng zat in nge i hralh phal ang ? Cheng 100 in i phal ang em ? I phal in ka ring lo. Chuti anga thil hlu tak chu awl

takin mi i zirtir thei zuk ni a. Pitera,n zeng hnena "Tangka leh rangkachak engma ka nei lo; ka neih chhun ka pe ang che, Nazaret Isua Krista hming in, ke in kal rawh" a tih ang khan, Pathian ram zau nân tang ka te thawh lawmtur nei lo mah la, mi te hnena thil dang pek tur nei lo mah la, i neih chhun, Pathian lekhabu chhiar-theih na chauh thil hlu tak chu mi i zirtir in, i pe thei.

Lekha chhiar thiam hi a hlu lo vem ni? I lekha thiam chu han in theih nghilh tir vek la, i Pathian lekhabu pawh chhiar thei lovin i awm tir la, Pathian tirhko pawh chuti angin han awm tir teh! A thaw pik thlák hle. Chuti-ang takin mi tam tak an awm reng zuk nia; Lekha an in thawi thei lova, an thu chhin chhiah duh chu an ziak thei hek lova. Mi in a chánga Pathian thu rang taka an shawi an benga an ngaih thlák chauh lo chu muangtakin fiah riala Pathian lekhabu an chhiar thei hek lo. Isua leh a tirhkote kam chhuak thu ngei hi chhiar a nuama, mi a tih eng thâwl theih vei nen, an chhiar thei shi lo. Nang mah avang in mi pakhat tal in lekha an thiam dawn lawm ni? Mizo lekha chauh phei chu a thiam a awl teh lul vei nen! A awl zia na sha taka shawi fiah in, zir turin mi te fuih fo la, Lal Isua hming in zirtir rawh.

THUFING TAWI.

"I Felna zawng zawng chu puan chhe bawl-hlawh ang ani." Isaia LXIV: 6.

"Mi sual chu mí ûm lo pawh in a tlân a, mi fel crawh chu, sakei bakneí ang-in a huai a" Proverb xxviii : i.

"Mahni sual te khuh tu chu, a hlawh-tling lo vang a, tupawh thu pha chawia anmani kal shau erawh chuan, zah-ngaih-na a hmu ang." Proverb xxviii. 13.

"Mi diriam shuh, aw ka hmêlma; ka tlûkin ka tho leh anga: thim a ka thut lai-in Lalpa chu ka tin êng ani ang." Micah vii. 8.

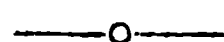
"Tin, ei tur leh sil-fên kan neih in i lung-awi tawh ang u. Sum hmâ ngaih hi sual zawng zawng zung ani shia. II. Timothea VI. 8, 10.

"Lalpa Pathian chu, in thinlunga a ti-thiangh-lim rawh u." I. Petera III: 15.

"Tupawh in "Ama ka hria e' ti-a a thu pêk zâwm shi lo chu, daw' thei ani; ama a thu-tak a awm lo." I. Johana II: 4.

"Tupawh in "Enga ka awm e,' ti a, unau haw shi chu, tun thlengpawh in thim a a awm ani." I. Johana II 9

Dála.
London.
November 28: 1912



W. M. PRESS, SYLHET.

MIZO LEH VAI

CHAN CHIN BU

Bu 10 na | OCTOBER 1913. | A man kum khat chhungin cheng 1/- chauh ani.

MIZO AN THATCHHIA EM ?

Phaitual lam a mi in Lushei ho chu an that chhia em tiin zawt shelangin engtin nge kan chhan ang? Matheilovin hnam thatchhe pawl kan ni avang hianin that chhia e, kan ti phawt tur ani. Tin engatinge an that chhiat mai le, tangka an duh lawm ni, paan te eitur tui tak tak te leh rualawt lova awm an duh lawm ni? ti leh shelangin eng tin nge kan chhan leh ang? Matheilovin hetiang hian kan chhang tur ani :—

Lushei fa reng reng chu chutiang thil chu duh loh a hneh in in chei a te an uluk vei nen rual awh te an tih nashat zia mai chu, tangka duh chu an ti na hle mai amaherawchu tangka hlawh na tur sham tak tak hre mah shelangin an duh mang lo, nula rima vaibel nen a in peh kawh ni len mai mai leh zu rui mai mai te hi an lungkham zawng ber mai

ani. Buh te ngah mah selang an zuar duh tawp lo mai, vai dawr tura an lo kal chhun lah hian an thil han lei tur hi an rilru len zia mai chu nghawng-awrh te leh thialret nghawngawrh var te mawlh hi an melh zawng ani a tangka hmau na an duh zia leh an ngah zia ngaituah in an han that chhiat leh zia mai chu shawi thei rual ani lo, tuna ram dang a mi te ang chuan mizo zawng zawng hi lo taima em em ta shelangin kum thum chhung ngaw a pawh mizo ram chu a danglam em em ang. Khasi rama kum 20 ani ta in khata vawk nen ar nen k l nen an in khung khawm maia rimchhe hlur hing churh churh in an awm tun lai in eraw chu thenkhat in te chu bawrsap in tluk te an lo shiam a Shillong khua a in naran Khasi ta te chu Aijal tlang a in tha pawl tluk lai hi a ni vek mai, chung chung taimaka an lak ani. Kan tha leh kan fel na kan hman lo chuan kumkhua in mih-ring kan harh thei in kan fel shawt chu ing thei lovang. Thil engkim ti tha turin a hmasha berin taimak a duh ani, mi chak ber leh lian ber pawh a thatchhiat chuan mi te ber taima em em kha a tluk tawp lovang leh a hna thawh zat kha a thawk tawp lovang Mizo ram angin ram danga in hlawh fak na leh tangka hmuh na tha reng reng kha a mah a awm lo, thing tawlh te, mau tawlh te lapar zawrh theih te aui bawk khawihnun te khawitur rah te leh saithei rah te hlingshi te chung lo pawh thil dang tam tak a awm. Thlawh-hma neih a buh thlawh hawna a lo thara ei khawp ei a a bang chu zu a in vak chauh hi hriat ani. Thil dang duh zawng te erawh chu nei ve ta lo shelangin an

thatchhia pawh an thiam awm ani a chuti ani shi lova a pawi em em ani. Ram danga chuan hetiangin thil te te mitin in va lakluh theih in in hlawhfak theih lo ni shelangin mi tam tak tangka tam tak nei an awm ngei ang.

Ka thian, tuna china that chhia in awm shuh ang che, kum tin lo zau tak tak in nei langin Pathian zara dam rengin lo te chu a lo nei him anga a lo thar veleh in chhungin kum khat chhunga in ei tawk tur chu ruat in a hrangin dah langin, tin pawimawh veng turin zu a shaka dah hrang bawk langin a in bang zawng zawng chu Aijal a emaw Lungleh a buhfai a to lai tak a zawrh turin dah tha hliau mai rawh, chutichuan kum tinin a tlem ber pawh in tangka 50 emaw 60 emaw lai chu i lei thei anga kum thum china emaw phei chuan kan mizo zinga mi tha pawl a chhiar tlak i lo ni mai ang. Mirethei em em pawh ni mah langin i kuta shum a awm chuan nula pa kara mi te awh-fak in i awm ang. Mi hung chhung pawh an rethei chuan mi mal ber ang an ni, mi mal ber pawh tangka a nei chuan mi hung chhun tluk ani.

Tun a chuan kan rama hian sawrkar a lo awm ta a, thu hnu dawn leh in rin lawk hi thil tin renga a tul ani. Vai hnai deuh ram tha shi a hian awm langin i tan pawh a tha tnei ber ang. I fa ten puan mawi an duh anga mi pa an ni leh lekha thiam te an duh anga kum tin hian rual-awh a na em em deuh deuh dawn tawh ani.

Editor
Chan chin bu

ABOR RAMA MIZO TLANGVAL.

Hman ni khan Abor rama kal mizo tlangval ho an lo thleng chiam maia, mi thea khat hmuak tu nei deuh deuh te chu an lo hmuaka, 'In Abor zuk kal chuan eng eng nge in zuk hmu a eng eng nge in zuk thawh le ?' an ti a, E khai, kan hah zia mai chu kawl a ni chhuak chhiarin puak kan phur maia thih nau hi a ni ngawt mai, chaw kaw puara ei awm hlei lo ke na in ka ke ana an ti thei hek lo dam lo naran mai mai chu an awi hlek lo maia, biang boh chauh hi an awi maia, a mang an' thlak ziamai chu shawi hian a shiak lo tawp mai ani. Amah erawh chu kan mizo dan hi a lo tha kher em maia ram hnuaia te hian mihring chau deuh ngial te an lo awm in kan sawldar te hian iuchhawk an han rel a tlawm ngai fa an lo awm lo thei lova chutichuan kan in tungding zel maia hnam dang erawh chu in chhawk tur pawh han ti ve mah shelangin 'Ka hlawh zat a hlawh shi a eng a tan nge ka han chhawk teh lul ang duh leh thih pui mai ang hmiang an ti a ; an chhawk duh lo tawp maia chutichuan mihring in an lo tuar thei ta thin lova, nât na a râwn kai chhuaka, thih phah pawn an tam em em ani. Kei ni mizo dan hi a lo fel bik em avang hian, kan zuk fel thei zawk ani e. Tuna mizo tlangval hi vai angin mihring 700 lai te chu sipaiahan tang ve ilang, vai chuan nasha deuhvin min tluk lo mai ang, vai chuan bûk sak dan pawh an thiam hek lo engkima hian an fel lo bik ngawt mai, tlangram mi a pawh keini mizo

ho hi chu ; lo chhinchhiah reng mah ulangin mi fel pawl kan lo ni phawt mai ang ati a.

Mizo tlangval kan tam bawk reuh va mi chu zo zai zinga chuan pathian thuring lah kan tam, ring lo lah chu kan tam bawka, 'Kan khua ka ngai in, kan ngai zawng te kha, ka ngai maug e aw ! tuna te hian eng nge an tih ve ang' ti a lung lenga, lo zai ngawih ngawih te hi kan tam maia, hla phuah thiam te lah chu kan lo tam maia betiang hian an phuah a, Meilawng te khawmuallawng te leh thil tin reng an hmuah zawng zawng te leh an chet tlat zia ngai tuah in :—

(1) Tawn mang shi lo ka dawn in ka lung awi lo, lal bawrsapa thaikawi bawngte lo lenge, ṭhiani val an ngen a pawi ber mai.

(2) Ṭhiani val an ngen a pawi ber mai fam ta angin thlang tlai nual a liam dawne ka di ral daia a ngir tur chu.

(3) Fam khua emaw ka luh dawn ka lunglam vai, ngaiban tiang pui a hnuai piallung rem kara. a mawi dar leilawn a chiar nghian e.

(4) Chung van rial shi lo a rum vung vung, an rem thiame mi ngo valin run thang pui, ri ruai in tlang tin a hrut dul dul.

(5) Ka hawi vel val an ka hril thiam lo, tuah thir sik tui shen mai lai tha a zam e, her tual runpui zaral rel na.

(6) Hril ka nuam thanghniangi leng tawna thingpui tuah khawm dawh ren chang tui leh ḷuanga inpai val run ren a kal ruai ruai.

(7) Kawlngo leng iangin maw tlang kan fan, Abor valin ziahkur kawltu a chawi e sawnfang dum darin ka ring love.

Abor ra na chuan Abor mi te hian lo thlawh nan ziahkur an hmang ani. Vawi khat chu sap pakhatin Abor te chu, hlawh a pe dawna mi pahnih te hi "tang ka in khing rawh u," ti-in a pe a; an ni chuan chem in tangka chu sah phel a, in shem mai an tuma sap chuan sipai zinga mangang takin duli thleng tur a va zawn tira, an pe ta a. Abor rama tun laia thil to ber chu tengeng leh kàwr kilh var (nghapui-ruh) hi an duh em em mai. Tu pawh sum dawng duh te leh a peih fa chuan kal in zuk sum dawng ta shelangin, a van nei phei chuan kum khat chhunga pawh a in chan chhuah nasha fe mai ang.

——:o:——

MIZO IN TANGKA KAN NGAI NA EM ?

Mizo in tangka sum a dep kan ngaih lo zia hi eng vang nge ? Ni khat mah in hlawh fa peih hlek shi lovin mi sum awh na chang kan hre shi a, chu chu a bul ber that chhiat na ngawt ani. Hnam dang ngaituahin mizo hian hna kan thawk peih lo ber mai, tangka neih a mi hausha lo nih ai in chhe te rethei te nih kan duh zawk ani. Hmuh theih sha ngawta tangka neih theih na tur pawh a la tam mai, mahshelangin kan duh hauh lo ani. Hei hi a pawi em em. A lo rei deuh deuh anga, kan la in chhir ang, kan in chhir huna chuan bei that leh pawh tum mah ilangin kan thei tawh shi lovang.

June thla ata kha Aijala hian bufai buk 5 chauh tangka man ani, khaw then khat a te chuan tangka khatin kawt hnih te hrai thum man ni te a tan mai, mah shelangin tumah buh fai zuar an awm ngai lo, hah taka an thlawh chhuah sha khan tangka te lei shelangin an nupui fa nau te duh záwng lei nan hmang shelangin a tha em em tur ani a; mahselangin an duh lo tih theih ani. Vaw i khat chauh Aijala an zuk kal in mon khat phur zo mah shuh shelangin, buk 35 te chu mathe lovin an phur zo phawt anga, chu chuan tangka 7/-an lei thei a, vawi 10 chauh kal shelangin tangka 70 a lo ni ta maia; chu chu, an duh lo, an buh thlawh sha kha zu a an sha a, an ei ral mai maia, vawk chaw a te an pe ral mai mai ani. Ka thian khawag ui takin in khua a bub a tam chu in chutianga ti tawh lo turin ia khua te chu fuih fo tawh ang che, vaia hian zuk zuar thin shelangin kum khat chhunga pawh khuangchawi na khawp ngawt an lei thei mai awm shi a

Tangka lovin tumah in thil neih teuh pawh tum mah ilangin kan nei thei lo vang Tangka kan ngainat em em a dep kan ngai em em chuan kan ta n a tha em em tur ani, tun lai te hian Aijala tupawh in khawitur rah mon khat rawn phur peih apiang chuan tangka 6-8-0 an hmu zel tur ani a, mashela tümah in an rawn phur lo, ni khat a emaw ni hnih a emaw a hauh shak theih na hlut hi erawh chu lo awm shelangin kan in pawt pe deh lek lek awm shi a a pawi em em mai, tuna hmuh theih in pawi lo mah shelangin zawi zawi in a lo pawi deuh deuh anga nakina heng chan chin bu a thla

tin a tiima'k na thu leh tangka a sum dawn na thu ka i zuak fo te hi a dik tih in la hria ang. Mizo fa reng reng chu cheng thum emaw cheng li emaw kan neih phawtin a rual a tur kan ngai tuah leh mai, vai rama chuan hren kaih tur pawh nei zo lo va vak vak in hmuh tekhuan tangka za li emaw za nga emaw te hi an nei zel ani, kei ni z'nga zawng heti kau hiau tangka lak luh awl mah shelangin kan zinga tangka za nei hi in chhiar ilangin mihring tam tak kan la awm mang lo vang

He thu a hian tu te pawh in in chiar in in rilru a dah rawh u. Mizo fa reng reng chuan mani a hreh awm deuh va thawh a hlawh hlawk tak hmuh ai in thian te nena nuihza nena fawm kem theih a thawh thawh bawk shi a hlawh nei mang lova awm kan duh zawk tlat mai, heihi ban theih na tur zawng hram hram ilangin a tha ang Thlawh hma neih a buhfaia zawr hi mi chhe tan chuan in hlawh fak na tha ber mai ani. Aijala tanga ni khat kal emaw khua te hǫ tan hi chuan buh fai ti to lai tak chan kum tin tur ani, mi taima chhung chuan kum tinin 200 te lai leih theih fo tur ani, van nei ber pawh in a kut a ke a thawh lo chuan a vannei thei chuang lovang. Pathian in thil tih na turin engkim min pe a, chu chu a hmang 'tha thiam apiang van neih tur ani a, a hmang thiam lo apiangin hreh awm tuar tur ani.



VAWK PIANG MAK THU:—

Thakthing veng hnuaia Chal-lian-chhunga te vawk te, a ding lama ke pahnih a neia, a vei lama

parak a nei bawka, a vawkpui pawh chuan, no pahnih a neia, A pahnih na chu a piang suala chu ania. A neitu te ka zawta, "A pui chuan hrin har a ti em?" ka tia; an ni chuan, "Nihnih leh zan khat a veia, ti chuana hring chauh ani" an tia. He vawk te hi a mak hle bawka, Tarik 25-7-1913 a, a piang ani. Thakthing veng hnuai nu chuan an en huai huai mai a, A thi-in a piang ania, a nu leh a pa tih pawh a hriat lo.

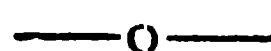
—:o:—

KHIANG HRING ALH LEH LO HMANG MAK THU :—

Aijal leh Hringchar kawnga, Darnam mi lveng a mi, Vailiana te lo lu a hian, khiang thul tia, fur lai hi a dinga, furlai hlo thlawh hun lai hi ania, a nei tu te Vailiana te chhung chu an feh a, a khia kak hniam ber dawt tu a hian, mei chu alo kh.. chhuak ta vat vat maia, a khu pawh chu muan.. tak leh tlem te pawh a khu nilo vin, rangtak leh tam fe in a khu-a tuibur hmuam da tur laia china chuan meishi alh chu, a chhuak ta a, alo nei tu Vailianate chuan an en ta reng maia, chutichuan hna pawh chu thawk ngam ta lo chuan an haw ta a. In lama mi te chu an ban hril a, iza mi te pawh chuan an zuk en a, an zuk en chuan a lo alh tam fe tawha, a hnah te chu alo alh zit ta zur zur maia, Zing feh hun a tanga alh chu, zan riah ei hun tur lai a hian, a bul zâwng in a muh in a mut ral zo ta ani. Tin, he mi ni vek hian an ri Dara te'n lo an hmang dawn bawka, vau tui luh tur an neia, an

vau tui luh tur a chuan puithiam chuan bawlhlo hi a han phun dawna, a phun na tura chuan, chemlu in a cho va, a pawp hrawih a, a pawh na kua a chuan Darkhuang tum ri ang mai chuan, a ri ta vu vu maia, tia puithiam chuan, "Ka beng ri tha lo reng emaw ni, ka chawh kuak na a hian, Darkhuang tum ang mai in a ri vu vu maia, Dara, zuk ngai ve teh" a tia; tin, Dara chuan a zuk ngai ve a, puithiam hriat ang bawk in a hre ve a, Lo chu an hman dawn lo leh an ngaih a tha shilo, an hawn mai dawn leh an ngaih a tha lo hlei hlei shia, a kianga chuan an phun ta a, he mi ni a, Valiana leh Dara te in ri duna, an lo ve ve a, thil mak awm hi chu upa chuan mak an ti teh e. Tin, Khianghring alh hi chu, upa then khat chuan "Tek mei phum ani ngai e," ti zawng an awm bawka.

Sap rama mi pakhat a hming Robert Crichton ani a, Caterham khua a, a awm, ama chu England rama nupui nei lo zinga chuan mi upa ber a an shawi. April ni 3-1913 ni tak kha a pian chin kum 102 a tlin ni ani "Ka pian' a chin dam-dawi reng reng a tem pawh ka la tem lo" a ti. Sap in "Waterloo" ram an kah lai pawh a hria, chung chuan kum 3 mi ani tawh a, sipai ral-run te hian leh hna-thawk rei tawh te tam *Pension* ala awm lo a ti bawk.



CHINESE THU—FING.

Chin thu-fingin hetiangin a shawi "Tui-fin-riat hnuai a sangha a awm a, mulukawlh vanlai-zawl

hnaih deuh vin a awm bawk a, mah-shela an-mani ve ve chu an awm na thuk in shang mah-shela kan thai in kan kap thleng thei a, mah-shela i kiang hnai taka i ṭhian te awm kha an ril-ru hriat theih ani hauh lo mai."

——: ——

RAMHUAI THU.

Ka thian te u, hemi chan chin bu a hian thu tlem ka ziak a, Khawngai takin lo chiar ang che u.

Kum in July thla tarik ni 27 zan khan, kan khua a mi Darmawni mumang a Ramhuai in "In tin ka rawn tlawh zela, In Lal te dam lo pawh ka han en a, In kawt ami dam lo nen. I hnena thu ka chah ang che nga, naktuk a chuan in khua in min awm tur ani" a ti a. Darmawni te chhung chuan tuma hnena shawi lo chuan a mani chhung chauh in an lo awm bik ta a. Tin, Ramhuai chuan "min awm rawh u" a ti ni chuan tuman kan awm lova. hemi ni tarik ni 29 nichhun lai a Vanchawngpui an in a a awm mel mel lai hi Ramhuai chuan a buant-hlu ta a, Ama Vanchawngpui chu engma hre lovin chhuat lai a mu ta der mai a, a fa te chuan ti ngai-na an hre lova, an Pa khawlai leng chu an kova. A fa te chuan "Ka Nu eng emaw a ti e, a biak thei lo, lo kal thuai rawh," an ti a. A Pa chu a va hawnga, Ramhuai chu a lo tawng chuak ta a, "In Lal ko ula thu kan shoi dun ang" a ti a. Kan Lal chu kan han kova, Ramhuai chuan "Nimin zan a in veng a Nu a ber hnena thu kan chah a, "In khua in

min awm rawh u ti in, Kah cha Nu chuan shawi duh lovin, ri leng in min awm ang emaw ti in tual lai a kan awm reng a, ni a sha em em shi, kan tui a hal em em a, zu min pe rawh u". tiin kan Lal hnena Ramhuai chuan a shawi a, Kan Lal chuan "Zu shiam rawh u" a ti a. Zu kan han shiam a, eng tin nge kan pek ang che u kan ti a, "Chhak lam kawt chhuaha" an ti a. Mi eng zat nge ni che u kan ti a an ni chuan "ai pasarih kan ni" an ti a. Tin, no chu pasarih in kan han shiam a, Keimani no ang hian Ramhuai chuan "kha ti ang in no kan duh lo, sat kak rawh u" an ti a. An t'hu ang in kan sat kak a, Chhak lam kawt chhuah a kan han pe a. Kan pek veleh chuan Vanchawngpui chu a lo har ta a, eng nge I hmu kan ti a, a ni Vanchawngpui chuan" kawmchar bula hian ka ṭhu a, ral khat a shawn naupang tia lek lek hi an lo kal dem dem a, rang takin kan kawmchar hi an lo thieng phut mai a, Kei chuan engma hre lovin ka awm ta mai ani," a ti a. "Anmani chu te tak te te an ni a, an Hmai chu Kel hmai ang mai hian ka hmu" a ti a, "an mit chu a tung kak theuh bawk a" ti a.

Tin, Ramhuai chuan Vanchawngpui a thluk lai chuan heti ang in a shawi " Kan awm na chu Thanpuichhip ani, khua kan fang a ni an ti, "Kei ni pawh kan kal leh mai ang, zui tur te kan hmu hun a piang in" an ti a. Kan Lal chuan "a ni e, kei ni khua zong cham na tlak pawh kan ni lo, ei tur pawh kan nei shi lova," a ti a. Hemi Ramhuai te hi anmani in shawi in an Upa ber a hming chu Nghawngshena ani. A Nupui a hming chu Rangchhingpui ani, heti hian an shawi ani.

Tin, a zan tarik 30-8-1-13 zan a chuan Darmawni mumang vek a ninina zu min pe tlai em a kan kal hman lo an ti a. Chu mi an ti leh ni chuan a Khua in zu kan pe leh a, No 30 in kan shiama kawt chhua a kan va pe leh a, chumi chin chu engma kan hre ta lo an kal ta ni in kan ring.

Dam takin lo awm ang che u.
In thian Vunga Khawchhiar
Dokhama Khua. Mualthuam.

MIFEL CHHUNG CHAN CHIN :—

Kan khua Ngila te chhung fel zia chu a fapa Hranga chuan Sa a kap thei hle a, he ti anga sa kap thei chu tun lai mi, an awm lo Kum 1912 a khan a kah han ziak iia :—

(1)	Sakhi	10
(2)	Savawm	3
(3)	Sazuk	2
(4)	Nghal-rual	30
(5)	Nghalchang	15
(6)	Zukchal	16

A zain, 76 ani.

Kum 1913 a, a kah chu 13 ani leh ta. Tin unau pali an nia, (1) thirdeng (2) Hlo tho, hei hian lekha pawh a thiam hle mai, thing tlang mi veka chuan, (3) Tho zem ta ani. An pa chu puithiam lalber ani.

Heng te pawh hian sa an kap thei theuh, mi na ra'n ai chuan. He ti anga mi fel chhung hi eng zat nge awm ? vang hle in ka ring.

BAWRSAP THU PEK.

Mizo ram chhung zawng zawnga hian khawi a pawh sawrkar lamlian kal na a phawt chuan lamlian atanga hlam 6 chung lam emaw hnuai lam emaw a hla china chauh lo vah theih ani. Lamlian atanga hlam 6 chhung vat reng reng chu nasha takin hrem an tuar ang. He thu pek hi lamlian vel a mi melveng emaw lal khua emaw in lo hre theuh rawh u.

Sd. J. Hezlett
Superintendent,
Lushai Hills.

HUAI SHEN CHAN CHIN :—

Kum 1913 July ni 10 ni tak hian Thuama'n Savawm hnu a chhuia ram chhe hnawk lai taka a kapa, a hliam ta a, Amah chauh chuan a chhui leh ta zela, A sa chuan a lo bei hmasha ta a, Tin Thuama chuan a um lui ta zela, a han kap leha, a kah na hmun chu a en a ; a sa hnu a en vel lai tak chuan, a sa chuan a lo bei hma sha leh ta a, Thuama chu a tlanduh bik shilova, pa zurui in sual ang mai in savawm nen chuan an in sual ta chiam maia; Thuama chu a ban rek khing hnih a nen, a malpuia nen, a kereka nen, a benga nen a seha, a

tumah mah che thei bik awm lovin an in then ta a ; Tin, Thuama chu khua a lo thleng thei hmama, "ka sa kah kha, a chau hle mai, kan in sual lai pawh in a chak tawh love, a thi in ka ring hle mai," a tia. A tuka chuan kan zuh ena an in sual na hmuna chuan a lo thi reng maia, Thuama hi a huai lutuk ni in ka'n hre hial a, tlem in han awm shan deuh shela, a seh lo pawh kan ring hial a, A mihring hi chu Pathian zara fel ṭakin a dam leh ta. Tin, July ni 3 ni-in Sarual hliam an um bawka. Rochhunga an thla fala, a sa chuan mihring thawm a hriat veleh a lo bei ta a, Rochhunga chaun "Sarual tih hriat reng ka silai a rik hma chuan ka tlan lo vang" atia ; a lo kap hman ta shilova, a nawr thlua a kawr te chu a pet thler vek maia, tin, nalo te te in hmun hniha a ti pem bawka, a thian te chuan an in sual thawm chu an hriat veleh "Thla phang shuh" ti-in an bei zui ve ta a, fei in an chhun hlum ta a, Tin, kan khaw per Lut-thanga ama sa hliam in a seh bawka, sarual vek a ni, hei pawh hi a thian te'n an chhan a, an sat hlum leh bawka, He mi te pathum hi July thla hlir a mi an ni. Mak kan ti hle mai.

——:——

PRINTED BY S. C. DASS, AT THE W. M. PRESS, SYLHET.

MIZO LEH VAI

CHAH CHHI BU

Buaona NOVEMBER 1913. A man kum khat thlungpin cheng 1/- khat chauh ani.

AIJAL LEH LUNGLEH A ZIN DAN.

Kum rei fe ani tawh Aijal a leh Lungleh a kan mizo thingtlang a mi to ho an lo zin in thlen in tur emaw leh bufai ei tur nei lova awm leh thlen theih hi a har tia kan hi theuh mai. Lungleh leh Aijal hi mizo ram atan chuan kan khawpui. ber leh kan rorel tu tha ber te awm khawm na leh thil engkim kan lei na ber ani a englai pawh hian mi pawimawh ber te kal cheh na ber ani a chuvang chuan melveng upa ho zawng zawng te leh sai lo khua a mihring zawng zawng te hian lo hia ulangin sawrkar pawimawh a in lo kal phawt chuan ni 3ei tur emaw a aia tam zawkin buh fai hi rawn keng thin ulangin in tan a rem chang em em tur ani, ei sheng ta lo in ni leh hral na tur chu a tam lutuk mah shi a.

Mi tam tak hlawh la tur in emaw sap be tur in emaw an lo kal hian bufai kan nei lo tih mawlh hi ani thina, chu chu a pawi em em ani, ngam lo zawk te be turin kan kal in thil engkima daih takin kan in ken lo chuan a tira kan tum ang takin kan kir

leh thei lo te emaw ani anga ni khat cham na tur a kan ruat a te khan ni thum lai cham na te a lo awm anga mang ang taka awm ai chuan bufai ei tur tam tak shin tur ani. Lal ţhen khat ten bufai kan nei tawh lo ti a an chiar an chiar phei hi chu hnam dang lo en phei chuan a zah thlak hle ani. Tun hnu a bufai in daih lutuk zel in pawimawh a lo kal phawt chuan rawn keng thin tawh rawh u.

——:——

HMEICHHE DAM REI,

Germany rama hmeichhe pakhat a hming Hedwig Strawna a awm, chu chu khawvela hmei chhe dam rei ber ani in an ring. Kum 1794 October thla ni 15 a piang ani. Tuna kum 118 ani ta ama chu huan hna thawk mi ani. Nikuma te khan alu a la cho thei fo ani, tuna erawh-chuan a thawk thei ta lova, a khuma a mu reng mai.

———

HRIAT TIR NA.

Kum 1914 January thla atanga chan chin bu la ve duh in awm chuan December thla ni 15 tarik hma in Aijal a emaw Lungleh a emaw hril zel ulangin in hmu thei ang. Aijal a chuan Makthanga hnena ani anga Lungleh a chuan Thangruaia hnena ani ang. Khua tawh phawt lekha chhiar thiam awm na shi chuan chan chin bu an lak tur ani. Chan chin bu hi thu engkim hriat na anih avangin Bawrsap in lak turin thu a ti tlu ani. Tun lai hian mi 400 lai in an la kum thar a 500 lai lo ni thei shelangin a ţha em em ang.

———

DAM LO EN KAWL DAN :—

Daktor sap dam dawi thiam takin in rin ni a piangin (Dacca khua Skul ropui tak a) Dacca khua Skul naupang te hnena Dam lo en kawl dan min zir tir thina, A that em avangin tlem in hnena ka han ziak leh chhawng ani, in lo hriat ve nan.

I. Dam lo awm nan hmun phiah fai tur, fianrial lama mut tir tur ani, khum a a mut chuan a vela puan in hung tur ani hek lo, thlifim luh na a dal avangin. Tin, dam lo chu lum deuh fo va awm tir fan tur ani, in chhunga thil bawlh hlawh leh rim chhia chu then fai vek tur ani. A thei chuan dam lo awm na a reng reng thil engmah a awm tur ani lo, damdawi bur leh a puan shin tih chauh lo chu, Dam lo chu khuma amut ai chuan káwmchar fianrial deuha a mut a ţha zawk, zan laia ai chuan khawvar lama dam lo an mu hil thei zawk thin, chuti chuan khuma a mut chuan i zing thovin a mut tui lai i chawk tho ange, a mut thei phawt chuan mut tir reng mai tur ani, tu te pawh a thian te pawh a en tur in lo kal mahshela, a mut hil lai ani chuan kai thawh tur ani lo.

II. Khaw sika na chu an nat lai in tuivawt in tir tur ani lo ; thei thur ei turani hek lo ; tin , khawsik a reh veleh thaw sa in a leia, heng lai hian mitam takin puan an shin duh thin lo, hei hi a tha-lo em em ani. An thaw a sat veleh puan tam leh zual an shin zawk tur ani ; an pang dep puan a huh chuan, puan dangin an thlak leh zel tur

ani. Khawsika na chung in i n i thawh tur ani lo, awm dam zeta thawh a tha zawk. chutilo chuan a aia nasha a nat a hlau awm ani. A tir a fimkhur tak leh fel taka en kawl chuan nat na emgkim hi a dam hma deuh ani, Dam lo ina mei zu te, mi bal tak leh paan bal tak shin te an awm tur ani lo, mi tam reng reng chu awm lo thei shela, a tha zawk ani, Dam lo en kawl tu te chu ; fai tak in an awm fo tur ani.

III. Dam lo nasha in sheng fihlim thei lo ani chuan, a zun, a ek, a luak, te tih fai thuai tur, lukham a shang tur anilo, puan phah pawh a chuar tur ani lo, mar zaia phah tur, puan fai tak ani tur ani. Tin, tui lum in a kut, ke silfai shak fo tur, a taksa nen, A ṭhian te pawh lo leng shela, thei lo chungin a tho lui hram tur anilo. Dam lo in an duh zawng an shawi a piang pek tur ani hek lo. Dam kawr rawp an duh tawkin chaw leh sa ei tir tur ani lo, an duh tawk, an ei chuan, an lo puar lutuka, an lo na leh vak thei ani, tlem te te in zing deuh in pek tur ani zawk Dam lo hi an fai taei tawp in awm tir fo tur ani.

IV. Tin, dam lo hri kai thei nei an nih chuan. fimkhur takin ngun tak in en kawl tur ani; an zun, an ek, an luak te meia hal rel tur ani. an chaw ei bang te pawh. Tin, a en kawl tu pawh ṭhian te zinga awm mai mai tur ani lo ; chutilo chuan midang te a kai ve thei ang ; tin, dam lo a chu thi in emaw, dam ta in emaw awm shela, a en kawl tu chuan chawp leh chilh in a thian te a kawm tur ani lo. Ni (14) shawm leh nili chu mi kawm lovin a awm reng rih tur ani. ni 14 chhina a kai chuan a

la puang chhuak leh anga, ni 14 china a kai lo chuan, engmah a ti tawh lovang a kai lo tih a hriat tawh ang. Tu pawh dam lo kai thei en chu, a thian te a kawm leh hma in a kut te chingal in emaw, sahbawn in emaw a sil fai tur ani. Hri kai thei fimkhur na tur chu heng hi an ni :–Santen, Tuihri, Zawnghri, Naupanghri (Hrawkna) Biangboh, Sentut, Khuh-hip an ni. Heng hoihi thlia te, thaw a te, tuia te, chaw ah te a'n kai thei ani : ranhung an nih avangin. Khuh-hip nei leh Naupang hri nei chu i hma zawna i thawk tir tur ani lo. Heng hri kai thei hi a lên lai chuan, i chaw ei tur leh i tui in tur a tho fuk pawh phal shuh. A tawp na a chuan he ti hiam a ti :—

"Mi tam tak kum tin in thih hur lo vin an thi, an fimkhur duh lovang leh enkawl tu tha an neih loh avangin. Mi hringin thih hi kan hreh theuh ani, kut dawha khaw-laia puan lo va, vak vak te pawh in thih an hreh ; chuvangin dam loh hi thih ra bul ani tin kan hre shia, ngun taka leh fim khur taka in en kawl a tul ani ; chutichuan i dam rei thei ang", atia. Dam rei i duh chuan engkima fim khur rawh.

Thang-nghillova.
B M. Hostel
Dacca.

HMEICHHIA LEH MIPA.

Mizo hmeichhia leh mipa te hian hna an thawh tlem hleih zia hi ngaituah ilangin hnam dang lo hriat ve a phei chuan awi-awm lo khawp hi. I ani.

Hmeichhia an tar hma bik kan-tih fo hi an rim bik vang leh nau an hrin, thin vang ani bawk. Kum khat chhungin hmeichhia in hna a thawh zawng zawng kha mipa thawh a tan chuan hmun khata dah khawm ta ilangin mipa chuan ama thawh dan pangngai angin thawk ta shelangin kum hnih a pawh a thawk zo thei lovang. Mipa in lo an vat mai, lo vah pawh hi hmeichhia in vat ve an tam zawk mah mah a thawk zo chhung te chauh leh mipa tam na chhung te chauh vin an hmeichhia te ram lama an awl ani, chutilo chu hmeichhia te hian mipa ram lam hna pawh hi an thawh zat (')a an thawk ve fan mai. Tin ram lam hna an peih huna chuan tlangval ia nula an rim mai mai, pa in zu an chhim emaw Zawlbuka nuih-za an shiam a an awm ni leng mai mai, hmeichhia eraw-chu ina pawh awm mah shelangin thing an phura chaw an chhuma la an deka tui an chawia in chhung khawshak zawng zawng kha an chang bika an mipa te ei tur ngawtin an awma chuti a chunga pawh chuan mi thenkhat te chuan an nupui te emaw an chhung te hmeichhia kha an hauvin an vel zawk leh shi thin, heihi a pawi em em mai. Kan pi pu dau a lo nih tawia avangin tun lai thangthar hian ban tum awm mah shelangin a harsha rih em em ani.

Tuna hian khaw then khata te chuan mipa in tui te chawi sela thing te phur shelang a hawn huna zawlbuka a han len in eng tin nge a thian ten an lo tih ang, matheilovin "Chhei chhei chhei, nupui ngam lo va hi en teh u a thai bawi ngawt mai a nupui hian pian fen te hi a la fen tir hial ta

ve-ang" an lo ti phawt anga chu mi chauh mai chu a hriat in a ni pawh chu a zak deuh phawt anga a hnu lama chuan a ti tawh hauh lovanga a nupui a fanau a tanpui na hlu tak kha ban nghala lal anga kut kuangkuah a awm a tum ang Heihi kan Lushei dan tha lo ber pakhat ani, vai lam hi an khawshak zia en teh u, mipa in chaw an chhum thing an phur tui an chawi ram lama thil engkim an ti bawk, fa te an lo neih phei chuan nupui te awi zo lo chu mi shual a an sawi ani, fa nei in hah taka ram an va kal chuan an hnute tui kha a lo lum a chu chu naupangin an hnek chuan an kua te a tha lo santen an vei thei nat na tam tak a lo chhuak thei, chu lovah pawh a that lo na tam tak a awm, thil tin renga mipa aiin hmeichhia an chak lo in an fello zawk em em bawk shi a chuvang ngawt chuan in mipa in hmeichhia aiin a thawk tam tur ani.

Tuna kan mizo ho hian kan hmeichhia te ang chauh vin hna hi thawk ve ilangin engtin nge a lo awm ang? Khawshak phui em em leh chenghnawng em em kan lo ni theuh ang Mipa in a nupui buh zing den kha pui shela thing a phurin zuih ve shelangin a nupui aiin a phur tam thei zawk awm shi a, vawk chaw pek leh ar lawi a pui bawk shela tui te chawi pui ve ta shelangin a va tha dawn em. Kan hmeichhia te hi kan chniahlawh te an ni ngawt mai a pawi em em ani. Mipa in hmeichhe thawh zat hna kan thawh chuan kan mizo te tan hna thawh hah em em tur a tam mang love, zawi zawi in he dan pawimawh hi ban tum hram hram theuh tur ani.

Puan tah te hi vai lam chuan hmeichhia aiin mipa in an tah vek zawk ani. Chutiangin mipa in kei ni p.wh in la kan kai thei han tah bawk thei, kan thahrui kan hman hah veleh kan ning thei tha hnem kan ngai thei kan taksha tangkai tak hi engamah kan hman lo chuan engmah kan ni thei lovang manihtaksha tih bah hi fin na, taimak na Lawm na. min mi en ropui na, leh t. iau te zinga challan'-na hlu ber ani tih hi mi zawng zawngin i hria ang u. Kan Lushei dan hi a tha apiang kan dah tha leh zual anga a tha lo apiang ban kan tum hram theuh tur ani Thil engkim cheimawi tur leh ti tha tur leh vawng fel tur in a hmasha berin taimak a duh ani. Kan thahrui taima takin kan hman lo chuan kan mit leh kan bengin hria in hmuh mashelangin engmah a shawt thei chuang lovang.

Chanchin-bu
Editor.

——:o:——

Lal hian vai lam dan an hria em ?

Mizo lal pakhat (sailo) hnena "Ka pu vai lam dan emaw sawrkar dan emaw i hria em ?" tiin zawt ilangin matheilovin hria e a ka hriat zia mai chu a ti phawt ang. Chu chu a hriat na chu a dik lo na tam tak a awm ang. Lal thenkhat te chu sawrkar dan an in ti hre em em mai, an khua a emaw Parwana kuli ko na te emaw kal shelangin chu mi Parwana a a ni bi tarik an tiam ang kha pelh a pawi em em tur kha hre reng shi shelangin chutichuan kuli an duh zat kha in daih ta mang lo vin emaw an khua te chuan kawtchhuah a an va

chhuah khawm khan ro hran va relin phut lo tur tur te kha phut khawtlai in lo rei lutuk ta shelangin chutilai chuan hei kan in ti thei dawn hauh lo mai hetia kan in kar buai chuan a nil bi kan pelh ngei dawne a hril lawk tari zualko tlan rawh she tih nachang hria reng reng an awm ngai lo, lal tam zawk in an tuar mai, chutia a lo tlai tak khan sap in an tlai na zia kha lo zawt ta shelangin an in daih lo zia te an hrilh mai mai, chuti lai chuan sap in hetiangin an chhang anga, "Engatinge chutia in daih lo tur te chu a hma pawh khan i rawn shawi lo, chuti kha ti ti shi hlei lova i lo ngawih khaw tlai mai tuna a hun a tepter tawh shi a tn khua a nge ka han ngen that leh hman tawh angi sual a vangin leh ka thu i awi lo avangin chuti zat chu hrem i tuar ang" an ti thin. Tu lal pawh in sawrkar parwana thu emaw thil pawimawh phawt chu a hmasha berin in tih theih tur leh tur lo kha hria ulangin theih tur ani leh thu anga tih a tha theih mang lo tur kha an duh hun thlenga ngawih reng chu a pawi na a lo thleng thin ani. In theih leh theih loh in hriat veleh khan hril turin mi kal tir ta ulangin an duh hun ang hma chuan khawdang pawh phut leh hman ani anga chuti anga ti lovin lal then khat te chu an ngawi ta mai thin chu chu a pawi em em a ni mani chunga ngeikhan a lo thu leh shi thin Sawrkar thu tia n hia pawi em em ani, sawrkar hnuaia awm kan nih avangin vailam dan hi zir tur ani, thil pawi tur leh pawi lo tur hi hriat reng a tul ani Lal thenkhat te chuan an khua te thu pawi te hi dik lo tih hre reng chunga mi zah vang mai maia rem lui mai te pawh an awm,

hetiang hi sawrkar lama mi lo hriat chuan a mawi lo vin a zahthlak zawk em em ani. Hnamchawm aiin lal tan fel taka awm leh dan hriat hi a tangkai ber mai, dan hre tur in a hmasha in lekha thiam a duh a lal zawng zawng hian dan leh vai lam awm dan iai na lama te hrishel na lama te tangka ngaihnat lama te thil tin renga hnam chawm aiin an hriat fel zawk a ngai ani. A zilh tu zawk tur zilh zawka an awm hi a mawi lo viau mai.

IN TIH HMUH A AWM EM ?

Thil engkim hi in tih hmuh a awm a hei hi a tha lo hle mihring kan in ti hah thlawn mai mai ani. Mizo vin kan tana thil tha tur kha kan hre ngai hauh lo mai, tin kan lo hriat ve huna chuan a zual zawk in kan bei leh shi a a that na pawh a awm tawh mang lo hnn thlengin kan la bei fan fan thin, chu chu that chhiat vang leh hnadang thawh peih lo vang ang deuh ani tawh. Huan neih te mi zawng zawngin tuna hian an duh em em, kum 1908 hma khan tunge mizo zinga huan neih a tha ti in sap in sawi sawi mah shelangin neih tuma bei awm ? Tuna hian huan nei lo Aijal vela leh Lungleh vela an awm leh tawh mang shi lo, mi thenkhat tih theih kha mi zawng zawngin an tih theih chuan tunge babu a te thu lo awm ang tunge sap hna pawh thawk lo awm ang, kan chung a thil lo awm tur chin hi hriat theih ani shi lo, then khata te chuan he thil hi a bei an awm teuh tawh shi a bei ve mah ilangin engamah a sawt tur anih tawh loh hi tih hriat theih mi a awm ani. Mizo ram tan lo neih a tangkai ber ang. Huan thlai in a hausha ta tih reng reng hi a awm mang lo buh a ngah a tih hi ani zawk ber. Khamliana khua te Durtlang te lamleh Sai-

rang lama thla an chin k'a a lo thar theih huna chuan he ram atan hian a tawk tih theih mai ani, ram danga an tih angin mizo rama hian thil engmah a tih theih lo ani. Thialret phun tirh lai khan Aijal rashi ho hi thialret nei lo tunge awm tuna chuan tunge that pai an khawp tura la nei fo tumah an awm tawh lo ani. Ram danga chuan serthlum tam tak nei shelangin a hral thei zel anga mizo ram a zawng thil hi a tam lutuk hma hle ang chuvang in lo neih hi a hlu ber fa ang. Bah ngah a sawrkar hna thawk shi lo va zo khua a nuam sha taka awm hi tun lai chuan a hlu ber mai.

THIANGLO BAN A PAWI LO ZIA.

Kum 1908 a khan Theiriat tlanga kan kaia tuna kum 5 ani dawn ta hemi kum 5 chhung hian mibring thi leh piang chu heti zawng hi an ni ;--Puitling 4 leh naushen 5 an za in 9 an thi a nu 5 in nau an chhiat bawk. Tin piang thar chu 34 an ni kum in vei hma a piang leh tur 3 an la awm an dam chuan Kan khua chu in 34 kan ni Kristian khua a vuah in kan awm. In thawi na leh thiang lo dan hi a pawi lo zia a lang em mai, hre ve teh u. Keimani zat pui khua ngaituah in kan dam fe kan in ti ani naushen hei zawng zinga hian bawrh nei an awm mang love. An shen laia chaw fah an awm hauh lo bawk. Thawk mawh in thla 6 china te an fah chauh ani, dan hi a tul em em mai nau shen chaw fah hi an bawrshawm duh ting ani mai.

Thankunga.

VAWKTE PIANG MAK.

Kan khua a hmeithai pakhat vawk chuan no 10 a nei a a no te pakhat chuan a pang ding lama a hian

ke 4 a neia a ke kima a chuan tin a awm kim theta a vei lama chuan a pang ngai ani amaherawchu a thi ta mai. He vawk pian dan hi mak kan ti hle mai heng lai a mi te chuan hetiang vawk piangshual hi kan la hre ngai hauh lo mai upa te pawh in mak an ti hle hlawm ani.

Vungdanga.

PHAITUAL ZIN DAN.

Tunlai hian kan Mizo hnam te zinga mi then khat te chuan Vai dan leh dan dang te an lo hre ta deuh hleka, chuvangin phaitual a mi ten zin tepawh an lo duh telh telh ta bawk ani. Tin, tunlai leh zual phei hi chuan kaimani Mizo hnam te ngei pawh in dawr te an lo kai tak avangin Phaitual zin hi a zing leh ta deuh hlek zual ani. Pathian in min tanpui a dan te leh thil tha zawk te kan hriat deuh deuh chuan Phaitual hi kan zin lam pui ala ni ang. Kum in chhunga hian thlaruk emaw lai Hringchara hian ka awm a, a zing lo ber a pawh thla tin hian Mizo hmei ka hmu ziah thin ani.

Chuvangin tu-te-pawh in Phaitual a an zin dawn chuan finkhar ern em tur ani. Tam kan kan mi tam fe thil ei a an in shum loh avangin Tlawng dung a an thi tih kan hre deuh theuh ani awm e. Finkhar dan tur chu hetiang hian a tha thei ber ang :—

(1) Lawng lama kal apiangin rangva shei (tin) khawnvartui dah-na hi pahnih emaw keng shela, Sairang atangin tuifim keng shela an hman zawh huna luite peng tui fim an hmu leh na apiang ani la leh thin shela a tha hle ani, chu pawh chu a vawt ngawt a in ai chuan hem lum shela a tha leh zual. Tin tuifim hmu thei lo kher shela Tlawng tui chu sho bawrh bawrh a in tur ani. Tin Hringchar an thlen hnu a pawh luipui tui reng reng in lo tawp shela a tha ang. Mi tam tak chuan Tuiruang

luipui ani avangin chawi a awl bawka an in thin ani, chu chu a tha lo tawp ani, Hringchar khawlai a tuichhunchhuah chawi tur tam tak a awm ani. Tui bawlh hlawh in a na te vei ai chuan tui thiang hlim awm na hla deuh ma shela chawi ngawt tur ani, chu pawh chu sho zel shela a tha zawk em em ang.

(2) Chaw-ei kawnga pawh hian fimkhur ber tur ani. Hringchar chu khawpui deuh a lo nih avangin kam-ram tur tam tak a awm ani. Mithai te leh chu-ti-ang thil thlum te chu ei tam lutuk tur ani bawk hek lo, chutianga chuan nat-na a tam em em mai ani. Tin nghat'hu hi ei loh tawp tur ani, chumi a chuan mite'n nat na an lo tawk ber thin ani, a ei apiang chuan kaw-khawn leh pum-na an vei deuh thin ani, chu chuan rang takin tuihri a kai chhuak thin. Tin sangha hriang pawh ei ai ai chuan ei loh a tha zawk, leh bawk ani, a ei chuan sangha te tak te te pawh ni shela a ril phawrh loh chuan ei hlek tur ani lo, sangha te tak te te kher lo pawh a ril chu phawrh vek tur ani, hmin taka chhum tur ani bawk ani. Sangha reng reng ei ai chuan sha duh em em chuan ar-sa te, artui te ei shela a tha zawk em em tur ani; sangha ei te chuan pumnat an vei deuh ziah mai ani. He mi thu hi mi tam takin an fimkhur peih loh avangin an awi lo ani thei e, mahshela a tawp a chuan a dik tih an la hre ngei ang. Mi te'n "Vai te-pawhin tui bawlh hlawh a an in bual a, an ei a, sangha te leh mithai te pawh an ei a engma an ti bik love, "an ti thin, chu chu a dik lo tawp ani tih chiang takin a lang thin ani. Vai te chuan an lo ti thang tawh a, ngai a an neih thei ani. Kan ril leh an ril a dang lam em em ani Tin tui-bawlh-hlawh a te in bual tawp tur ani love. Lawngkarmi te pawh tuibawlh-hlawh a tlawng tui nu a te an in bual avangin thak-sik leh ui-thak an vei fer fur mai. Lawngkarmi thak-sik vei lo hi an vang em em ani. Tupawh in mani

taksa nawm na a dah chuan ka shawi ang hian fimkhur rawh se. Fimkhur luattuk a awm thei mang love. Tin nawh-chi-zuar in a kal loh a tha zawk ani, mani ram tih zah leh tih bawlh-hlawh duh lo chuan he thil ten-awm hi an ti lovin kan ring em em ani. Chuvangin thil engkim a fim khur tur ani "Tih-dam aiin Thulh-tir a tha zawk ani. Taksa damna tur a chuan tha leh pawi-sa tepawh hek deuh mah shela a hlu zawk em em ani.

(3) Puan shin dan hi a pawi-mawh leh em em bawk ani. Mawng-tam lang puan-ven in ni then khat te chuan mipui zinga te leh hmei-chhe hma a te an awm thin a zah-thlak em em ani. Tin an in bual tepawh in puan chhe te pawh veng lovin mi tam tak an in bual thin chu pawh chu a zah thlak em em ani. Tin mipui hmuh a te vantlang kawng kiang a te leh hmei-chhe hmuh a te zun hi a mawi lo ber, dan pawh a ni lo tawp bawk ani e. Heng thil te hi tih loh hram hram tun tur ani. Kan at zia leh kan bawlh-hlawh zia leh kan zah theih loh zia kan tih lan na chauh ani mai. Mawngtam lang a puan ven ai chuan a kaih in kai shela a mawi zawk em em ani, chu zawng zawng ai chuan kekawr-bul emaw hak a tha ber ai i ang.

Hetin kan che zia Vai hovin min hmuh lai tak te hi chuan "Ui" tluk a pawh min hmu lova, nasha deuh vin mi an hmu-sit thin ani, chuvangin kan in ngaih tuah fel tur ani. Tin Bazar hmun a mi te leh dawr in ani te thil te tak te pawh lak hlek tur ani love. Shawi tham ani lo emaw pawh ti ila, a neitu in lo hre kher shela lungina an khung thei.zel ani, chutiang ti tur in an fing-ver-vek tawk em em ani, mi an leh-lin awl thei hle. Mizo hi hmang tak shi a chuan ruk-ru lo hnam ang deuh va sap te'n min shawi ta hlawm, chuvangin hun hla leh leh zual tur ani. Tupawh in mani hnam mawi

na duh aniangin thil tha leh shawt ngaih-tuah tur ani. Mi pakhat thil tih that avangin mani hnam zawng zawng te'n fak an hlawh thei; mi pakhat thil vawi khat tih that loh avangin mani hnam zawng zawngin dem an hlawh fo thin. He thu ang hian awm thei ila, a tha ber ang "Ka theih avanga" ziak chu ka ni lova, '¡A tha" an lo awmtak in tia ziak ka ni e.

SE—NO HRING MAK:—

Sept[illegible] zi hi[illegible] Sial in phir a hringa heti ang a Se phir hring hi ka la hre ngai lova, mak kan ti hle ani A Se no pawh a nu ve ve ani. Se phir hring hi upa pawhin shawi tur an hre mang lo, a kah pah in an hre zeu zeu chauh ani.

——:o:——

CHHIM--TIR LAM THU.

Ka thian duh tak te u, in ram chhunga thil awm leh ramhuai in lar thu te hi, in rawn ziak thin in in rawn shawi thina, a hmu ve lotan phei chuan "Ka awi lo" tih awl tak ani a, mahshela dawt in shawi lo tih dik takin kan lo hria a, mak kan ti thei em em mai. Hemi September thla tarik 18-9-1913 an hian kan khaw kawt chhuah a kawng lai tak an hian chhim-tir a lo lam vir chai chai mai a, feh kal tur hmeichhe pathum hian an va hmu a, "Hmu thiang lo kan hmu e, ava mak em ve aw' ti a kal ngam lovin an en reng a, an hnunga chuan mipa ho feh tur tam takin an zuk hmu leh a, "Ava mak em ve aw, hetiang reng chu kan la hmu ngai lo" an ti a, an en reng a, Diarkhai khua zawng zawng chuan feh thulh deuh thaw in an en reng mai a, dar karkhat ai pawh a rei zawk mah hi a lam a lam

mai a, a lam chu tumah in an en tawp zo lo tawp mai a, a mak em em mai, Hetiang thil hi mau-tam avang em ni ? Thil tam lak a mak tulh tulh mai a, Diarkhai khua zawng zawng in an en bang zo lo top mai zuk nia.

—:—

MUMANG MAK :—

July thla vel lai khan, kan khua Saikuti a dam lova, (hei hi kum 1913 ani) A mu nang a chuan Van ram leh Pathian te chu a lo hmuna, Ni dang a te Pathian thu ngai tuah ngai lo tawp mi ania, Pathian thu hlir chu a shawi maia Tin, a nat zia pawh chu engmah hre lova, khuma lum reng mai hi ani shia, An thawi dawna ; an thawi dawn vel lai tak chuan "Pathian hnena ka awma, en teh khi i thawi na tur Kel an man dawn e, duh hauh shuh i thi chuang lo vang," mi lo tia , "Daibawl te, Bawlpui te, in thawi na reng reng hi dam na a ni chuang hau lo ani ; duh hau shuh ang che," a ti mi ti maia. Tin, Pathian chuan "Ka thu awi la ka hnena nuam em em in i awm zawk tur ani" a ti fo maia. Pathian chuan "Ka hnena hian awm hlen mai rawh in awm na Leilung lah chu tun lai mai hian a boral dawn shia," mi ti bawka. Pathian chu ka hmuh tir ber chuan "Lo kal teh ; Chemte" mi lo tia, mi lo pawm vawr vawr maia, Pathian hnena chuan kan awm na hi "Eng nge a hming ? ka lo ti a, "Van ram nuam ani hi" Pathian chuan a tia, Tin, kei chuan Saikuti hnena ka han zawt ngun deuh va, ani leh Van rama chuan Ni a awm em ka tia, "chu chu mak ka ti hle mai, kei pawh

MIZO LEH VAI

CHAN CHIN BU

Bu i-na DECEMBER 1913. A man kum khat chhungin cheng 1/ khat chauh ani.

THU HMA HRUAI.

Pathian zara zu va in zah a ngai anga kumina chuan khawvel kan puar tlang tawh em anga chutichuan kan mizo dan pang-ngai a sechhun khuang ch iwi leh chawng leh lam ngaihlu tawh lo khua Aijal leh Lunglen vel a mi te chuan tun hmalama kan shawi tawh ang khan tangka neih theih na lama thahnem ngai leh zualin bei tur ani. Buh thar zawng zat a khan mani chhung theuh kum khat ei tawk chauh dah in a bang zawng chu dah hrangin nakina Aijal a leh Lungleh a bufaj to zual lai takin zuar shelangin thawk zo chhung chuan tha hnem fe an lei anga anmani tan thil chin dan tha pawl a lo ni mai ang. Mizo reng reng chu tumah hi englo chhiar dan, thil lo hlawk chhuah dan leh pen tir dan kan la hre chiang lova ; kan hmu hmashak apiang deh ral leh eiral leh eichawp chauh kan hmuhin kan lung a muang mai thin.

Tuna hian lo-chhinchhiah ulangin kum tinin buh thlawh pawh a har deuh deuh anga ram a

phul deuh deuh anga mihring kan pung deuh deuh shi anga thil engkima kan tan a nuam lam leh a sam lam kha a 'ola deuh deuh anga mihring lah hi michhia leh mitha vai lam ang hian kan in thlau-thla zual telh telh bawk anga, tuna mai hian kan tan dan thar keimani tan a tha tur kha a hria in sawi sawi mahshela zawm leh awi zawh a harsha lutuk em em mai, mashelangin mi hei zo zai zinga chuan a zawm peih fa an awm lo thei lovanga chumi chuan mi tam tak a zirtir thei ang. Kan nei ve tawk a chunga in ren dan kan thiam lo em em mai; thil tin renga kan dan hlui kha a chhia apiang kal shan leh a tha tur apiang bei nghal kan tum hram tur ani. Mihring tin in thawi na tha pakhat hnathawh ani. Ina kan thawh in kan taksha a in shiam tha chaw ei a tui bawk kan thawh man te a awm a bawk shi ang. Ran t... h..a thawk tu te Hlovin eng nah a ti ... theih lo a ni. Tuna hian mi tam zawkin tam avang kan sawr... tangka kan ba ani a sawrkar lan chuan min khawngai berin min thing hnan hnawh lo chauh ani, tuna phei chuan tangka 100 ba te khan kum vei apiangin 100 a chuan cheng 6 leh seki in a pung tur ani. He thil a hian nasha taka in rin lawk leh rulh thuai thuai tura bei tlat a hun ber mai. Lal then khat fim khur mang lo te phei chuan lu hai na an la hmu thei ani. Chuvangin anmani khua te in bufai an puk theuh kha hmun khata fel taka ziak chhuah a dah thar hliau a nun ani. Tangka za in cheng 6 leh seki zel no a lo nei chuan sang aia tam ba khua te hlir an ni shia a buai thlak fe thei ani. Chuti ang thil te leh mihring

kan dam chhunga kan awm dan zawng zawng a hian a bal bera tai mak a ngai leh bawk ţhin. Mizo fa chuan kan buh thlawh chhuah chauh lo chuan tangka lak luh ve na thil dang kan nei lo avang hian buh hi ren ker ker a a ţul ber ani. Lei chunga tangka to lo na ram a awm shi lo nakina chuan tuna kan daikhuang te thi te thihna te darbu te leh sial te hi tuna kan chhiar tawk ang zat ve pawh hi ala mau lovanga chung hana chuan niengin in hlawh fa te hian seki emaw dere emaw an hlawh thei chauh ani bawk shi ang. Chu ang chuan tuna pang hian mitin a dem dem in kan thei tawk theuvin inrin lawk a tul ani.

Tuna hian mi tam zawkin ietiangin an shawi:-- "Engange kan ram a phuih theih ang? Kan pi kan pa chenin mau hmun leh thing hmun bawk an lo vata tun lai ai in hman lai in khua lan a tam zawk shi, mizo ram a hian thlawh-hma tura haih-chhan hau reng reng a awm thei lovang" an ti ţhina; chu thu chu a dik lo em em ani Mathei lovin haih-chham cha a awm lovanga mah-helang-in tun laia bah za kan neih na hmana pa lo te a hawng thei ani thei e chuti chauh chu ani ang. Sawrkar in tlang thar leh ler ta ar a shiam thei shi lova kan sai lo ho te pawh ... nakina chuan tun laia pachhuan leh zadeng a ng e nauh hi an la ni mai ang. lekha thiam leh mifing apiang chung nungin-an awm anga leh sa t dawn dan thiama hauh-sha apiang hi an neam anga chuti lo chu kuli mi vek tur kan ni e, lei nau te ni a la pang anga thil lang te chaiah khawmn dan dang a tam vei nen phaitual ang mai hian kan la awm awl ani, chu-

vang chuan tan a pang hian mitin kan in ria lawk a tul em em ani.

Editor
Chan Chin Bu.

RAMHUAI CHAN CHIN.

Kumina kan khua a mi Enga leh Ranga an in hnih chauh Vin lo an in ri duna, an lova chuan Ramhuai chu an awm fo mai a ; April ni 18-1913 aṭangin August ni 15 thleng in an awmma, tin. a hma sha ber chuan an lo feh an thlaw laia lang hi vai vut in an theh thina, nakina Nola Ngotei leh En-ngaii chu thlawh lai a an awm hi lungin an vawm ta a ; En-ngaii chu a lukhum tla ṭhuan in an vawma, tin, Ngotei chu a khupa vung lung khawp in an vawm bawka, an mani chu in an lo thlen in mi hnena an shawia, mi chuan an awi mang lova, lung lum mai mai in a deng fuh palh che ta a ni ang cha maw le, chhun laia te ramhuai in mi a vawm mai mai dawn em ni an ti a tin vaimim kekin an feh leh a an vaimim keh sha thlama an chhun khawm chu thlawh laia an awm hlan chuan an lo theh darh shak ta chhim maia an ni pawh chuan thlawh lai atangin thlam thlang lama an han paih shak lai ta chu an hma a thlama an han kala an vai mim keh sha chu a lo darh ta pheng phung hlawm maia an hlau va vaimim pawh kek ngam ta lo chuan in lama an lo tlan haw ta rahala. Tin an feh leh ngam ta lova ni thum lai an riala an vaimim darh chhar khawm pah in an feh leh ta a vaimim

chu an chhar hawm zo va thlawh laia la turin ta em phurin an kala an dawrawn phur chu an ngha-an thlanga fanghma rah chu an han lawh hlan lawk hian an em chu an lo lak bo shak leh ta a, tin nakina chuan Enga leh Ranga chu lo riak turin an thawk duna Enga thlama an riak duna a zana chuan Ranga ipet thlam chhunga an dah chu an lak chhuah shak leh ta a, a tuka chuan khaw var-in an ipte a lo awm ta lova an zawng duna an vau zul phulraw bula an lo bata an la dun leh taa. Tin a zan leh a chuan an ipte lak pangngai bawk kha an la chhuak leh a an la bo hlen ta ani. An ipte chhunga chuan saihlum le meitalh-bawm a awma meitalh bawm chu ni nga lai china thlam kianga an hmu na ngei tura an han dah leha an nei leh ta a. Ni khat chu Enga amah in a feh a chhuna hian a khawhar hi a faifuk hluah thluah a an vau ram hnuai atangin a faifuk dan an zir shaka faifuk chung zelin Enga awm nna la a an han pana Enga chu a faifuk zela ramnuai chu Enga kiang lawka chuan an lo faifuk ta maia Enga chuan anmani a, hmu thei shi lova a hlau va a faifuk ngam ta lova anni ram huai pawn chu an faifuk ve ta lova chumi zawh a chuan Enga hlo thlo lai chu an vawma an vawm leh a, a tuthlawh ha a dang keh shawkin an han vawma. Tin ni khat chu lawm an ruaia mi 6 lai an feh a thlawh laia an bun hlan in thlama an bungraw dah khawm puan 3 leh puanfen 2 lak bo shak leh ta maia tin chumi an lak bo zan chuan Ngotei mumaga "In puithiam Mangshahlutan chhu-ah lam hawiin chibai min buk shelangin a tha ang" an lo ti a lo an hmang nawn leh a an shawi

ang chuan Mangshahluta chuan chhuah lam hawi in chhbui a buka an vau lui siktaithiang emu a hmuna ar in an luh bawka chuta chan chu an reh ta tih am. Tin an vau lui siktaith lang hi lai te tak te ani a, leng kir sarg tak ani a, hmun li lain an in dawh chhawnga a sa lam hlam 50 lai ani awme.

Bera
Darláwn.

MIZO IN INCHEI DAN AN THAM EM ?

Lushei tlangval in chei duh zawng eng nge ni ber tiin zawt shelangin matheilovin "Ngaawng-awrh var leh a suih ni" an ti anga cha chu hman dang lo en in in cheian ropui ani em tiin zawt leh shelangin hhan leh na tur engtin nge an tih tak ang ? Mizo kan awm dan hian ma nal a ne lo em em mai, chu chu thil tin reng ain a hmasha serin puan shin dan can ti leh phawt i r ha ani a ma shelangin puan shin dan thang vt chu m awn zia hrang tam tak a nei leh bawk ani. Puan shin dan tha ber te chu hna thawh lai in ngalzem leh kekawr bul leh kawr hak fo tur ani a hnathaw loh laiin Kamis emaw kawrchung emaw mani mizo puan tah sha thui chawp emaw vai lam puan mani duh zawng apiang thui in mani Lushei dan pangngai ngote sher lai shen emaw leh thil dang nen shin kawp in chu cau a mawi in a ropui ber mai Tin nghawngawrh te leh a suih mi te suih leh awrh tawh lovin mani nei tawk apiang thihna emaw

leh thi dang leh daw'.il te awrh in tawn ta shelangin a mawi em em mai. Mi tam takin a dang a chuan ekina paih tl .k hlir in belin ngh awng a chauh khan khaw vel mi ropui ber te dan in thialret nghaw igawrh var leh a saih mi a da n awrh a suih in a mawi ber emaw tih an awrh kawp lawp mai, he'h hnam dang emaw n i tha deo te le en chuan vai lukawlh nei hian thi beh shelangin puan shin bawk sel a chu chu a mawi vak lovanga chu ang chauh chu a.i. Hnam dang in chawi mawi na leh in chei na nena tehkhin chuanin kei ni mizo tih d n pai hi a zah . t.k e n em mai. Mani dan kha thil en kima a chhia p ng tan paih tur ani a a t.a apiang kan zawm h.. n tur am, a chei dan hi dan ma i leh l r hel n l c ani amaherawhchu mani nei ang angin sap dan en aw nghawnga chauh la ta phut l . fai takin in chei ilangin a mawi em em a a ropui em em bawk a.i. Sap anga in chei ..i a m hring n n leh khawsak dan in inchei shelangin a z ani, chati shi lo thla khata cheng ?/-- p w h hlawh l vin emaw sap ang chauh vin an in che hi naki i deuh duh va chuan an lo zawngchhang anga an ta thil na lungngaithlak tak pakhat an vei reng mai ani. Kum khua in ka ti thei tawh ang ti thei fa in eraw chu a duh duh m inchei a shelangin a d u d lo k n in lama bah rum pawh duh hun ang leh duh zat anga ei tar kan nei l 'ai kh n m ka kh: wl n leng ch sap angin kal ilangin d n shual tih thein ani. Ram tina in chei na hian hnam a chawi mawi em em a dan tha in mi a ti tha angin incheina fel hian a ti tha in a chawimawi bawk ani.

MIZO AN KAMTAM EM ?

Mizo in thil engkim kan va hriat tawh phawt kha chu ngawi pui aiin shawi lan kha kan chok zawk zel mai. hnam dang angin dawt sawi lo deuh hlek mah ilangin kan kam tam avang hian dawt shawi ang deuh vin kan huat thl i la hle ani. Thil tin reng a mihringin kan ka a kan chhuah tir hma kha chuan thianglo em em kan tih te kha thiang ala ni veka kan ka a a lo chhuah a chin kha eraw chu thiang lo te a lo ni ta mai thin ; chu chu shawi lo ilangin eng nge pawi ang. Sawr karin sawi lo tura thil an ti te chauh lo chu (chu pawh chu kan la zep zo lo vang Kan tam hian that lo na a ngah zia chu ruk ruk ang deuh ani Chuvang chuan in tarpui na a emaw in chawimawi na a emaw chauh kan kam a tam tur ani a kan ngaitu-ah a mi lo huat tur a thil awm te kha chu sawi lo turin in khap tlat zel tur ani e.

Mizova

Chan chin bu a hian thil tinreng leh thu tin reng thla t'n kan ziak kan ziak fo china chuvang'n mi then khat te chuan in in lo nuih shan mai mai thin pawh ani thei a chu chu a dik bawk ani a chan chin bu a hian thu chhia aiin thu tha hlir dah tur dan pangngai a i bawk shi a, mihring hei zo zai zinga hi n chan chin bu a thushawi te kha chu in pakhat emaw pahnih emaw a zawm pei fa an aw n lo thei lovai ga chu mi chuan mi tam leh zial a zir tir thei ani. Chan chin bu a vang hian mi tam tak an lo harh in an lo fel thin ani. Mihringin chawp leh chilin thil reng reng kha zawm thei lo mah ila a kum tal in atel ngai ani, chuvangin tupawh in

ṭawng a an lei zat chu hetiang hi a lo ni:--Artui hliring tangka 430,000,000 ar hlirin ṭangka 150,000,000, in bawnghnute-khang (butter) in tangka 60,000,000 an lei ani. Heng ang te hi an thiam na avang ani chuang lova an taimak na avang chauh ani. Kei ni Lushei ho pawh taima takin awm ilangin kum tinin sawrkar tangka hi tam tak tak kan lei thei ve fo ang chu.

2. Mi fel tak leh mi hlim tak hmuh hi vawi khat hmuh mai hian tangka 5 chhar chu a tluk ani, mi an sirtir in mi an kawh-hmuh in a tha lam tura mi an hmai thiam thei nik em em avangin a hlu ber. Thil tha tur ber pawh kha mi sawi mai mai benga kan lo hriat aiin a ṭawm zo mihringa ngei kha hmu in min hriat tir shelangin ṭawm ve a awl em em mai. Vai lam angin Heni mizo pawh thil tha ti hmasha tute i chawimawi angu.

3. Robert Crichton sap chu tun lai in sap nupui nei lova chuan a dam rei ber ni in an ring, kum in April ni 3 ni tak kha a pian chin in kum 102 a thlen na ani tawh a, amah chuan a pian tir ata damdawi a tem pawh in a tem ngai lo an ti. Tin mei pawh a zu bawk lova hman laiin British sawrkar hian Waterloo an do lai pawh a hria chu chu indo hmashak na pawl ani, chunglaia sipai te chuan tun lai ang hian Pension (Pingshin) hmuh ala awm lo ati.

NU IN FA TE AN HMANGAI EM ?

4. Vienna khua a chuan nu pakhat hmeithai hi a

awma fapa pakhat chauh aneia chu chuan damdawi hna school a a zir meka, a nu chu puanthui a ih-hlawh fa thin hi ani a nikhatchu a nu chuan a puan thui laiin a kuta chu palh a chuta chuan tur tha lo tak thi pui mai tur a hi a lo lut palh ta bawka a ni tel in a zual telh telh ta a chang lai tak chuan a fapa te chu an school a chuan an ekzam lai tak a lo ni kher bawka a c nu chuan an in ekzam tha thei lovange ti hlau ngawtin a fapa chu a nat zia chu a hril duh lova tin an ekzam zawh a chuan a nichaan a lo passing i a chumi thu chu hril turin lawm ta-kin an in lam i chan a lo hawng a a nu chu a lo thi ta a. Hetiang hian mihringin kan fate chunga c khan thi ngam kan tam awm e, chuvang tak chuan in mani nuleh pa te hi hmushit tur ani love, kan nahhian hmuh thei te an nia tupawh kan mizo zinga mani nu leh pa hmushit apiang te kha mi shual ber a i len tir ar g u.

5 Kum rei tak ani tawh kan mizo zinga chibai buk a awm ngai lova a hming chauh kan hria tun lai in erawchu Aijal tlanga leh Lungleh a te chuan chibai in buk hi an lo ching ta hle mai, he dan tha tak hi chin fo tur leh zual deuh deuh tur ani.

Mizo ram hi ram dang aiin kan hausha ber tih theih ani, tumah hi mi rethei kan awm mang lo, ram danga chuan kal na apianga kutdawh te in hmu zel ang, keini rama eraw hi chuan kutdawh te an la awm lo kumina hian rethei in eitur nei lo mah ilangin nak kuma kan hauhsa leh thei an heng ang kawng a hian mizo chu kan la nuamsha ber

mai. ram danga chuan thla khat 'c thang turin zin chhuak langin a tlem ber pawh in tangka 30 lai te 40 lai te i sheng phawt ang kei ni rama chuan mi khual kan in thlenga kum vei zak pawh in zin mah ilangin bufai ken a ngai hek lo he dan tha ber hi ban lo turin bei hram hram tur ani. Kan dan tha apiang ban lo turin kah tum hram anga dan shual a piang te kha ban ngai tur ani, Mizo kan shual na ber chu kan that lhat hi ani, tupawh tainak leh tlawm ngai in chah theuvin awm ilangin a tha ang.

——:——

MIZO TAN LEKHA THIAM A THA EM ?

Mizo tan hi in lekha thiam hi nasha takin a tha mang lo tih theih in, chu chu eng vang nge ah ani lova ram danga pem pem kan dah loh avang ani, tuna daktawr babu te leh dakawk babu te hi sipai anga in thlen in thlak an ni a reng anga te hian mizo fa chu lo awm ta mai sheiangin kan mizo rama hlir hian an awm tur lovanga phaitual a te lo pem mai a kan anga chung anga te chuan an hreh em em tur ani, chuvangin chun.i kawng lam ngaituah chuan mizo hi lekha thiam tlak a leh hnam dang anga hna rozui thawk te tlaka kan ni lo deuh ani, chu chu a bu i bera chuan thatchhiat na avang chauh ani leh tawh a.

Vai lam chu tangka hlawh theih na a phawt chuan hla lutuk leh hreawm lutuk tih na hmun reng reng an nei lo an kal zel mai. Kum tam fe kan rama hian sawrkar an lo awm tawh ani a mizo

te ram danga pem a vai anga va khawsha hlen ta reng reng hi an la awm haub lo mai.

Ram danga awm kan hreh a vang hian kan ta chuan sum dawn hi a tha ber ani. Mi rethei ber khan sum a ngah chuan lal ber angin a lo awm thei mai Lekha thi im em em hi ram tina a hlu ber-in mi in an sawi thi i a chuti angin keini ho zawng-in kan la tlin ve [illegible] i lo. tun lai hian sawrkar in min khawng i [illegible] naupang 12 lai sawrkar sum a chawn [illegible] zira heng te pawh hi a hlut zia kan hre naun lo mai, mani suma zir ni shelagin kum tin tanga 300 lai a sheng tur ani.

——:——

PRINTED BY S. C. DASS, AT THE W. M. PRESS, SYLHET.